

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOJ REVIZIJI

JAVNOG PODUZEĆA „AUTOCESTE FBiH“ D.O.O. MOSTAR

2022.

Broj: 01-02-09-11-4-2949-7/22

Sarajevo, srpanj 2023.

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠĆE NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA	1
2.	IZVJEŠĆE O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II.	REZIME DANIH PREPORUKA	6
III.	KRITERIJI ZA FINACIJSKU REVIZIJU	8
IV.	IZVJEŠĆE O REVIZIJI	9
1.	UVOD	9
2.	PREDMET, CILJ I OBUJAM REVIZIJE.....	9
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	10
4.	SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA	11
5.	PLANIRANJE I IZVJEŠĆIVANJE.....	16
5.1	Izrada i donošenje plana poslovanja.....	16
5.2	Izveščivanje	18
6.	FINACIJSKA IZVJEŠĆA.....	18
6.1	RAČUN DOBITI I GUBITKA – IZVJEŠĆE O UKUPNOM REZULTATU ZA RAZDOBLJE	18
6.1.1	Prihodi	18
6.1.1.1	Prihodi iz ugovora s kupcima	19
6.1.1.2	Ostali prihodi i dobiti	19
6.1.2	Rashodi.....	20
6.1.2.1	Poslovni rashodi	20
6.1.2.2	Nabavna vrijednost prodane robe	20
6.1.2.3	Troškovi sirovina i materijala	21
6.1.2.4	Troškovi energije i goriva	21
6.1.2.5	Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja	21
6.1.2.6	Amortizacija.....	24
6.1.2.7	Troškovi primljenih usluga	24
6.1.2.8	Ostali rashodi i gubici	26
6.1.3	Finacijski rezultat.....	26
6.2	BILANCA STANJA – IZVJEŠĆE O FINACIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU RAZDOBLJA.....	27
6.2.1	Dugoročna imovina.....	27
6.2.1.1	Nekretnine, postrojenja i oprema	27
6.2.2	Kratkoročna imovina.....	39
6.2.2.1	Zalihe.....	39
6.2.2.2	Novac i novčani ekvivalenti.....	39
6.2.2.3	Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja.....	40
6.2.3	Kapital.....	40
6.2.4	Obveze.....	41
6.2.4.1	Dugoročne obveze	41
6.2.4.2	Kratkoročne obveze	47
6.2.5	Popis sredstava i obveza.....	48
6.3	IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TIJEKOVIMA	48
6.4	IZVJEŠĆE O PROMJENAMA NA KAPITALU	48
6.5	BILJEŠKE UZ FINACIJSKA IZVJEŠĆA.....	49
7.	NABAVE	49
7.1	Postupci nabava provedeni po Zakonu o javnim nabavama.....	49
7.2	Postupci nabava provedeni po međunarodnim procedurama.....	54
8.	OSTALI NALAZI	57
8.1	Sudski sporovi	57
9.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA	58
V.	PRIVICI	61
1.	FINACIJSKA IZVJEŠĆA.....	61
2.	IZJAVA RUKOVODSTVA	61

I. IZVJEŠĆE NEZAVISNOG REVIZORA

Izvješće nezavisnog revizora daje se na temelju provedene financijske revizije, koja obuhvaća reviziju financijskih izvješća i reviziju usuglašenosti aktivnosti, financijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju financijskih izvješća **Javnog poduzeća „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar (u daljnjem tekstu: Društvo)**, koja obuhvaćaju: Bilancu stanja – Izvješće o financijskom položaju na dan 31. 12. 2022. godine, Račun dobiti i gubitka – Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje od 1. 1. 2022. do 31. 12. 2022. godine, Izvješće o gotovinskim tijekovima – Izvješće o tijekovima gotovine na dan 31. 12. 2022. godine, Izvješće o promjenama na kapitalu za razdoblje koje završava na dan 31. 12. 2022. godine, te Bilješke uz financijska izvješća.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanog u odjeljku *Temelj za mišljenje s rezervom*, financijska izvješća istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, financijski položaj Društva na 31. 12. 2022. godine, financijsku uspješnost, novčane tijekove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenom okviru financijskog izvješćivanja.

Temelj za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvješću:

- 1. Nisu aktivirana sredstva u pripremi za dionicu Tunel Ivan (286.248.226 KM) i poddionicu Tunel Zenica – Donja Gračanica (122.474.575 KM), koje su stavljene u funkciju 2022. godine i ranije, i od kojih se ostvaruju ekonomske koristi sukladno zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Osim toga, za poddionicu Tunel Zenica – Donja Gračanica nije izvršen obračun amortizacije, što za posljedicu može imati da su rashodi podcijenjeni, a financijski rezultat precijenjen, a čiji efekat ne možemo kvantificirati (točka 6.2.1.1 Izvješća).**

Reviziju financijskih izvješća obavili smo sukladno Zakonu o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okviru profesionalnih objava.¹ Primijenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Temeljni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvalitete u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 200 – Principi financijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi financijske revizije. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju financijskih izvješća*.

Nezavisni smo od Društva sukladno ISSAI-ju 130 – Etički kodeks, te sukladno etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti shodno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju temelj za naše mišljenje s rezervom.

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri razine objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Promjenom Pravilnika o računovodstvenim politikama, u dijelu priznavanja, mjerenja, prezentiranja i evidentiranja prihoda od akciza na gorivo, prihodi od akciza priznaju se u bilanci uspjeha na sustavnom osnovu tijekom razdoblja, na način da Društvo povezano troškove za čije pokriće je akciza namijenjena priznaje kao rashode, sukladno MSFI-ju 15 – Prihodi od ugovora s kupcima. Ovakav pristup priznavanja prihoda za posljedicu ima da rashodi tekuće godine predstavljaju 92% ostvarenih prihoda, a taj odnos u 2021. godini iznosio je 86%, dok je u 2020. godini iznosio 34%, na što smo ukazali u Izvješću o financijskoj reviziji Društva za 2020. godinu (točka 6.1.1.2 Izvješća);
- I dalje se vodi tužba u upravnom sporu koju je Društvo pokrenulo 2019. godine protiv Federalnog ministarstva financija na konačni upravni akt, kojim je odbijena žalba na Rješenje Porezne uprave FBiH po temelju poreza na dobit i zateznih kamata za period 2011. – 2015. godine u iznosu od 45.414.618 KM. Kantonalni sud u Sarajevu odložio je izvršenje Rješenja do okončanja upravnog spora (točka 8.1 Izvješća).

Ključna pitanja revizije

Osim pitanja navedenih u odjeljku *Temelj za mišljenje s rezervom*, utvrdili smo da nema drugih ključnih pitanja revizije.

Odgovornost rukovodstva (i onih koji su zaduženi za upravljanje) za financijska izvješća

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju financijskih izvješća, sukladno prihvaćenom okviru financijskog izvješćivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje unutarnjih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju financijskih izvješća koja ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili pogreške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz financijska izvješća, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u danim okolnostima.

U sastavljanju financijskih izvješća rukovodstvo je odgovorno za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje procesa financijskog izvješćivanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške, kao i izdati izvješće nezavisnog revizora koje uključuje naše mišljenje.

Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena sukladno INTOSAI Okviru profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utječu na ekonomske odluke korisnika donesene na temelju tih financijskih izvješća.

Kao dio revizije, shodno INTOSAI Okviru profesionalnih objava, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja financijskih izvješća, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju temelj za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog uslijed prevare, veći je od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje unutarnjih kontrola;
- stječemo razumijevanje unutarnjih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti unutarnjih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću nezavisnog revizora na povezane objave u financijskim izvješćima, ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izvješća nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovana na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u unutarnjim kontrolama, koji su otkriveni tijekom revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona koja su od najveće važnosti u reviziji financijskih izvješća tekućeg razdoblja, i to su ključna revizijska pitanja. Opisujemo ih u izvješću, osim ako zakon ili regulativa sprečava njihovo objavljivanje, ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da ih ne treba objaviti jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvješćivanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvješćivanja.

2. IZVJEŠĆE O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Negativno mišljenje

Uz reviziju financijskih izvješća **Javnog poduzeća „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar za 2022. godinu (u daljnjem tekstu: Društvo)** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, financijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih u odjeljku *Temelj za negativno mišljenje*, aktivnosti, financijske transakcije i informacije Društva za 2022. godinu nisu sukladne, u svim materijalnim aspektima, zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za danu reviziju.

Temelj za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvješću:

1. Ugovori za izgradnju i nadzor dionica autoputa su addendumima više puta mijenjani u dijelu povećanja vrijednosti investicija i prolongiranja rokova izgradnje, što je za posljedicu imalo da je samo na šest dionica ukupno povećanje iznosilo 64.490.564 EUR. Navedeno nije sukladno Zakonu o privrednim društvima, koji nalaže da nadležne osobe poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu, kako bi Društvo zaštitili od negativnih ekonomskih posljedica (točka 6.2.1.1 Izvješća);
2. S obzirom na to da kreditna sredstva nisu realizirana sukladno dinamici izgradnje predviđene Planom poslovanja i planom aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2022. godinu, Društvu je obračunata taksa za nepovučena sredstva u iznosu od 898.859 KM za dva ugovora koja su potpisana sa EBRD-om (točka 6.2.4.1 Izvješća);
3. Nabava usluga održavanja hardverskog sistema naplate i softverskog sistema nadzora, usluga redovitog i zimskog održavanja dionice Svilaj – Odžak, u iznosu od 805.503 KM izvršena je bez primjene Zakona o javnim nabavama. Također, nabava vozila u iznosu od 229.633 KM izvršena je na način da nije omogućen dovoljan stupanj aktivne konkurencije i nije osigurana transparentnost, a time ni efikasno trošenje javnih sredstava, što nije sukladno Zakonu o javnim nabavama (točka 7.1 Izvješća);
4. Za dio zaključenih ugovora po međunarodnim procedurama ugovoreni iznosi su veći za najmanje 121.745.039 EUR od planirane procijenjene vrijednosti nabave, kao i odobrenih sredstava financijera, što nije sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste. Također, nije poštovana „Procedura za nabavu financiranu od međunarodnih finansijskih institucija“ u dijelu odgovornosti i ovlaštenja učesnika i davanja suglasnosti odgovornih osoba u postupku nabave (točke 5.1 i 7.2 Izvješća).

Reviziju usklađenosti izvršili smo sukladno Zakonu o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okviru profesionalnih objava. Primijenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Temeljni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvalitete u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva sukladno ISSAI-ju 130 – Etički kodeks, te etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti shodno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju temelj za naše negativno mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- Prilikom zapošljavanja Društvo je, kao i u ranijim razdobljima, nastavilo primjenjivati izuzeća shodno Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH, bez provođenja procedure javnog oglašavanja shodno Zakonu o radu. Od 59 ukupno novozaposlenih u 2022. godini, 18 je primljeno na poslovima blagajnika naplate cestarine (na određeno i neodređeno vrijeme). S obzirom na to da je planirana dužina koridora Vc 285 km, za koju je sistematizirano ukupno 250 izvršilaca (blagajnika i vođa smjene), na izgrađenih 121,4 km zaposleno je 169 izvršilaca, što je popunjenost od 67%, a izgrađeno je 43% koridora (točka 4. Izvješća).

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjem.

Odgovornost rukovodstva (i onih koji su zaduženi za upravljanje) za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo Društva odgovorno je osigurati da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu sukladne propisima kojima su regulirane i potvrditi da je tijekom fiskalne godine osigurao namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sustava finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome jesu li aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, sukladne zakonima i drugim propisima kojima su regulirane. **Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji.** Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome koriste li se sredstva za odgovarajuće namjene i je li poslovanje Društva, prema definiranim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji reguliraju poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije unutarnje revizije i sustava unutarnjih kontrola.

Sarajevo, 28. 7. 2023. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, s.r.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, s. r.

II. REZIME DANIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TOČKA
1.*	Internim aktom detaljno razraditi proceduru prijema radnika na temelju primjene izuzeća po članu 5. Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH i prijem u radni odnos vršiti sukladno Zakonu o radu, s ciljem osiguranja transparentnosti i jednakog pristupa zapošljavanju.	4.
2.	Sukladno Pravilniku o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH, nakon uočenih propusta i u cilju smanjenja pojedinih rizika, definirati mjere koje je potrebno poduzeti za daljnji razvoj sustava financijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama.	4.
3.*	Izvršiti analizu troškova – koristi uvođenja softverskog rješenja za povezivanje evidentiranja prihoda od naplate cestarine sa računovodstvenom evidencijom, s ciljem smanjenja mogućnosti greške.	6.1.1.1
4.	Ugovore o djelu zaključivati za obavljanje konkretnog posla koji ne zahtijeva kontinuitet u izvršenju sukladno Zakonu o obligacionim odnosima.	6.1.2.5
5.	Preispitati opravdanost izdvajanja sredstava za usluge održavanja autoceste dionice Zvirovići – Bijača, s obzirom na to da Društvo raspolaže odgovarajućom opremom za navedene poslove.	6.1.2.7
6.*	Nastaviti aktivnosti na uspostavi evidencije zemljišta u vlasništvu Društva koja sadrži osnovne podatke o njemu (na koje se parcele odnosi iskazana vrijednost, zemljišnoknjižni izvadak, površina, raniji vlasnik, katastarska općina).	6.2.1.1
7.	Potrebno je analizirati izvršena ulaganja iskazana na građevinama u pripremi, te izvršiti odgovarajuća knjiženja, sukladno MRS-u 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, s ciljem fer i istinitog prikazivanja u financijskim izvješćima.	6.2.1.1
8.	Organi upravljanja, svatko u okviru svojih nadležnosti i sukladno Zakonu o privrednim društvima, moraju djelovati s ciljem zaštite imovine Društva i inicirati da se potpunosti poštuju odredbe zaključenih ugovora, posebno vodeći računa o ispunjavanju obveza izvođača prilikom vršenja ugovorene usluge.	6.2.1.1
9.*	Društvo treba unaprijediti cjelokupan proces i izvršiti potrebne predradnje za svaki projekt, kako bi realizacija ugovora pravovremeno započela, a sredstva se koristila efikasno.	6.2.1.1
10.*	Osigurati efikasnost realizacije projekata izgradnje sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2022 godinu.	6.2.1.1
11.*	Potrebno je prije potpisivanja ugovora s međunarodnim kreditorima okončati sve pripreme za gradnju dionice, kako bi se uskladila izgradnja sa operativnošću i izbjegli troškovi takse na nepovučena sredstva.	6.2.4.1

12.	Sredstva prikupljena emisijom obveznica potrebno je realizirati za namjene utvrđene Prospektom emisije obveznica.	6.2.4.1
13.	Donijeti interne procedure o upravljanju i korištenju imovine Društva, s ciljem kvalitetnog upravljanja imovinom.	6.2.5
14.*	Izvršiti analizu i ispitivanje tržišta za sistem naplate cestarine, nadzora i upravljanja autocestom, kako bi se realno procijenio i planirao iznos nabavke, u cilju utvrđivanja cijene i konkurentnosti na tržištu.	7.1
15. *	Tendersku dokumentaciju sačinjavati sa svim neophodnim elementima, kako bi davala potpune informacije o postupku javne nabavke, u cilju jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača, sukladno članu 53. Zakona o javnim nabavkama.	7.1
16.	U potpunosti poštovati odredbe Zakona o javnim nabavama u dijelu procjenjivanja vrijednosti nabave, provođenja postupaka javnih nabavki, s ciljem efikasnijeg trošenja javnih sredstava.	7.1
17.	Unaprijediti Proceduru za nabavu financiranu od međunarodnih finansijskih institucija u dijelu planiranja procijenjene vrijednosti, trajanja procesa nabave, izrade tenderske dokumentacije, i implementirati je u cijelosti, s ciljem efikasnog upravljanja javnim sredstvima.	7.2

* nerealizirane preporuke iz prethodnog razdoblja (8)

III. KRITERIJI ZA FINACIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru financijske revizije provodi reviziju financijskih izvješća i reviziju usklađenosti. Revizija financijskih izvješća i reviziju usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo jesu li predmeti revizije, tj. financijska izvješća, kao i aktivnosti, financijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje financijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva;
- Međunarodni računovodstveni standardi;
- Konceptualni okvir za financijsko izvještavanje;
- Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja;
- Zakon o gospodarskim društvima;
- Zakon o javnim poduzećima u FBiH;
- Zakon o javnim nabavama;
- Zakon o radu;
- Zakon o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih poduzeća u većinskom vlasništvu FBiH;
- Zakon o porezu na dobit;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o cestama FBiH;
- Zakon o akcizama;
- Zakon o financijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o obligacionim odnosima u FBiH;
- Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH;
- Procedura za nabavku financiranu od međunarodnih financijskih institucija;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV. IZVJEŠĆE O REVIZIJI

1. UVOD

Javno poduzeće „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar osnovano je prema Zakonu o cestama FBiH.² Vlada FBiH je 1. 7. 2010. godine donijela Odluku o statusnim pitanjima JP „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar, kojom su uređeni firma, sjedište, znak, djelatnost, osnivanje podružnica, osnovni kapital, način financiranja i poslovne knjige, organi upravljanja, prestanak, prelazne i završne odredbe, kao i druga pitanja značajna za uspješno i zakonito poslovanje Društva. Osnivač Društva je Vlada Federacije BiH, a nadležno ministarstvo je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija.

Društvo obavlja djelatnost od javnog interesa. Sukladno Zakonu o cestama FBiH, Društvo je jedini upravitelj autocesta i brzih cesta u FBiH i povjereno mu je osiguranje materijalnih i drugih uvjeta za upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu autocesta i brzih cesta. Na teritoriju Bosne i Hercegovine nalazi se najduži dio koridora Vc u ukupnoj dužini od oko 320 km. Društvo je nosilac i implementator realizacije izgradnje dijela međunarodnog autoputa Koridora Vc koji prolazi kroz Federaciju BiH (u dužini od 285 kilometra), te mreže brzih cesta koje će osigurati povezivanje Federacije BiH u regionalne i dalje međunarodne saobraćajne tijekove. Koridor Vc uključuje četiri glavne dionice, nazvane lotovi i to: lot 1 – Svilaj na rijeci Savi – Doboj jug, lot 2 Doboj jug – Sarajevo jug (Tarčin), lot 3 Sarajevo jug (Tarčin) – Mostar sjever i lot 4 Mostar sjever – Bijača na južnoj granici sa Hrvatskom.

Organizacija i obavljanje poslova iz nadležnosti utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Društva kojim je detaljno uređena unutarnja organizacija, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje organizacionim dijelovima Društva, grupe složenosti poslova i druga pitanja u vezi s organizacijom rukovođenja. Za realizaciju poslova i ciljeva poslovanja Društvo je ustrojilo organizacione jedinice: Kabinet Uprave, Sektor za pravne poslove, Sektor za ekonomsko-financijske poslove, Sektor za upravljanje i održavanje autoceste i Sektor za projektiranje i građenje. Za obavljanje poslova i radnih zadataka iz djelokruga rada sektora formiraju su niže organizacijske jedinice – službe. Samostalna organizacijska jedinica je Odjel za unutarnju reviziju.

Pravilnikom je predviđeno 1.194 radnih pozicija, a na 31. 12. 2022. godine bilo je 492 zaposlenih.

Sjedište Društva je u Mostaru, u Ulici Adema Buće br. 20. Društvo ima Ured u Sarajevu, u Ulici Hamdije Kreševljakovića br. 19.

2. PREDMET, CILJ I OBUJAM REVIZIJE

Predmet revizije su financijska izvješća Društva za 2022. godinu i usklađenost aktivnosti, financijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li financijska izvješća pouzdana i da li bilance u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti financijsko upravljanje, sustav unutarnjih kontrola i funkcija unutarnje revizije.

Revizija je obavljena sukladno unutarnjim planskim dokumentima, u razdoblju od studenog 2022. do lipnja 2023. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu unutarnjih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

² „Sl. novine FBiH“, br. 12/10, 16/10 i 66/13

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je financijsku reviziju Društva za 2020. godinu, sačinio Izvješće o izvršenoj reviziji i dao negativno mišljenje o financijskim izvješćima i mišljenje s rezervom o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvješću su dane preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Društvo je postupilo sukladno članku 16. točka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo o poduzetim radnjama s ciljem premašivanja nepravilnosti identificiranih u revizorskom izvješću. Revizijom je konstatirano da su poduzete odgovarajuće mjere, shodno planiranim aktivnostima.

Uvidom u poduzete aktivnosti i analizom realizacije danih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizirane preporuke	
1.	Javne prihode namijenjene za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju javnih cesta Društvo po primitku iskazuje na poziciji dugoročnih razgraničenja, a u prihod se priznaju na temelju direktne povezanosti prihoda od akciza i nastalih odnosnih troškova i/ili izdataka sukladno MSFI-ju 15 Prihodi od ugovora s kupcima i članom 88. Zakona o cestama do njihove realizacije, s ciljem fer i istinitog iskazivanja financijskog položaja i uspješnosti poslovanja Društva.
2.	Amortizaciju za transportna sredstva Društvo obračunava od momenta stavljanja u upotrebu, sukladno zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Preporuka se odnosila na konkretna transportna sredstva.
3.	Za završene dionice Društvo je osiguralo potrebne dozvole prije otvaranja i stavljanja u upotrebu, sukladno članku 66. Zakona o prostornom planiranju.
4.	Bilješke uz financijska izvješća za 2022. godinu sastavljane su sukladno zahtjevima MRS-a 1 – Prezentacija financijskih izvješća, kao i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja.
5.	Prilikom imenovanja komisije za javne nabavke Društvo vodi računa da većina članova poznaje propise o javnim nabavkama i da najmanje jedan član komisije posjeduje posebnu stručnost u oblasti predmeta nabavke, kako nalaže član 4. Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za javne nabavke.
6.	Prilikom nabave transportnih sredstava Društvo je poštivalo odredbe zaključenih ugovora, posebno vodeći računa o ispunjavanju obveza dobavljača prilikom isporuke ugovorene robe.
Djelomično realizirane preporuke	
1.	Društvo je djelomično uspostavilo evidenciju zemljišta u svom vlasništvu, koja sadrži sve osnovne podatke o njemu (na koje se parcele odnosi iskazana vrijednost, zemljišnoknjižni izvadak, površina, raniji vlasnik, katastarska općina), međutim nisu unesene sve katastarske čestice, da bi proces bio realiziran.
Nerealizirane preporuke	
1.	Prijem u radni odnos vršiti sukladno Zakonu o radu, s ciljem osiguranja transparentnosti i jednakog pristupa zapošljavanju.
2.	Evidentiranje prihoda od naplate cestarine povezati softverskim rješenjem sa računovodstvenom evidencijom, kako bi se postigla ažurnost evidencije prihoda i smanjila mogućnost greške.

3.	Osigurati efikasnost realizacije projekata izgradnje sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta.
4.	Izvršiti analizu i ispitivanje tržišta za sistem naplate cestarine, nadzora i upravljanja autocestom, kako bi se realno procijenio i planirao iznos nabavke, u cilju utvrđivanja cijene i konkurentnosti na tržištu.
5.	Potrebno je prije potpisivanja ugovora s međunarodnim kreditorima okončati sve pripreme za gradnju dionice, kako bi se uskladila izgradnja sa operativnošću i izbjegli troškovi takse na nepovučena sredstva.
6.	Tendersku dokumentaciju sačinjavati sa svim neophodnim elementima, kako bi davala potpune informacije o postupku javne nabavke, u cilju jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača, sukladno članu 53. Zakona o javnim nabavkama.
7.	Društvo treba unaprijediti cjelokupan proces i izvršiti potrebne predradnje za svaki projekt, kako bi realizacija ugovora pravovremeno započela, a sredstva se koristila efikasno.

Nakon izvršene revizije za 2022. godinu dato je ukupno 17 preporuka, od čega je devet novih i osam preporuka koje su već dane u Izvješću o finansijskoj reviziji za 2020. godinu (sedam nerealiziranih i jedna djelomično realizirana).

Postupanje po Pismu menadžmentu

U tijeku obavljene prethodne revizije konstatirali smo da postoje određene slabosti sustava unutarnjih kontrola, koje mogu uticati na finansijska izvješća i pravilnost poslovanja. Putem pisma rukovodstvu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se poduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvješća za 2022. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvješću o finansijskoj reviziji za 2022. godinu.

U pismu menadžmentu dane su četiri preporuke, od kojih su tri implementirane do dana sačinjavanja izvješća o finansijskoj reviziji i jedna djelomično implementirana.

Revizijom je utvrđeno da je većina preporuka implementirana, čime je Uprava pokazala spremnost za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i uspostavljanje sustava unutarnjih kontrola.

4. SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA

Cilj sustava unutarnjih kontrola je osigurati razumno uvjerenje da Društvo u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da unutarnje kontrole funkcioniraju sukladno važećoj regulativi.

Financijsko upravljanje i kontrola

Financijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sustav unutarnjih kontrola koji uspostavljaju i za koji su odgovorni rukovoditelji korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava razumno uvjerenje da će se u ostvarivanju ciljeva javna sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno. Sustav unutarnjih kontrola uspostavlja se donošenjem unutarnjih propisa i akata, prema važećoj regulativi.

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sustava unutarnjih kontrola na temelju COSO modela.

Rukovodstvo Društva odgovorno je za uspostavljanje sustava unutarnjih kontrola, radi ostvarenja programskih ciljeva rada. Faktor koji najviše utječe na funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola je povoljno kontrolno okruženje, koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacijsku strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sustav nagrađivanja i poštivanje zakonskih propisa.

Financijsko upravljanje i kontrola se zasniva na upravljanju rizicima u Društvu kao kontinuiran proces u svrhu upravljanja i odlučivanja u realizaciji ciljeva organizacije. Kontrola prema Zakonu o financijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH predstavlja aktivnosti uprave usmjerene na izbjegavanje i smanjenje rizika koji imaju negativan uticaj na ostvarenje ciljeva pri tome obuhvatajući sve financijske i nefinancijske procese i aktivnosti u poslovanju koje se provode u svim organizacijskim jedinicama, a za koje je ravnatelj Društva u obvezi da izradi pisane procedure.

Revizijom je izvršeno ispitivanje sustava unutarnjih kontrola, kako bi se procijenila točnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju financijska izvješća i njihova usklađenost s važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacijske strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom iz studenog 2016. godine (od 2017. do 2020. godine izvršeno je pet izmjena i dopuna Statuta) koji je donijela Skupština Društva, a detaljno je razrađena Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Društva (2021. godina sa izmjenama i dopunama).

S ciljem uspostavljanja funkcionalnog i efikasnog sustava unutarnjih kontrola Društvo je usvojilo određeni broj internih akata i procedura za postupanje zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka. Uvidom u evidencije internih akata utvrđeno je da je Društvo donijelo 46 akata i 85 operativnih procedura. Procedure se odnose na poslovanje svih sektora i kabineta Društva, te nadzor financijskih i nefinancijskih operacija.

Nakon obavljene prethodne revizije, utvrdili smo da pojedini akti nisu bili doneseni, a za dio ključnih poslovnih procesa Društvo nije usuglasilo interne akte sa važećom zakonskom regulativom (Pravilnik o računovodstvenim politikama sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnik o javnim nabavkama sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine), niti je donesen interni akt o organizaciji računovodstvenog informacionog sistema za šta je dana preporuka u Pismu rukovodstvu. Društvo je postupilo po danoj preporuci i usvojilo Pravilnik o računovodstvu i Pravilnik o računovodstvenim politikama u veljači 2023. godine, a kojima su uređene, između ostalog, opće odredbe računovodstva, sadržaj i struktura kontnog okvira, osnovna pravila za priznavanje, mjerenje, prezentiranje i objavljivanje imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda, financijskog rezultata, te novčanih tijekova Društva, i druga pitanja od značaja za računovodstvo Društva. **Međutim, nije donesen interni akt o organizaciji računovodstvenog informacionog sistema, dok je Pravilnik o javnim nabavkama do okončanja revizije bio u formi nacрта i pripremljen za dalju proceduru za usvajanje.**

Društvo ima donesen Etički kodeks (2018. godina) i mjere za nepoštivanje etičkog kodeksa utvrđene Pravilnikom o radu. Zapošljavanje u Društvu definirano je Pravilnikom o radu, Uputstvom o prijemu radnika (rujan 2021. godine) i Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH³. Uputstvom o prijemu radnika razrađeno je zapošljavanje u dijelu: potrebe za zapošljavanjem, odlučivanje o prijemu kadrova, sadržaj javnog oglasa, proces izbora kandidata i navedeno je za koja izuzeća se odnosi prijem u radni odnos bez javnog oglašavanja. Međutim, nije razrađena procedura na osnovu primjene izuzeća po članu 5. Uredbe u smislu kako se iskazuje potreba, kako se vrši sama procedura odobrenja prijema ili utvrdi za koje se poslove može pojaviti nepredviđena potreba za primjenu ovog izuzeća, a sve u cilju minimalne potrebe primjene ovog izuzeća. Ovaj član propisuje izuzeće od javnog oglašavanja, odnosno da se prijem u radni odnos za konkretno radno mjesto iznimno vrši bez provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja, na određeno vrijeme, do šest mjeseci (umjesto ranije predviđenog perioda do 120 dana), jednokratno u tijeku kalendarske godine.

³ „Sl. novine FBiH“ br. 13/19, 19/21);

Planom zapošljavanja za 2022. godinu planirano je zaposliti 48 radnika (od čega osam pripravnika), a rebalansom Plana taj broj je povećan na 74 (od čega sedam pripravnika). Najveće povećanje broja zaposlenih odnosi se na Sektor upravljanja i održavanja, gdje je prvobitno planirano 25, a rebalansom povećano na 37 izvršitelja. Kabinet uprave planirao je jedan, a rebalansom povećao na osam izvršitelja, Sektor za projektiranje i građenje planirao je pet, a rebalansom povećao na deset izvršitelja. Planom zapošljavanja nisu precizirana radna mjesta koja se namjeravaju popuniti, već se planira samo ukupan broj izvršitelja za određeni sektor.

Zapošljavanje radnika, kao što smo utvrdili u reviziji za 2020. godinu, i u 2022. godini se vršilo bez provođenja javnog oglašavanja, odnosno primjenjujući član 5. stav b) Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH.⁴ U Društvu je tijekom 2022. godine radni odnos zasnovan sa 59 zaposlenika, i to 32 na određeno (od čega 27 po osnovu člana 5. točka b) Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH na temelju ukazane potrebe i Odlukom ravnatelja Društva) i 27 na neodređeno procedurom konkursa. Od ukupnog broja, 18 zaposlenika primljeno je na poslovima blagajnika naplate cestarine (na određeno i neodređeno vrijeme). Prijem u radni odnos vršio se za sistematizirana radna mjesta. Za prijem po osnovu Uredbe Društvo koristi podatke iz formirane baze podataka zainteresiranih kandidata, a na temelju prijave sa biografijom ranije pristiglih na službenu e-mail adresu. Tijekom 2022. godine za sedam zaposlenika prestao je radni odnos (pet blagajnika – otkaz zaposlenika, sporazumni prekid radnog odnosa; umirovljenje i Odlukom Nadzornog odbora jedan ugovor za izvršnog ravnatelja).

Prema prezentiranim podacima, od ukupno sistematiziranih 60 za radno mjesto viši referent – vođa smjene na 31. 12. 2022. godine zaposleno je 48 radnika, dok je za radno mjesto referent – blagajnik naplate cestarine od ukupno sistematiziranih 190 zaposlen 121 djelatnik.

Do navedenog razdoblja ukupno je izgrađeno i stavljeno u promet 121,40 km autoceste, sa instaliranih 14 naplatnih mjesta (ukupno zaposlenih 169, od čega je 121 blagajnik i 48 vođa smjene). Planirana dužina koridora Vc je 285 km, za koju je sistematizirano ukupno 250 izvršitelja (blagajnika i vođa smjene).

Prosječan mjesečni trošak plaće po blagajniku iznosi 1.250 KM neto (2.125 KM sa pripadajućim porezima i doprinosima), što znači da je prosječni mjesečni trošak plaće za blagajnike cca 151.250 KM neto (257.125 KM bruto), a na razini godine cca 1.815.000 KM neto (3.085.500 KM bruto sa pripadajućim porezima i doprinosima).

Za vođe smjene prosječni mjesečni trošak plaće iznosi 1.500 KM neto (2.550 KM sa pripadajućim porezima i doprinosima), što znači da je prosječni mjesečni trošak plaće za vođe smjene cca 72.000 KM neto (122.400 KM bruto), a na razini godine cca 864.000 KM neto (1.468.800 KM bruto sa pripadajućim porezima i doprinosima).

Ukupni trošak plaće za 2022. godinu za 169 zaposlenih na naplatnim mjestima (blagajnici i vođe smjene) iznosio je 2.679.000 KM neto (4.554.300 KM bruto sa pripadajućim porezima i doprinosima).

Prijem u radni odnos za 27 novozaposlenih nije izvršen sukladno Zakonu o radu, član 20. a), koji nalaže obvezno provođenje procedure javnog oglašavanja, već su primjenjivana izuzeća shodno Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH. Na ovaj način nije ispoštovana transparentnost kod zapošljavanja. Također, internim aktom Društva, odnosno Uputstvom o prijemu radnika, nije razrađena procedura na osnovu primjene izuzeća po članu 5. Uredbe u smislu kako se iskazuje potreba, kako se vrši sama procedura odobrenja prijema ili kako se utvrdi za koje se poslove može pojaviti nepredviđena potreba za prijem ovog izuzeća, te način odabira zaposlenika za konkretno radno mjesto, a sve u cilju minimalne potrebe primjene ovog izuzeća i kako bi se ispoštovala transparentnost kod zapošljavanja. Također, Planom zapošljavanja nisu precizirana radna mjesta koja se namjeravaju popuniti, već se planira samo ukupan broj izvršitelja za određeni sektor. S tim u vezi, ističemo da je na izgrađenih 121,4 km zaposleno 169 izvršitelja, što je popunjenost 67%, a izgrađeno je 43% koridora.

⁴ „Sl. novine FBiH“ br. 13/19, 9/21;

Za nesmetan rad jedne staze naplatnog mjesta potrebno je angažirati minimalno četiri blagajnika naplate cestarine i vođu smjene po jednom naplatnom mjestu. Društvo ne vrši analizu opravdanosti zapošljavanja posebno zaposlenika na naplatnim mjestima, niti vrši analizu troška, odnosno koristi uvođenja elektronskog sistema naplate radi smanjivanja rastućih troškova poslovanja. Navedeno smo utvrdili i u reviziji za 2020. godinu.

Sukladno Zakonu o financijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH u Društvu je 2017. godine imenovan koordinator i radna grupa za financijsko upravljanje i kontrolu. Godišnje izvješće o funkcioniranju sustava financijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu sačinjeno je 20. 1. 2023. godine i dostavljeno Centralnoj harmonizacijskoj jedinici pri Federalnom ministarstvu financija 26. 1. 2023. godine. **U izvještaju su konstatirani propusti, ali nisu navedene mjere koje se planiraju poduzeti za daljnji razvoj sustava financijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama u cilju smanjenja određenih rizika, kako nalaže Pravilnik o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH.**

Preporuke:

- *internim aktom detaljno razraditi proceduru prijema radnika na temelju primjene izuzeća po članu 5. Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH i prijem u radni odnos vršiti sukladno Zakonu o radu, s ciljem osiguranja transparentnosti i jednakog pristupa zapošljavanju;*
- *sukladno Pravilniku o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH, nakon uočenih propusta i u cilju smanjenja pojedinih rizika, definirati mjere koje je potrebno poduzeti za daljnji razvoj sustava financijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama.*

Organi Društva

Sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH i Statutu Društva, organi Društva su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava kao organi upravljanja i Odbor za reviziju.

Skupštinu Društva čini predstavnik – opunomoćenici koje je imenovala Vlada FBiH, na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Tijekom 2022. godine održano je sedam sjednica, na kojima se raspravljalo o: razrješenju člana Nadzornog odbora, imenovanju vršitelja dužnosti članova Nadzornog odbora, usvajanju Plana poslovanja za 2022. godinu i Trogodišnjeg plana poslovanja za 2022.- 2024. godina, usvajanju seta financijskih izvješća za 2021. godinu i Izvješća o radu za 2021. godinu, Izvješća neovisnog revizora, Izvješća o radu odbora za reviziju i Nadzornog odbora, rasporedu financijskog rezultata, visini naknade članovima odbora za reviziju i dr. Tijekom 2022. godine opunomoćenici su bili Jadranko Puljić i Škrobo Renato.

Nadzorni odbor sastoji se od pet članova. Tijekom 2022. godine dužnost Nadzornog odbora obavljali su Dobroslav Galić - predsjednik, članovi: Indira Čišić, Marija Buntić, Ante Vrdoljak i Muhidin Zuko imenovani Odlukom Skupštine Društva 26. 7. 2021. godine na mandatni period od četiri godine. Član Muhidin Zuko je zbog gubitka povjerenja 10. 1. 2022. godine razriješen dužnosti, a vršilac dužnosti člana do okončanja konkursne procedure Samir Kajimović, imenovan je Odlukom Skupštine Društva od 26. 7. 2021. godine na mandat od četiri godine. Tijekom 2022. godine održano je šest redovnih sjednica Nadzornog odbora i dvije vanredne, na kojima se, između ostalog, razmatralo o: davanju suglasnosti na odluku o kreditnom zaduženju kod EIB i EBRD za financiranje izgradnje dionice od Ovčara do Mostar juga na koridoru Vc, Planu poslovanja za 2022. godinu i Trogodišnjem planu poslovanja za 2022.- 2024. godina, usvajanju seta financijskih izvješća za 2021. godinu i Izvješća o radu za 2021. godinu, izvještaja o radu Nadzornog odbora i Odbora za reviziju, usvajanje promjene računovodstvenih politika, godišnjem popisu, razrješenju vršilaca dužnosti uprave i imenovanju članova uprave i ostala tekuća pitanja.

Upravu Društva čine: ravnatelj i četiri izvršna ravnatelja. Do 20. 5. 2022. godine Upravu su činili: Elmedin Voloder- v.d. ravnatelja i v.d. izvršnih ravnatelja: Ivan Brkić, Marin Jelčić, Ešef Đafić i Ajman Šoše. Odlukom Nadzornog odbora od 20. 5. 2022. godine za ravnatelja Društva imenovan je Elmedin Voloder, za izvršnog ravnatelja za ekonomsko - financijske poslove Kristijan Milas, izvršnog ravnatelja za projektiranje i građenje Ešef Džafić, izvršnog ravnatelja za upravljanje i održavanje Mirko Rogić, izvršnog ravnatelja za opće, pravne i kadrovske poslove Ajman Šoše.

Odbor za reviziju imenovan je nakon provedenog konkursa 28. 12. 2018. godine na period od četiri godine, a činili su ga: Ismet Hajdar – predsjednik, Slobodan Vukoja – član i Nina Džidić – članica, imenovani na osnovu Odluke Vlade FBiH i Odluke Skupštine Društva. Odbor za reviziju u 2022. godini održao je 12 sjednica na kojima je razmatrao: Izvještaje Odjela za unutarnju reviziju, postupke javnih nabavki i ostale aktivnosti sukladno svojim nadležnostima. Nakon isteka mandata Odboru, a sukladno Statutu Društva, Nadzorni odbor provodi postupak izbora kandidata i podnosi prijedlog Skupštini Društva za imenovanje predsjednika i članova Odbora za reviziju. Proveden je natječaj nakon isteka mandata članovima Odbora za reviziju, ali do okončanja revizije nije završen.

Unutarnja revizija

Odjel za unutarnju reviziju sastoji se od tri člana: ravnateljica Odjela Muamera Šišić, koja nije zaposlenica Društva i imenovana je Odlukom Odbora za reviziju od 18. 12. 2020. godine na mandatni period od četiri godine i dva izvršioaca. Sačinjen je i usvojen Strateški plan unutarnje revizije za period 2020. – 2022. godine. Odjel za unutarnju reviziju donio je Operativni plan rada za 2022. godinu (27. 1. 2022. godine) i Strategiju rizika za 2022. godinu (27. 1. 2022. godine). Sačinjena su izvješća koja su se odnosila na revizije: javnih nabavki, razvoja i funkcioniranja FUK-a, obveza po kreditima, utvrđivanja procijenjene vrijednosti nabavki, realizacije investicija, evidentiranja prihoda od akciza, implementaciju preporuka datih u prethodnim izvještajima i dr.

Odjel za unutarnju reviziju sačinjava kvartalno pregled realizacije preporuka za Odbor za reviziju, s ciljem da se omogući kontinuirano praćenje implementacije preporuka unutarnje revizije, sa svrhom efikasnijeg poslovanja Društva. Praćenje preporuka predstavlja završnu fazu procesa pojedinačnih revizija, kako bi se utvrdilo da li se danim preporukama postižu željeni efekti, a na koje se ukazivalo kroz pojedinačna izvješća. Sa Upravom koja je odgovorna za provođenje preporuka vrši se kvartalna interakcija u cilju stvaranja djelotvornog i uspješnog procesa praćenja preporuka. Prema godišnjem Pregledu realizacije preporuka Odjela za unutarnju reviziju od ukupno dane 41 preporuke, 12 preporuka je realizirano, dvije djelomično, za devet je realizacija u tijeku, za tri nije vršena ocjena, a 15 nerealiziranih. Nerealizirane preporuke odnose se u najvećem dijelu na uspostavu FUK-a i ažuriranje akata. Rukovodilac jedinice za unutarnju reviziju Godišnje izvješće unutarnje revizije za 2022. godinu 21. 2. 2023. godine dostavljen je Centralnoj harmonizacijskoj jedinici, što je sukladno članku 18. Zakona o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

Možemo se osloniti na rad odjela za unutarnju reviziju. Tijekom 2022. sačinjeno je 19 izvješća, sukladno Operativnom planu rada, i njima su bila obuhvaćena rizična područja poslovanja Društva, za koja je dana 41 preporuka. Za nerealizirane preporuke su predloženi rokovi realizacije, koje je Uprava prihvatila.

Vlada FBiH je u novembru 2021. godine usvojila novi Akcioni plan za borbu protiv korupcije za period od 2021. godine do donošenja nove Strategije za borbu protiv korupcije u FBiH, u kojem je sukladno ciljevima i mjerama ovog plana utvrđena obveza donošenja, odnosno ažuriranja Plana integriteta u roku od šest mjeseci od dana usvajanja Akcionog plana. Plan integriteta Društvo je donijelo 2017. godine i imenovalo koordinatora za izradu, praćenje i provođenje mjera i preporuka po ovom osnovu, i ažuriralo ga sukladno novom Akcionom planu za borbu protiv korupcije.

Transparentnost rada

Sukladno članku 1. Zakona o dopunama Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH,⁵ Društvo je obvezno objavljivati informacije o financijskom poslovanju na Internet-stranici kako bi ih učinilo dostupnim javnosti. Uvidom u Internet-stranicu utvrđeno je da Društvo, nakon usvajanja, objavljuje informacije o financijskom poslovanju propisane Zakonom, s ciljem dostupnosti i uvida javnosti u rad i trošenje javnih sredstava sukladno Zakonu o javnim poduzećima u FBiH.

5. PLANIRANJE I IZVJEŠĆIVANJE

5.1 Izrada i donošenje plana poslovanja

Uprava Društva sačinjava trogodišnje, odnosno godišnje planove poslovanja sukladno člancima 22. – 24. Zakona o javnim poduzećima, 22. – 25. Zakona o cestama, sa Statutom Društva, Pravilnikom za izradu plana poslovanja i Smjernicama za izradu plana poslovanja i trogodišnjeg plana. Pravilnikom za izradu plana poslovanja i izvještavanje o realizaciji plana poslovanja Društva definirane su između ostalog i nadležnosti i postupci izrade plana poslovanja po kojem Uprava Društva razmatra i utvrđuje prijedlog plana koji se dostavlja Nadzornom odboru najkasnije do 10. 11. tekuće godine i resornom ministarstvu, a prijedlog plana Nadzorni odbor razmatra i utvrđuje najkasnije do 30. 11. tekuće za narednu godinu.

Trogodišnji plan poslovanja za period 2022. – 2024. i Plan poslovanja za 2022. godinu sačinjeni su u prosincu 2021., koje je Nadzorni odbor odobrio 1. 4. 2022. godine. Nakon dobivene saglasnosti Vlade FBiH 9. 6. 2022., Skupština Društva je 24. 6. 2022. godine usvojila donesene planove.

Trogodišnji i godišnji plan nisu usvojeni u roku utvrđenom Pravilnikom za izradu plana poslovanja, s obzirom na to da su usvojeni sa zakašnjenjem od čak pet mjeseci.

Trogodišnji plan urađen je na bazi procjene stvarnih realizacija u prethodnom periodu, analizama trenutnog stanja i planiranih aktivnosti izgradnje autoceste i brzih cesta. U financijskom aspektu trogodišnjeg plana dat je pregled projekcije očekivanih prihoda, rashoda, kapitalnih izdataka, izvora financiranja, otplate kredita i projicirani financijski rezultat. Društvo je, sukladno članu 22. Zakona o javnim poduzećima, Trogodišnji Plan dostavio Uredu za reviziju institucija u FBiH.

Plan poslovanja za 2022. godinu Uprava je sačinila u prosincu 2021. godine, koji je Nadzorni odbor usvojio 1. 4. 2022. godine. Nakon što je Vlada FBiH dala saglasnost na Plan 9. 6. 2022. godine, Skupština Društva ga je usvojila 24. 6. 2022. godine.

Planom su detaljnije razrađeni: organizacija poslovanja, analiza trenutnog stanja u izgradnji koridora Vc, plan aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta (dionice u izgradnji, dionice za koje je tenderska procedura u tijeku i dionice za koje su pripremne aktivnosti za građenje u tijeku), plan poslovnih aktivnosti, projekcija prihoda i rashoda, projekcija izvora financiranja (kredit i otplata), te kapitalna ulaganja.

Praćenje izvršenja Plana poslovanja vrši Uprava, zajedno sa Sektorom za ekonomsko-financijske poslove/Služba za plan i analizu. Uprava Društva polugodišnje i godišnje razmatra ostvarenje godišnjeg plana poslovanja, i u slučaju potrebe donosi odluku o njegovom revidiranju i usuglašavanju, radi prilagođavanja nastalim promijenjenim uvjetima.

Uprava Društva sačinila je u listopadu 2022. godine rebalans Plana poslovanja za 2022. godinu, s obzirom na to da su konstatovana značajna odstupanja između ostvarenih i planiranih iznosa, te je bilo potrebno izvršiti izmjene plana, za šta je Društvu data preporuka i u Pismu rukovodstvu od 1. 12. 2022. godine. Vlada FBiH je 29. 12. 2022. godine dala saglasnost na revidirani Plan poslovanja po isteku fiskalne godine, a kojeg je Skupština Društva usvojila 27. 1. 2023. godine.

⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 109/12

Osnovne ekonomske kategorije planirane su u sljedećim iznosima

KM

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2021. god.	Plan za 2022. god.	Rebalans plana za 2022. god.	Ostvareno u 2022. god.	Indeks (6/3)	Indeks (6/5)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Prihodi	108.607.829	111.909.609	137.588.471	123.590.820	114	90
II	Rashodi	93.179.074	101.467.155	115.189.290	113.697.595	122	99
III	Financijski rezultat	15.428.755	10.442.455	22.399.182	9.893.225	64	44

Prihodi su iskazani u iznosu od 123.590.820 KM, što je u odnosu na rebalansom planirano manje za 13.997.651 KM, a veći su u odnosu na prethodnu godinu za 14.983.467 KM. Razlog povećanja ukupnih prihoda u odnosu na 2021. godinu odnosi se najvećim dijelom na povećanje prihoda od naplate cestarine stavljanjem u promet novih dionica autoputa.

Rashodi su iskazani u iznosu od 113.697.595 KM, što je na razini rebalansom planiranog, a u odnosu na prethodnu godinu veće za 20.518.521 KM i najvećim dijelom odnosi se na povećanje rashoda po negativnim kursnim razlikama, troškova amortizacije radi puštanja novih dionica u upotrebu i povećanje troškova plaća.

Financijski rezultat iskazan je u iznosu od 9.893.225 KM, i u odnosu na prethodnu godinu manji je za 5.535.530 KM.

Dio Plana poslovanja je Plan aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste, kojim su detaljno razrađeni podaci po dionicama za: dionice u izgradnji, dionice za koje je tenderska procedura u tijeku i za koje su pripremne aktivnosti za građenje u tijeku. Planirane su i ostvarene sljedeće aktivnosti:

u KM

R. br.	Pozicija	Plan ulaganja za 2022. god.	Rebalans plana ulaganja za 2022. god.	Razlika Plana i Rebalansa plana	Ostvarenje plana	Indeks (6/4)
1	2	3	4	5	6	7
A	Plan poslovnih aktivnosti					
I	Eksproprijacija zemljišta	94.700.000	55.500.000	(39.200.000)	56.256.333	101
I.1	Aktivnosti podrške realizaciji projekata	708.660	731.772	23.112	317.712	43
II	Usluge projektiranja	52.459.265	29.847.729	(22.611.536)	14.637.252	49
III	Građenje	788.786.365	384.176.508	(404.609.857)	420.591.221	109
IV	Nadzor nad izvođenjem građenja	26.384.087	16.038.010	(10.346.077)	14.896.128	93
IV.1	Konzultanti za tehničku pomoć	2.727.240	1.128.670	(1.598.570)	1.091.303	97
IV.2	Angažiranje Fidic i stručno tehničkih eksperata kao podrška u građenju	432.792	55.000	(377.792)	43.205	79
V	Upravljanje i održavanje i usluge u domeni upravljanja autocestom	15.136.124	12.593.803	(2.542.321)	7.673.368	61
VI	Kapitalna ulaganja u domenu upravljanja, održavanja i naplate cestarine	13.923.540	4.063.548	(9.859.992)	2.011.326	50
VI.1	Ulaganja u domenu informacione tehnologije	1.460.000	903.915	(556.085)	266.057	29
VI.2	Ostala kapitalna ulaganja	3.405.945	693.170	(2.712.775)	14.004	2
	UKUPNO	1.000.124.018	505.732.125	494.391.893	517.797.909	102

Najznačajnije smanjenje na pozicijama Rebalansa plana aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste u odnosu na prvobitni plan je vezan za postupke: građenja (manje za 404.609.857 KM), eksproprijacije (manje za 39.200.000 KM) i usluga projektiranja (22.611.536 KM).

Smanjenje na poziciji građenja u odnosu na prvobitni plan odnosi se prije svega na investicije financirane međunarodnim kreditima (233.581.338 KM), najvećim dijelom jer planirane investicije na dionicama: Putnikovo brdo – Medakovo, Medakovo – Ozimica, Tunel Prenj, Mostar sjever – Mostar jug, Mostar jug – tunel Kvanj, tunel Kvanj – Buna, nisu započete u 2022. godini, kako je prvobitno planirano, već se gradnja očekuje u 2023. godini. Za određene dionice vrijednost projekta predviđena Planom aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste nije revidirana sukladno vrijednostima zaključenih ugovora, iako značajno premašuje procijenjenu vrijednost, što je šire pojašnjeno u točki 7.2 Izvješća.

Rebalans na poziciji eksproprijacije zemljišta odnosno smanjenje plana najvećim dijelom odnosilo se na dionice Medakovo- Ozimica, Ozimica-Poprikuše, Mostar jug - tunel Kvanj, Orašje-Tuzla, BC Nević polje-Turbe i BC Mostar – Široki Brijeg, gdje su aktivnosti započete i elaborati eksproprijacije su se očekivali krajem 2022. godine ili u prvom tromjesečju 2023. godine.

Usluge projektiranja rebalansom su smanjene, a najvećim dijelom odnosi se na izradu idejnih projekata čije financiranje je planirano vlastitim sredstvima dok kreditna sredstva ne budu operativna, za dionice Mostar sjever – Mostar jug i tunel Prenj.

Povećanje kod realizacije na poziciji građenja u odnosu na planirano ostvareno je najvećim dijelom na dionicama Poprikuše – Nemila, Tarčin – Ivan (lot 1), brza cesta Lašva – Nević Polje, brza cesta Prača – Goražde (lot 2 faza I).

5.2 Izvješćivanje

Uprava Društva redovno izvještava Nadzorni odbor o provedenim aktivnostima, posebno po izradi godišnjeg obračuna za prethodnu poslovnu godinu. Nadzorni odbor Vladi FBiH i Skupštini Društva šalje godišnji izvještaj o poslovanju na usvajanje. Do okončanja revizije Skupština Društva nije razmatrala, niti usvojila financijska izvješća za 2022. godinu.

6. FINACIJSKA IZVJEŠĆA

Godišnja financijska izvješća za 2022. Društvo je izradilo i dostavilo nadležnim organima i institucijama, sukladno važećim propisima i u utvrđenom roku.

Društvo je provelo otvoreni postupak javne nabavke za usluge revizije financijskih izvješća za period 2022.- 2024. godine i zaključilo ugovor sa firmom „Grant Thornton“ d.o.o. Banja Luka, čije izvješće nije bilo završeno do okončanja naše revizije.

6.1 RAČUN DOBITI I GUBITKA – IZVJEŠĆE O UKUPNOM REZULTATU ZA RAZDOBLJE

6.1.1 Prihodi

Struktura ostvarenih prihoda iskazana u financijskim izvješćima je sljedeća:

	od 1. 1. do 31. 12. 2022.	od 1. 1. do 31. 12. 2021.
PRIHODI	123.590.820	108.607.353
Prihodi iz ugovora s kupcima	42.150.281	38.168.501
Ostali prihodi i dobici	81.440.539	70.438.852

6.1.1.1 Prihodi iz ugovora s kupcima

Prihodi iz ugovora s kupcima u iznosu od 42.150.281 KM, najvećim dijelom odnose se na prihod od cestarine (41.552.069 KM), prihod od izdavanja cestovnog zemljišta u najam (529.242 KM) i prihod od prodaje robe - Acc tag (367.078 KM). Prihod se priznaje u momentu potrošnje, odnosno ostvarene upotrebe autoceste. Naplaćene, a neiskorištene cestarine (dopune Acc tag uređaja) iskazuju se na kontu odgođenog prihoda, u Izvješću o finansijskom položaju na kraju perioda.

Cestarina se naplaćuje gotovinski ili putem kartica. Prema prezentiranoj knjigovodstvenoj evidenciji 31.155.765 KM ili 75% naplaćeno je gotovinski. Blagajničko poslovanje vodi se za cestarinu, prodaju i dopunu tag uređaja, plaćenu gotovim novcem. Svako naplatno mjesto ima svoju blagajnu (13 blagajni). Visina blagajničkih maksimuma za blagajne po naplatnim mjestima određena je odlukama ravnatelja iz 2022. godine. Blagajničko poslovanje obavlja se sukladno Pravilniku o sistemu naplate cestarine na autocestama, brzim cestama i objektima s naplatom u FBiH, Uputstvu za obavljanje poslova naplate cestarine, Uputstvu za slanje blagajničkog dnevnika sa naplatnih mjesta kojima je uređen proces elektronskog slanja blagajničkog izvješća u svrhu evidentiranja naplate cestarine, odgovarajućih evidentiranja i arhiviranja, kao i kontrola pristupa i odgovornosti vezane za dokumente. Kontrolu zakonitosti poslovanja naplate cestarine obavljaju ovlaštene zaposlenici Službe za kontrolu naplate koja je u organizacionom dijelu Društva u Sarajevu u okviru Sektora za upravljanje i održavanje.

Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se naknada za korištenje autoceste (cestarina), naplaćena u gotovini, knjigovodstveno evidentira na datum blagajničkog izvještaja na način da se zaduži blagajna, a odobri konto prihoda, te se po izvršenom pologu pazara zatvara blagajna. Evidentiranje prihoda od naplate cestarine i računovodstveni sistem nisu kompatibilni, jer nije implementirano softversko rješenje kojim bi se podaci iz sistema naplate sa naplatnih mjesta automatski generirali u računovodstveni sistem, što za posljedicu može imati rizik od greške utjecaja ljudskog faktora i utjecaja eksternih faktora (banke).

Preporuka:

- **izvršiti analizu troškova – koristi uvođenja softverskog rješenja za povezivanje evidentiranja prihoda od naplate cestarine sa računovodstvenom evidencijom, s ciljem smanjenja mogućnosti greške.**

6.1.1.2 Ostali prihodi i dobiti

Ostali prihodi i dobiti iskazani u iznosu od 81.440.539 KM, u najvećoj mjeri odnose se na prihod od naknada za autoceste i ceste iz maloprodajne cijene nafte i naftnih derivata (akciza na gorivo - 79.763.778 KM), prihode od naplata šteta od osiguravajućih društava (666.941 KM) i dobiti od prodaje transportnih sredstava (27.857 KM).

Zakonom o cestama FBiH utvrđeno je da Društvo finansijska sredstva za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju autocesta i brzih cesta, za rad i funkcioniranje i proširenje materijalne osnove rada iz osnovne djelatnosti osigurava iz takse za korištenje autoceste, godišnjih, posebnih i drugih naknada za korištenje autocesta i brzih cesta, akciza na gorivo/maloprodajne cijene nafte i naftnih derivata, koji imaju karakter javnih prihoda, iz kredita, donacija/grantova. Zakonom o akcizama u BiH^[1] propisana je akciza iz maloprodajne cijene nafte i naftnih derivata u iznosu od 0,20 KM po litru proizvoda, koji se koristi za izgradnju autoceste u BiH i doznačava se Društvu kao upravitelju autocesta i brzih cesta u FBiH.

Društvu je u revidiranoj godini po ovom osnovu doznačen iznos od 166.483.145 KM, od kojih je iznos od 79.763.778 KM priznato u prihod, što je povećanje za 10.681.904 KM u odnosu na priznati prihod u 2021. godini. Razlog iskazivanja većih prihoda je nastanak većih troškova za čije pokriće je akciza namijenjena, s obzirom na to da se prihodi priznaju na sistemskoj osnovi, za odnosne rashode.

^[1] „Sl. glasnik BiH“, br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17

Priznavanje, mjerenje, prezentiranje i evidentiranje prihoda po ovom osnovu Društvo vrši na osnovu Napatka o dokumentacijskom, računovodstvenom i finansijskom tretmanu prihoda od trošarina (akciza) iz siječnja 2022. godine, a što je utvrđeno i Pravilnikom o računovodstvenim politikama Društva. Provedenom revizijom utvrdili smo da se prihodi od akciza priznaju na temelju direktne povezanosti prihoda od akciza i nastalih odnosnih troškova i/ili izdataka, na način da se novčani primici po osnovu akciza knjigovodstveno evidentiraju zaduženjem novčanih sredstava uz istovremeno odobrenje pozicije Dugoročno razgraničenih odgođenih prihoda. Prihodi se priznaju na mjesečnom, odnosno godišnjem nivou u korist Ostalih prihoda, na teret Dugoročno razgraničenih odgođenih prihoda. Izvršili smo uvid u dokumentaciju koja se odnosi na obračun odnosnih troškova za priznavanje prihoda od akciza za rujan i prosinac 2022. godine, te godišnji obračun. Za odnosne i povezane troškove Društvo je tijekom godine priznalo iznos od 79.763.778 KM, a odnosi se na: amortizaciju imovine javnih autocesta i brzih cesta (36.923.977 KM), deprecijaciju - trošak sticanja imovine koja ne podliježe obavezi obračuna amortizacije, a koja se isključivo obračunava za potrebe priznavanja prihoda od akciza primjenom najnižih stopa amortizacije imovine (16.439.435 KM), rashodi kamata (15.282.210 KM) i kursne razlike (11.118.156 KM). Odnosni i povezani rashodi tijekom poslovne godine iskazuju se u glavnoj knjizi na odgovarajućim kontima sukladno propisanim kontnim okvirom. Za navedeni obračun Služba računovodstva Društva kreirala je mjesečni obračun prihoda od akciza (Obrazac Mobrak) na kojem najkasnije do 25. u mjesecu za prethodni mjesec na osnovu rashoda priznatih u Glavnoj knjizi izvrši mjesečni obračun prihoda od akciza. Mjesečni obračun predstavlja privremeni obračun prihoda od akciza. Konačan obračun prihoda od akciza Društvo vrši na godišnjem nivou i sačinjava godišnji obračun prihoda od akciza (Obrazac Gobrak), što je sukladno zahtjevima MSFI 15 - Prihodi od ugovora s kupcima i članom 88. Zakona o cestama. Ovakav pristup priznavanja prihoda za rezultat ima da rashodi tekuće godine predstavljaju 92% ostvarenih prihoda, a taj odnos u 2021. godini iznosio je 86%, dok je u 2020. godini iznosio 34%, na šta smo ukazali u Izvješću o finansijskoj reviziji Društva za 2020. godinu.

6.1.2 Rashodi

U finansijskim izvješćima iskazani su rashodi u iznosu od 113.697.595 KM kako slijedi: KM

	1. 1. - 31. 12. 2022.	1. 1. - 31. 12. 2021.
RASHODI	113.697.595	93.178.598
Poslovni rashodi	78.237.624	70.028.540
Nabavna vrijednost prodate robe	441.041	258.026
Troškovi sirovina i materijala	653.485	435.241
Troškovi energije i goriva	2.171.794	1.799.191
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	21.092.213	18.887.038
Amortizacija	41.184.370	34.883.900
Troškovi primljenih usluga	11.187.006	12.624.642
Ostali poslovni rashodi i troškovi	1.507.715	1.140.502
Ostali rashodi i gubici	35.459.971	23.150.058

6.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 78.237.624 KM, i u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 8.209.084 KM, a u direktnoj su vezi sa ostvarenim prihodom po osnovu obavljanja redovne djelatnosti.

6.1.2.2 Nabavna vrijednost prodane robe

Nabavna vrijednost prodane robe iskazana je u iznosu od 441.041 KM, a odnosi se na troškove prodaje uređaja za elektronsku naplatu cestarine (Acc tag uređaja).

6.1.2.3 Troškovi sirovina i materijala

Troškovi sirovina i materijala iskazani su u iznosu od 653.485 KM, a odnose se na utrošene sirovine i materijal (409.975 KM), otpis sitnog inventara, ambalaže i auto guma (161.893 KM) i utrošene rezervne dijelove (81.616 KM).

6.1.2.4 Troškovi energije i goriva

Troškovi energije i goriva iskazani su iznosu od 2.171.794 KM, a odnose se na utrošenu električnu energiju (1.881.862 KM), utrošeno gorivo za transportna sredstva (239.544 KM) i za grijanje (50.388 KM).

Utrošeno gorivo za transportna sredstva odnosi se na utrošeno gorivo za 42 službena vozila (putnička i teretna), koja se koriste sukladno Uputstvu o uvjetima i načinu korištenja službenih vozila iz 2019. godine. Uputstvom je definirano vođenje evidencije o izdanim putnim nalogima vozila. Na kraju mjeseca vrši se usaglašavanje evidencije putnih naloga sukladno izvještaju o potrošnji goriva. Društvo je nabavku goriva vršilo od dobavljača „HIFA Petrol“ d.o.o. Sarajevo, prema okvirnom sporazumu sklopljenim nakon provedenog otvorenog postupka javne nabavke. U uzorkom odabranoj dokumentaciji nismo utvrdili nepravilnosti.

6.1.2.5 Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja

Struktura troška plaća i ostalih ličnih primanja je sljedeća:

KM

	1. 1. - 31. 12. 2022.	1. 1. - 31. 12. 2021.
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	21.092.213	18.887.038
Bruto plaće zaposlenih	16.172.427	14.937.009
Ostale naknade zaposlenih	4.604.617	3.771.431
Troškovi ostalih angažiranih fizičkih lica, uključujući članove odbora	315.169	178.598

Obračun plaća i naknada u Društvu vrši se sukladno Zakonu o radu,⁶ Pravilniku o radu (2016. godina), Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta (2019. godina) i ugovorima o radu. Pravilnikom o radu utvrđene su plaće zaposlenih, osnovna i najniža neto plaća, koeficijenti po grupama složenosti poslova, dodaci i naknade plaća i dodatna primanja. Najniža plaća predstavlja umnožak najniže neto cijene jednog sata rada i broja radnih sati u mjesecu, te kao takva čini osnovicu za obračun plaće. Najniža neto cijena jednog sata rada u Društvu iznosi 2,70 KM. Radna mjesta razvrstana su u XI grupa složenosti poslova, utvrđen je raspon koeficijenata za kategorije prema složenosti posla u rasponu od 1,00 do 7,40. Plaća ravnatelja i izvršnih ravnatelja Društva utvrđena je od Nadzornog odbora i reguliše se ugovorom uz saglasnost nadležnog ministarstva (Federalnog ministarstva prometa i komunikacija), sukladno Zakonu o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih poduzeća u većinskom vlasništvu FBiH.⁷ Ugovorima utvrđena je osnovna mjesečna plaća ravnatelja Društva u iznosu od 5,00, a izvršnim ravnateljima u iznosu od 4,7 prosječnih mjesečnih neto plaća isplaćenih u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, uvećana 0,6% za svaku godinu navršenog staža.

Odlukom o rasporedu radnog vremena iz 2021. godine utvrđeno je klizno radno vrijeme sa početkom od 7,30h do 8,00h i traje do 16,00h odnosno 16,30h, kao i odmor u tijeku radnog vremena od 30 minuta koji se ne uračunava u radno vrijeme. U Društvu je uspostavljeno elektronsko evidentiranje prisustva na poslu i ših liste po službama čiju kontrolu vrše i odobravaju rukovodioci službe. Izvršen je uvid u obračun plaća i naknada plaća za svibanj, rujan i prosinac 2022. godine. Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na podatke za obračun plaće, ugovore o radu, evidenciju radnog vremena (ših liste) i pojedinačne platne liste zaposlenika konstatirali smo da se obračun plaća vrši sukladno zakonskim i pod zakonskim aktima.

⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 26/16

⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 12/09

Prosječna isplaćena plaća Društva za 2022. godinu iznosila je 1.814 KM.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrdili smo da je zastupljeno značajno odsustvo sa rada zaposlenika na poslovima blagajnika naplate cestarine zbog korištenja bolovanja. Izdvajamo podatak da na naplatnom mjestu D1 (dionica Sarajevo sjever do Zenica sjever) od ukupno 100 zaposlenih u prosjeku je tijekom mjeseca 27 zaposlenika odsutno 8,4 dana po osnovu bolovanja.

Društvo ne vrši refundiranje iznosa bolovanja preko 42 dana od Zavoda zdravstvenog osiguranja, već se ono isplaćuje na teret Društva (u 2022. godini naknade plaća za bolovanja preko 42 dana iskazane su u iznosu od 86.594 KM), što nije sukladno članku 33. Pravilnika o radu.

U dostavljenom komentaru na nacrt Izvješća od 4. 7. 2023. godine priložena nam je dokumentacija kojom se potvrđuje da je u 2023. godini započeta refundacija naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti prisustva na radu uslijed bolesti preko 42 dana sukladno Pravilniku o radu.

Ostale naknade zaposlenih iskazane su u iznosu od 4.604.617 KM, a odnose se na troškove naknada plaća po osnovu godišnjeg odmora, plaćenih dopusta, praznika i bolovanja (1.815.881 KM), troškovi ostalih primanja naknada i ostalih materijalnih prava zaposlenih (2.628.773 KM) i troškove službenih putovanja (159.963 KM).

Troškovi ostalih primanja naknada i ostalih materijalnih prava zaposlenih iskazani su u iznosu od 2.628.773 KM, a odnose se na sljedeće naknade:

Naknada za topli obrok (1.074.028 KM) isplaćuje se u visini od 1% prosječne mjesečne neto plaće u FBiH prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Naknada za prevoz na posao i sa posla (374.427 KM) odnosi se na troškove prevoza za zaposlenike kojima nije osiguran prevoz na posao i sa posla, a čije je mjesto stanovanja udaljeno od mjesta rada najmanje dva kilometra. Iznos naknade utvrđen je članom 40. Pravilnika o radu, po kojem radnik koji putuje svaki dan na posao od mjesta stanovanja do mjesta rada ostvaruje pravo na mjesečnu naknadu za prevoz utvrđen po kilometrima. Maksimalan iznos naknade (udaljenost preko 61 kilometar) iznosi 150 KM mjesečno. Pravo na naknadu ostvaruje se na temelju pisanog zahtjeva radnika, potvrde o prebivalištu i utvrđene kilometraže potvrdom BIHAMK-a.

Na osnovu Odluke v.d. ravnatelja Društva od 17. 3. 2022. godine isplaćena je naknada za 457 zaposlenika u ukupnom iznosu od 143.269 KM povodom državnih i/ili vjerskih praznika ili jubileja firme (313,50 KM po zaposlenom) sukladno članu 10. Zakonu o porezu na dohodak.

Regres za godišnji odmor (251.784 KM) je isplaćen za 475 zaposlenika u visini 50% prosječne neto plaće isplaćene u FBiH u posljednja tri mjeseca, sukladno Odluci ravnatelja Društva.

Jednokratna novčana naknada u iznosu od 1.080 KM po zaposlenom isplaćena je za 486 zaposlenika u ukupnom iznosu od 524.880 KM. Uredbom Vlade FBiH o pomoći stanovništvu uslijed rasta indeksa potrošačkih cijena (u daljnjem tekstu: Uredba) i dopunama Uredbe, stavom 2) član 2. utvrđeno je da će se financijska sredstva za provođenje ove Uredbe osigurati preraspodjelom sredstava između budžetskih korisnika, kao i iz Tekuće rezerve Vlade FBiH na odgovarajuće razdjelne i ekonomske kodove. Društvo je jednokratnu naknadu isplatilo na osnovu Odluke ravnatelja Društva od 22. 7. 2022. godine, pozivajući se na poglavlje VI – Ostale jednokratne pomoći i član 19. Uredbe, te član 33. Statuta. Za izvršenu isplatu ravnatelju nije bila potrebna saglasnost Nadzornog odbora i Skupštine Društva, budući da je Statutom utvrđeno da je saglasnost potrebna samo za transakcije koje se odnose na imovinu u tijeku poslovne godine u obimu od 15% do 33% knjigovodstvene vrijednosti imovine. Prema izjavi Društva, za realizaciju ove Odluke nisu korištena sredstva Budžeta Federacije BiH, niti sredstva Tekuće rezerve, već vlastiti prihodi Društva, budući da Društvo nije korisnik budžetskih sredstava.

Troškovi ostalih angažiranih fizičkih lica, uključujući članove odbora iskazani su u iznosu od 315.169 KM, a odnose se na naknade članovima nadzornog (113.067 KM) i odbora za reviziju (81.752 KM), naknade članovima raznih komisija (50.289 KM) i ugovori o djelu (70.060 KM).

Naknada predsjedniku Nadzornog odbora isplaćuje se u visini od 70% od dvije prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, a članovima 80% od iznosa mjesečne naknade predsjednika, što je sukladno Zakonu o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih poduzeća u većinskom vlasništvu FBiH.⁸

Naknada članovima Odbora za reviziju utvrđena je Odlukom Skupštine Društva od 10. 1. 2022. godine, i to za predsjednika Odbora iznos od jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u FBiH u prethodna tri mjeseca prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, dok je za članove utvrđen iznos od 80% mjesečne naknade predsjednika. Ravnateljici Odjela za unutarnju reviziju, sukladno Odluci Odbora za reviziju, utvrđena je mjesečna naknada u iznosu od 80% iznosa mjesečne naknade predsjednika Odbora za reviziju.

U uzorku obuhvaćenom obračunu plaća i naknada nisu utvrđene nepravilnosti.

Troškovi komisija iskazani su iznosu od 50.289 KM, a odnose se na isplaćene naknade komisijama za: koordinaciju tijela za TEN-T mrežu iz FBiH (14.310 KM), imenovanje članova Uprave (7.000 KM), žalbe u postupku provođenja konzultantskih usluga za reviziju/verifikacija troškova na izgradnji poddionica (2.400 KM), te punomoćniku državnog kapitala za prisustvo Skupštini (1.800 KM). Odlukom Nadzornog odbora formirana je komisija za imenovanje članova Uprave Društva koja sukladno članu 28. Statuta broji pet članova od kojih su dva iz Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, a za ostale članove imenovani su i članovi Nadzornog odbora, sa utvrđenom naknadom u iznosu od po 1.000 KM za obavljeni posao. Prava, obaveze, odgovornosti i naknade članovima Nadzornog odbora regulirane su ugovorima koje zaključuju sa Društvom uz saglasnost Skupštine. **S obzirom na to da je članom 21. Statuta, članovima Nadzornog odbora, između ostalih nadležnosti, utvrđeno da imenuju i razrješavaju članove Uprave, uz prethodnu saglasnost Vlade FBiH, ne možemo potvrditi da su izvršene isplate naknade članovima Nadzornog odbora za ovaj posao opravdane.**

Na osnovu člana 9. Zakona o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i Javnih poduzeća u većinskom vlasništvu FBiH i uz pisanu saglasnost resornog Ministarstva, naknada za zastupanje na Skupštini Društva ispred državnog kapitala isplaćivana je punomoćniku u iznosu od 300 KM po održanoj sjednici.

Troškovi ugovora o djelu iskazani su u iznosu od 70.060 KM. Ugovori su zaključivani za aktivnosti na prikupljanju arhivskog materijala i organizacije pohrane materijala u centralno arhivsko skladište (9.525 KM), poslove administracije za tehničko operativne poslove za financijsko upravljanje i kontrolu JPAC, aktivnosti na prikupljanju podataka vezano uz financijsko upravljanje i kontrolu, od sektora i njihov unos u novi informacioni sistem Centralne harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva financija, ostali administrativni i tehnički poslovi vezani uz financijsko upravljanje i kontrolu (3.600 KM), administrativni poslovi u odjelu za elektronsku naplatu cestarine (3.500 KM), za savjetničke i konzultantske usluge iz područja računovodstvenog poslovanja, te financijskog i poreznog izvještavanja **Društvo je u siječnju 2022. godine angažiralo fizičko lice na period od 12 mjeseci, uz mjesečnu neto naknadu u iznosu od 2.000 KM (ukupno 24.000 KM). Uvidom u Izvještaje koji su dostavljeni Društvu uvjerali smo se da se obavljeni poslovi uglavnom odnose na ispitivanje, analizu, pripremu materijala novog pravilnika o računovodstvu koji je potrebno uskladiti s novim Zakonom o računovodstvu. Uz izvještaje nisu prezentirane nikakve analize niti materijali koji bi potvrdili urađeno, zbog čega ne možemo potvrditi da se radi o ugovoru o djelu s obzirom na to da je Zakonom o obligacionim odnosima u FBiH propisano da se ugovor o djelu zaključuje za obavljanje konkretnog posla koji će trajati određeno vrijeme, kojim se vršilac posla obvezuje obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari, izvršenje fizičkog ili umnog rada i sl., a naručitelj se obvezuje platiti mu za to naknadu. Za poslove koji su sistematizirani i zahtijevaju kontinuitet u izvršenju potrebno je angažirati izvršitelje posla sukladno Zakonu o radu, Pravilniku o radu i Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta.**

⁸„Sl. novine FBiH“, br. 12/09

Također, sa istom osobom zaključen je ugovor o djelu i 29. 9. 2021. godine za period od 1. 8. do 31. 12. 2021. godine, uz ugovorenu naknadu u iznosu od 7.500 KM za analizu preporuka Ureda za reviziju institucija u FBiH, po pitanju priznavanja i mjerenja primitaka od trošarina i putarina. Prezentiran nam je elaborat o analizi računovodstvenog tretmana trošarina (akciza) sa nalazom, mišljenjem i preporukama na osnovu kojeg je Društvo u siječnju 2022. godine donijelo Uputstvo o računovodstvenom tretmanu prihoda od akciza.

Zbog navedenog potrebno je preispitati opravdanost angažmana osobe po osnovu ugovora o djelu, budući da Društvo u radnom odnosu ima zaposlenike kojima je u opisu posla praćenje i primjena zakonskih propisa.

Preporuka:

- **ugovore o djelu zaključivati za obavljanje konkretnog posla koji ne zahtijeva kontinuitet u izvršenju sukladno Zakonu o obligacionim odnosima u FBiH.**

6.1.2.6 Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 41.184.370 KM i predstavljaju najznačajniji trošak poslovanja. Obračun amortizacije vrši se linearnom metodom i primjenjuju se stope amortizacije propisane nomenklaturom, što je detaljnije pojašnjeno u točki 6.2.1.1 Izvješća.

6.1.2.7 Troškovi primljenih usluga

Troškovi primljenih usluga iskazani su u iznosu od 11.187.006 KM, a najvećim dijelom odnose se na: usluge održavanja u iznosu od 9.511.487 KM, zakupa u iznosu od 295.750 KM, reklame i sponzorstva u iznosu od 98.876 KM, te ostalih usluga u iznosu od 193.350 KM.

Troškovi usluga održavanja odnose se najvećim dijelom na: usluge redovnog i zimskog održavanja autocesta (4.080.579 KM), održavanje sistema nadzora i upravljanja autocestama (2.122.024 KM), usluge održavanja sistema naplate na naplatnim mjestima (1.033.389 KM) i usluge zaštitarske agencije na čuvanju imovine (636.040 KM).

Usluge redovnog i zimskog održavanja autocesta iskazane su u iznosu od 4.080.579 KM, a odnose se na održavanje autocesta i brzih cesta. Usluge su vršene na osnovu Okvirnih sporazuma, temeljem kojih su zaključivani pojedinačni godišnji ugovori za redovno održavanje autoceste i pojedinačni sezonski ugovori za zimsko održavanje autoceste za dionice: „Zenica Jug - Tarčin“ lot 1 i Zenica sjever-Podlugovi (potpisanih sa konzorcijem dobavljača „Jata Group „ d.o.o. Srebrenik i „Doboj putevi“ d.d. Doboj jug na osnovu okvirnog sporazuma iz kolovoza 2021. godine), dionica „Podlugovi – Tarčin“ (konzorcij Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo i „Euro-asfalt“ d.o.o. Sarajevo okvirni sporazum iz 2021. godine) i „Zvirovići – Bijača“ (potpisan sa dobavljačem „HP Investing“ d.o.o. Mostar 2018. godine). Sredstva za izvršenje finansijskih obveza osigurana su Planom poslovanja Društva, Godišnjim planom održavanja za 2022. godinu i Operativnim programom održavanja prohodnosti autoceste A1 za zimu 2022/2023. Plaćanje dobavljačima vršilo se nakon dostavljenih, odobrenih i ovjerenih situacija.

Okvirni sporazumi sklopljeni su na period od četiri godine i predviđaju sklapanje više pojedinačnih ugovora o javnoj nabavci tijekom navedenog perioda. Provedenom revizijom utvrdili smo sljedeće:

Za usluge redovnog i zimskog održavanje na dionici „Zvirovići – Bijača“ potpisan je okvirni sporazum u prosincu 2018. godine na ukupnu vrijednost od 1.750.349 KM (bez PDV-a), na osnovu kojeg su potpisana četiri pojedinačna ugovora. Na održavanje tijekom 2022. godine odnose se treći i četvrti pojedinačni ugovor (po trećem pojedinačnim ugovoru utrošeno je 75.422 KM za period od siječnja do ožujka 2022. godine, a četvrtim za period od travnja do prosinca, utrošeno je 207.241 KM). **Za održavanje ove dionice Društvo ima nabavljeno višenamjensko vozilo „Unimog“ za održavanje autoceste, a koje ne koristi za predviđene namjene. Naime, vozilo sa dodatnim priključcima nabavljeno je od dobavljača „UNI-COM“ d.o.o. Orašje u iznosu od 701.145 KM (sa PDV-om), koje je zaprimljeno 19. 3. 2019. godine, od kada se redovno registrira i smješteno je na lokaciji COKP Zvirovići.**

Prema informacijama zaposlenika, vozilo se ne koristi za predviđene namjene, a poslove održavanja dionice autoceste Zvirovići – Bijača obavlja „HP Investing“ d.o.o. Mostar (Planom za 2022. godinu za održavanje ove dionice predviđen je iznos od 300.000 KM, a do 31. 12. 2022. godine realizirano je 282.663 KM).

S obzirom na to da Društvo posjeduje višenamjensko vozilo „Unimog“ za održavanje autoceste, koje je nabavljeno s ciljem pritjecanja ekonomske koristi u Društvo, a koje se ne koristi za predviđenu namjenu, ne možemo potvrditi opravdanost izdvajanja sredstava za održavanje dionice „Zvirovići – Bijača“ za koju je u 2022. godini utrošeno 282.663 KM. Sredstvo nabavljeno za održavanje ne koristi se već tri godine, a Društvo je za održavanje te dionice provelo nabavu i zaključilo okvirni sporazum za to razdoblje ukupne vrijednosti od 1.750.349 KM.

Preporuka:

- **preispitati opravdanost izdvajanja sredstava za usluge održavanja autoceste dionice Zvirovići – Bijača, s obzirom na to da Društvo raspolaže odgovarajućom opremom za navedene poslove.**

Za održavanje autoceste za dionice: „Zenica jug – Tarčin“ i „Zenica sjever – Podlugovi“ potpisan je Okvirni sporazum u kolovozu 2021. godine na ukupnu vrijednost od 8.199.978 KM (bez PDV-a) sa konzorcijem „Jata group“ d.o.o. Srebrenik i „Doboj putevi“ d.d. Doboj jug. Do 31. 12. 2022. godine potpisana su tri pojedinačna ugovora. Prvi i treći pojedinačni ugovor za dionicu Zenica sjever – Podlugovi odnose se na 2022. godinu (za periode od 1. 1. do 31. 10. 2022. u iznosu od 1.590.735 KM bez PDV-a, i za period od 1. 11. do 31. 12. 2022. u iznosu od 379.089 KM), po kojim je ukupno utrošeno 1.969.824 KM. **Društvo je na temelju Odluke Uprave od 12. 11. 2021. godine i potpisanog drugog pojedinačnog ugovora 22. 11. 2021. dodijelilo vršenje privremenih radova na redovnom i zimskom održavanju dionice Svilaj – Odžak izabranom konzorciju na osnovu kojeg je za period od decembra 2021. do 31. 12. 2022. godine utrošen iznos od 195.494 KM (171.435 KM iznos koji se odnosi na 2022. godinu), što je šire pojašnjeno u točki 7.1 Izvješća.**

Održavanje sistema nadzora i upravljanja autocestama odnosi se najvećim dijelom na usluge održavanja softverskog dijela sistema naplate cestarine (487.783 KM) i nadzora i upravljanja prometa (1.529.628 KM) i hardverskog dijela sistema naplate cestarine (403.527 KM) i nadzora i upravljanja prometom (619.760 KM). Usluge se vrše kontinuirano, na osnovu potpisanih okvirnih sporazuma i pojedinačno zaključenih ugovora sa dobavljačem „BS Telecom Solutions“ d.o.o. Sarajevo, **što je šire objašnjeno u točki 7.1 Izvješća.**

Troškovi zakupa iskazani su u iznosu od 295.750 KM na osnovu potpisanih ugovora o zakupu kancelarijskog prostora, opreme i parking-prostora. Društvo obavlja djelatnost u poslovnim prostorijama u Mostaru i Sarajevu. U Mostaru se koristi zgrada u vlasništvu Grada Mostara, uz mjesečnu zakupninu u iznosu od 31.117 KM (površine 2.074,47 m²), a u Sarajevu koristi poslovni prostor od „Union banke“ d.d. Sarajevo uz mjesečnu zakupninu u iznosu od 23.443 KM (površine 1.284 m²). Ostali troškovi zakupa odnose se na ugovore o zakupu parking prostora u Sarajevu u ukupnom iznosu od 4.067 KM mjesečno. Tijekom obavljanja prethodne revizije (na 30. 9. 2022. godine) Društvo je na poziciji troškova najmova iskazalo troškove najma prostorija po osnovu više ugovora o zakupu poslovnih prostorija (Mostar i Sarajevo), a koje nije priznalo sukladno zahtjevima MSFI-ja 16 – Najmovi, koji nalažu da najmoprimac u svojim poslovnim knjigama od prvog dana trajanja najma priznaje imovinu s pravom korištenja i obvezu po osnovu najma, a na što je ukazano Pismom rukovodstvu od 1. 12. 2022. godine.

Društvo je postupilo po danoj preporuci, te smo uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju koja se odnosi na priznavanje navedenih rashoda konstatovali da Društvo ugovor o zakupu poslovnih prostorija u Mostaru priznaje sukladno zahtjevima MSFI-ja 16 – Najmovi, koji nalaže da najmoprimac u svojim poslovnim knjigama od prvog dana trajanja najma priznaje imovinu s pravom korištenja i obavezu po osnovu najma, dok ugovor o zakupu prostorija u Sarajevu ističe početkom 2023. godine. Opširnije pojašnjeno u točki 6.2.1.1 Izvješćaja.

Troškovi ostalih usluga iskazani su u iznosu od 1.507.715 KM, a odnose se na: troškove platnog prometa (379.693 KM), troškove poreza, takse i druge dažbine (335.307 KM), poštanske i telekomunikacijske usluge (277.595 KM), ostale nematerijalne troškove (235.849 KM, od čega se na stipendije odnosi 109.300 KM i troškove oglasa u štampi i drugim medijima 102.275 KM), premije osiguranja (184.109 KM), reprezentacije (80.581 KM), članske doprinose i sl. obveze (14.580 KM).

6.1.2.8 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani u iznosu od 35.459.971 KM odnose se na:

	u KM
Ostali rashodi i gubici	35.459.971
Gubici od dugoročne nefinancijske imovine	421.251
Troškovi rezerviranja, neto	7.105.560
Manjkovi i ostala negativna usklađivanja zaliha	76.323
Financijski rashodi	26.445.754
Ostali rashodi i gubici	1.411.063

Gubici od dugoročne nefinancijske imovine u iznosu od 421.251 KM odnose se najvećim dijelom na gubitke od rashodovanja objekata (338.914 KM) i otpisa projektne dokumentacije (79.407 KM), što je šire opisano u točki 6.2.5 Izvješća.

Troškovi rezerviranja u iznosu od 7.105.560 KM odnose se na izvršena rezerviranja troškova prema Odluci od 2. 2. 2023. godine za sudske sporove u iznosu od 6.866.649 KM, te troškove otpremnina prilikom odlaska u mirovinu zaposlenika u iznosu od 238.911 KM. Rezerviranja sredstava za sudske sporove i rezerviranja za odlazak u mirovinu izvršena su sukladno MRS-u 19 – Primanja zaposlenih, za period od 1. 1. do 31. 12. 2022. godine.

Financijski rashodi u iznosu od 26.445.754 KM odnose se na izdatke za kamate (15.327.598 KM) po osnovu kreditnih linija za sufinansiranje izgradnje dionica autoceste i ostalih kreditnih linija, te negativne kursne razlike (11.118.156 KM).

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu od 1.411.063 KM, a odnose se na iznos manje obračunate amortizacije u prethodnom obračunskom razdoblju

6.1.3 Financijski rezultat

U financijskim izvješćima Društva za 2022. godinu iskazan je pozitivan financijski rezultat – višak prihoda nad rashodima u iznosu od 9.893.225 KM, a u prethodnoj godini 15.428.755 KM.

Odredbama Zakona o cestama FBiH definirano je da Društvo ne posluje na komercijalnoj osnovi, niti je osnovano radi sticanja dobiti, već svoje aktivnosti obavlja na osnovu plana i programa rada koji je odobrila Vlada FBiH. Razlika javnih prihoda i javnih rashoda Društva predstavlja financijski rezultat koji je neoporeziv. Iskazani financijski rezultat ne može biti predmet ponovne raspodjele na dividendu ili povećanje kapitala. Financijski rezultat se raspoređuje na obveze prema planiranoj namjeni. Ovako stvorene obveze predstavljaju izvor sredstava koji će se utrošiti isključivo za upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu javnih cesta. Konačnu odluku o načinu raspodjele financijskog rezultata – viška prihoda nad rashodima donosi Skupština Društva sukladno Zakonu o gospodarskim društvima, Zakonu o cestama FBiH i Statutu Društva. Do okončanja revizije Skupština nije donijela odluku o raspodjeli financijskog rezultata.

Ne možemo potvrditi iskazani financijski rezultat s obzirom na to da Društvo:

- nije izvršilo prijenos sa materijalnih sredstava u pripremi na poddionicu Tunel Zenica – Donja Gračanica u iznosu od 122.474.575 EUR, koja je stavljena u funkciju 25. 11. 2020. godine, zbog čega se ne vrši obračun amortizacije sukladno zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Navedeno može imati za posljedicu da su rashodi podcijenjeni, a financijski rezultat precijenjen (točka 6.2.1.1 Izvješća).

6.2 BILANCA STANJA – IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU RAZDOBLJA

6.2.1 Dugoročna imovina

Struktura dugoročne imovine Društva na datum bilance iskazana je u tabeli: KM

	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
DUGOROČNA IMOVINA	3.344.426.711	2.886.488.787
Nematerijalna sredstva	78.405.382	57.855.446
Nekretnine, postrojenja i oprema i imovina s pravom korištenja	3.246.021.329	2.808.621.341
Ostala imovina i potraživanja	20.000.000	20.012.000

Nematerijalna sredstva iskazana su u iznosu od 78.405.382 KM, a sastoje se od: izrade glavne i idejne projektne dokumentacije u pripremi (50.629.960 KM), ulaganja u tuđu imovinu (26.119.604 KM) i nabavke softvera (1.655.818 KM). Projektna dokumentacija u pripremi najvećim dijelom odnosi se na dionice: Brza cesta Mostar – Široki Brijeg od 8.589.538 KM, Lašva – petlja Nević polje od 8.240.023 KM, Ozimica – Poprikuša od 4.230.915 KM, Medakovo – Ozimica od 5.809.681 KM.

Ulaganja u tuđu imovinu odnose se najvećim dijelom na ulaganja na regionalnoj cesti u sklopu dionice Tromeđa – Zvirovići, izmještanje objekata na dionici Klopče – Donja Gračanica, izmještanje gasovoda na dionici Kakanj – Bilješevo, ulaganja u tuđu imovinu GP Svilaj i dr. Ulaganje će biti preneseno na upravitelja regionalnih cesta nakon što Vlada FBiH donese odluku, te isknjiženo iz evidencije Društva.

6.2.1.1 Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema predstavljaju najveći dio stalnih sredstava i iskazane su u iznosu od 3.245.470.510 KM. Struktura i promjene na ovoj imovini daju se u tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pogon. kancel.namj.	Transportna sredstva	Mater. sred. u pripremi	Ostala mat. sreds.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nabavna vrijednost								
na 1. 1. 2022.	295.148.408	1.337.737.816	111.470.150	848.152	4.658.273	1.270.824.657	50.915.719	3.071.603.176
- dir. poveć. u 2022. god.						502.969.647	(24.365.612)	478.604.034
- prijenos sa pripreme	56.256.333	499.114.677	30.283.234	65.122	144.821	(585.864.187)		0
- otuđenje i rashodovanje		(3.841.731)	(168.279)	(13.645)	(173.734)			(4.197.390)
na 31.12. 2022.	351.404.741	1.833.010.762	141.585.104	899.629	4.629.360	1.187.930.117	26.550.107	3.546.009.820
Akumulirana amortizacija								
na 1. 1. 2022.		175.737.989	79.724.489	493.778	2.451.093	4.573.900		262.981.248
- amortizacija		31.601.300	12.647.624	79.588	489.503	-3.445.898		41.372.118
- otuđenje i rashodovanje		(3.502.817)	(126.775)	(10.728)	(173.734)			(3.814.055)
na 31.12. 2022.	0	203.836.471	92.245.338	562.637	2.766.862	1.128.002	0	300.539.311
Neto knjigov. vrijednost								
na 1. 1. 2022.	295.148.408	1.161.999.828	31.745.661	354.374	2.207.180	1.266.250.757	50.915.719	2.808.621.928
na 31. 12. 2022.	351.404.741	1.629.174.291	49.339.766	336.991	1.862.498	1.186.802.115	26.550.107	3.245.470.510

Zemljište je iskazano u iznosu od 351.404.741 KM i u 2022. godini uvećano je za 56.256.333 KM postupcima eksproprijacije zemljišta za gradnju autoceste. Najznačajniji dio eksproprijacije odnosi se na poddionicu Ozimica – Medakovo u vrijednosti od 41.383.115 KM i poddionica Putnikovo brdo – Medakovo u iznosu od 9.343.279 KM. Dionica autoceste Medakovo – Ozimice (dužine 21,7 km) dionica prostire se kroz tri općine i to: Tešanj, Maglaj i Žepče. Postupak predmetne eksproprijacije se tijekom 2022. godine realizirao oko 90% od Plana. Eksproprijacija po dionicama (ukupno 11 dionica i brze ceste, te ostale dionice) obuhvata otkup zemljišta i stambene objekte po redovnoj proceduri eksproprijacije i ostale troškove, otkup u sudskom postupku (vanparnični i parnični postupak) i troškove izrade elaborata. Ostvarenje planiranih aktivnosti na 31. 12. 2022. godine iznosilo je 56.256.333 KM ili 101%. Realizacija eksproprijacije u 2022. godini izvršena je sukladno revidiranom Planu poslovanja.

Procedurom za eksproprijaciju nekretnina (lipanj 2020. godine) definiran je postupak eksproprijacije od podnošenja prijedloga za utvrđivanje javnog interesa pa do uknjižbe eksproprijiranih nekretnina u korist Federacije BiH. Aktivnosti u postupku eksproprijacije podijeljene su na tri faze i to:

1. pripreme radnje koje se obavljaju u Društvu prije provođenja postupka eksproprijacije;
2. provođenje postupka eksproprijacije gdje Služba za imovinsko pravne poslove nakon što zaprimi konačni elaborat eksproprijacije pokreće postupke, obilazi teren i prikuplja potrebne podatke o podacima za utvrđivanje tržišne cijene nekretnina, te podnosi zahtjeve Poreznoj upravi i Općinskoj komisiji za procjenu vrijednosti nekretnina za dostavu podataka o kretanju tržišne cijene za točno određeno katastarsko područje u protekloj godini. Za eksproprijiranu nekretninu vlasniku pripada naknada, koja se utvrđuje na osnovu procjene imenovanih vještaka. Ponuda naknade formira se na osnovu rješenja o eksproprijaciji, te nalaza, mišljenja i procjena vrijednosti vještaka odgovarajućih struka osiguranih kao dokaz u postupku, za one naknade za koje postoji pravni osnov za isplatu;
3. nakon pripremljene ponude zaključuje se sporazum sa ranijim vlasnikom nekretnine, a nakon isplate naknade vrši se uknjižba nekretnina čime se postupak završava. Ukoliko se stranka ne slaže sa ponudom, konačnu odluku donosi sud.

Izvršili smo uvid u dio dokumentaciju vezane za eksproprijaciju zemljišta i za dionice na području koridora na **Općini Tešanj** i dionice **Putnikovo Brdo – Medakovo** uočili smo sljedeće:

Za dionicu na trasi koridora **Općine Tešanj** Komisija za procjenu vrijednosti nekretnina u prometu dostavila je prosječne cijene ostvarenog prometa na nekretninama koje su iznosile u rasponu od 15 KM do 100 KM/m². Cijene objekata na ovim lokalitetima kreću se u rasponu od 500-800 KM/m², cijena stambenog objekta od 800-1.200 KM/m², i cijena poslovnog prostora do 2.000 KM/m².

Na lokaciji KO Kraševu Općina Tešanj navodimo primjere eksproprijacije:

- Na osnovu Rješenja o eksproprijaciji Službe za katastar, urbanizam i imovinsko pravne poslove za ukupno 75 m² njive 4 klase prvobitno ponuđena vrijednost na osnovu nalaza vještaka poljoprivredne struke Fadila Merdić bila je procijenjena vrijednost 4.650 KM (jedinična cijena **62 KM/m²**). Nije postignut sporazum o naknadi. **U sudskom odlučivanju gdje je angažiran novi sudski vještak Rasim Husić utvrđena je nova jedinična cijena 80 KM/m²**, te je ukupno isplaćeno 6.000 KM vlasniku.

- Na osnovu Rješenja o eksproprijaciji Službe za katastar, urbanizam i imovinsko pravne poslove za ukupno 1263 m² zemljišta prvobitno **ponuđena cijena 68,20 KM/m²** i za građevinske elemente na zemljištu 13.712 KM, odnosno **ukupno 99.849 KM** na osnovu nalaza vještaka građevinske struke Jasmin Halilović. Nije postignut sporazum o naknadi. U sudskom odlučivanju gdje je angažiran novi sudski vještak Sead Halilagić utvrđena je **nova jedinična cijena 96,40 KM/m²** za zemljište i za građevinske elemente na zemljištu 26.771 KM te je **ukupno isplaćeno 148.524 KM** vlasniku.

-Na osnovu rješenja o eksproprijaciji Službe za katastar, urbanizam i imovinsko pravne poslove za ukupno 315 m² zemljišta prvobitno **ponuđena cijena 72 KM/m²** i za građevinske elemente na zemljištu 4.115 KM, odnosno **ukupno 26.795 KM** na osnovu nalaza vještaka građevinske struke Jasmina Halilovića. Nije postignut sporazum o naknadi. U sudskom odlučivanju na općinskom sudu u Tešnju gdje je angažiran novi sudski vještak Sead Halilagić utvrđena je **nova jedinična cijena 96,40 KM/m²** za zemljište i za građevinske elemente na zemljištu 8.305 KM te je **ukupno isplaćeno 38.671 KM** vlasniku.

Na navedena rješenja Općinskog suda u Tešnju Društvo je izjavilo žalbu Kantonalnom sudu u Zenici kojom pobija rješenja u dosuđenom dijelu naknade za ekspropirane nekretnine iznad ponuđenog iznosa. **Međutim, one su odbijene kao neosnovane.**

Za dionicu na trasi koridora Vc za dionicu **Putnikovo Brdo – Medakovo** koja prolazi kroz općinu Doboj Jug, KO Matuzići, Komisija za procjenu vrijednosti nekretnina Općine Doboj jug odredila je raspon cijena za: poljoprivredno i šumsko zemljište u rasponu od 20 – 50 KM/m², građevinsko zemljište 40 -100 KM/m² za stambene objekte 1m² u rasponu od 700 – 1400 KM/m², poslovne objekte 1m² od 600 – 1200 KM/m² za KO Matuziće.

Uvidom u odabrani uzorak na ovoj lokaciji izdvajamo:

Na osnovu rješenja o eksproprijaciji Službe za katastar, urbanizam i imovinsko pravne poslove za k.č. br.447/4 njiva I klase na lokaciji k.o. Matuzići za ukupno 707 m² njive I klase prvobitno ponuđena cijena **40 KM/m²**, odnosno ukupno **28.280 KM** na osnovu nalaza vještaka poljoprivredne struke Fadil Merdić. Nije postignut sporazum o naknadi. U sudskom odlučivanju na Općinskom sudu u Tešnju gdje je angažiran novi sudski vještak Duraković Šefik i utvrđena je nova jedinična cijena **65 KM/m²** za njive I klase, te je ukupno isplaćeno **45.955 KM** vlasniku. Na navedeno Rješenje Općinskog suda u Tešnju Društvo je izjavilo žalbu Kantonalnom sudu u Zenici kojom se odbija pobija rješenje u dosuđujućem dijelu naknade za ekspropirane nekretnine iznad iznosa žalba i prvostepeno rješenje se potvrđuje.

Također, uvjerali smo se da se u sudskom odlučivanju postiže cijena koja je mnogo veće vrijednosti u odnosu na prvobitno ponuđenu cijenu za eksproprijacije zemljišta, što je bila i ranija praksa. Navodimo primjere iz prethodnih godina:

- „Prima commerce“ d.o.o. Zenica kojoj je prvobitna ponuda u upravnom postupku za ekspropirane nekretnine iznosila 7.100 KM za zemljište po **jediničnoj cijeni od 20 KM/m²**, i za građevinske elemente 24.244 KM, **što je ukupno ponuđeno 31.344 KM**, na koje vlasnik zahtijevao sudsko odlučivanje. Rješenjem Općinskog suda u Zenici iz 2020. godine za poljoprivredno zemljište površine 355 m² utvrđena je **jedinična cijena 282,90 KM/m²** (ukupno 100.429 KM) i građevinski elementi 24.470 KM, te je ukupna naknada određena na iznos od **124.799 KM**, što znači da je **uvećana za 93.455 KM**;
- Fizičkom licu na dionici Nemila Vranduk ponuđena je vrijednost u upravnom postupku 54.272 KM **jedinične cijene 25 KM/m²**, a Rješenjem Općinskog suda u Zenici iz 2021. godine utvrđena je **jedinična cijena 29,90 KM** njiva II klase, što je ukupno 81.221 KM, **više za 26.949 KM**;
- Fizičkom licu na dionici BC Lašva –Nević Polje, ponuđena vrijednost u upravnom postupku 133.836 KM za 5.392 m² livade I klase, **25 KM /m²**, a rješenjem Općinskog suda u Travniku iz 2021. godine utvrđena je jedinična cijena **28 KM**, što je ukupno 150.976 KM, **više za 17.140 KM**.

U revizijama prethodnih godina dana je preporuka da se uspostavi pomoćna evidencije zemljišta, s obzirom na to da se radi o specifičnom obliku i značajnoj vrijednosti imovine, koja treba da omogući pojedinačnu identifikaciju parcele, sa detaljnim podacima. Društvo je 16. 8. 2019. godine zaključilo okvirni ugovor sa konzorcijem Telegroup d.o.o. Sarajevo, PlanetSoft d.o.o. Banja Luka i Inova Inženjering d.o.o. Banja Luka (ukupno iznos 2.007.478 KM) za implementaciju prvog modula „Razvoj rješenja za prostorni pregled projekata autocestovne infrastrukture i katastra sa obukom radnika“ u sklopu projekta Razvoj i implementacija GIS rješenja- potporna informatička infrastruktura za potrebe Društva. Potpisana su tri pojedinačna ugovora za realizaciju projekta, od kojih su dva implementirana, a realizacija trećeg je u tijeku. Ukupno utrošeno sredstava do 31. 12. 2022. godine po osnovu ugovora iznosi 1.567.969 KM. Zapisnikom o primopredaji nakon prvog pojedinačnog ugovora dostavljeno je aplikativno sistemsko rješenje za prostorni pregled projekata autocestovne infrastrukture i katastra sa obukom radnika, kroz koji je moguće voditi evidenciju zemljišta u vlasništvu Društva sa svim zahtijevanim pojedinostima. Zapisnikom o primopredaji nakon drugog pojedinačnog ugovora izvršen je kvantitativni i kvalitativni prijem softverskih modula iz ugovora. Sama implementacija modula je završena, a unos svih podataka završen je djelomično. Treći pojedinačni ugovor je u tijeku, a očekivani završetak njegove implementacije je svibanj 2023. godine.

Preporuka:

- ***nastaviti aktivnosti na uspostavi evidencije zemljišta u vlasništvu Društva koja sadrži osnovne podatke o njemu (na koje se parcele odnosi iskazana vrijednost, zemljišnoknjižni izvadak, površina, raniji vlasnik, katastarska općina).***

Građevinski objekti (mostovi, tuneli, gornji nosivi sloj, donji nosivi sloj, metalne konstrukcije, objekti COKP-a, naplatne kućice i dr.) iskazani su u iznosu od 1.629.174.291 KM, a u 2022. godini povećani su za 499.114.677 KM. Povećanje vrijednosti najvećim dijelom odnosi se na aktivaciju sredstava, prijenos u upotrebu dionice Svilaj – Odžak, poddionice Klopče – Donja Gračanica i poddionice Drivuša – Klopče, od čega se na mostove odnosi 128.034.401 KM, gornji nosivi stroj autoceste 103.356.454 KM i donji nosivi stroj 108.499.529 KM. Smanjenje na ovoj poziciji odnosi se na otpis habajućeg dijela gornjeg sloja autoceste u iznosu od 3.841.731 KM, nakon rekonstrukcije dionice Jošanica – Podlugovi, na osnovu Odluke Uprave (ispravke vrijednosti 3.502.817 KM, neto knjigovodstvena vrijednost 338.914 KM).

Postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 49.339.766 KM, a čine ih oprema za obavljanje osnovne djelatnosti, uredska i informatička oprema. Povećanje vrijednosti postrojenja i opreme, iskazano u iznosu od 30.283.234 KM, odnosi se najvećim dijelom na nabavke, računara i računarske opreme (5.879.647 KM), signalizacija (4.164.616 KM), opremu za protivpožarnu zaštitu (3.295.625 KM), nabavku elektropostrojenja – trafostanice, dizel agregati (2.458.065 KM), i dr. Smanjenje na ovoj poziciji iskazano 168.279 KM odnosi se najvećim dijelom na otpis i rashodovanje računarske opreme i uređaja za ometanje životinja na autocesti, utvrđenih obavljanjem godišnjeg popisa.

Transportna sredstva iskazana su u iznosu od 1.862.498 KM, a čine ih teretna i putnička motorna vozila. Povećanje u iznosu od 144.821 KM odnosi se na nabavku putničkog motornog vozila (64.881 KM) i dva teretna (caddy) (79.940 KM) od M.R.M. eksport-import d.o.o. PJ Mostar. Smanjenje na ovoj poziciji od 173.734 KM odnosi se na prodaju starih vozila, na osnovu Odluke uprave o prodaji službenih vozila i rješenja o imenovanju komisije za prodaju službenih vozila, putem javnog oglasa. Predmet javnog oglasa je prodaja službenih vozila prema procijenjenoj vrijednosti vozila od stalnog sudskog vještaka saobraćajne struke.

Alati, pogonski i kancelarijski namještaj iskazani su u vrijednosti od 336.991 KM. Povećanje tijekom 2022. godine iznosi 65.122 KM, a najvećim dijelom odnosi se na nabavku kancelarijskog namještaja (60.438 KM). Smanjenje na ovoj poziciji tijekom 2022. godine u iznosu od 13.645 KM, nastalo je nakon knjigovodstvenog evidentiranja odluka o izvršenom popisu.

Materijalna sredstva u pripremi iskazana su u iznosu od 502.969.647 KM i najvećim dijelom odnose se na dionice autoceste u izgradnji: Poprikuše – Nemila (218.733.044 KM), Vranduk – Ponirak (137.843.125 KM), Ponirak – Vraca (106.551.055 KM), Počitelj – Zvirovići lot 1 (87.903.496 KM), Počitelj – Zvirovići lot 2 most (49.398.981 KM). Također na materijalnim sredstvima u pripremi vode se i dionice koje su puštene u promet, a odnose se na: Tunel Zenica – Donja Gračanica (122.474.575 KM), Tarčin – ulaz u tunel Ivan lot 1 (157.950.863 KM), Tunel Ivan – lot 2 (128.297.363 KM). Smanjenje ove pozicije u ukupnom iznosu od 585.864.187 KM, odnosi se na aktiviranje dionica, odnosno stavljanje u upotrebu dionica: Svilaj – Odžak, poddionice Klopče – Donja Gračanica i poddionice Drivuša – Klopče.

U Društvu trenutno imaju 11 aktivnih gradilišta. Navodimo aktivnosti vezane za uzorkom obuhvaćene poddionice:

1. **Dionica Zenička obilaznica (Zenica sjever – Zenica jug)** koju čine poddionice Drivuša-Klopče, Klopče – Donja Gračanica i dio dionice Tunel Zenica-Donja Gračanica koja je puštena u promet 15. 7. 2021. godine.

I Poddionica Drivuša – Klopče:EUR⁹

Građevinski radovi	
Datum sklapanja Ugovora o građenju Hering d.d. Široki Brijeg	25.9.2014.
Dužina dionice	2,23
Vrijednost ugovora	33.527.849
Rok završetka radova	Siječanj 2020.
Addendumi (4)- povećana vrijednost na	36.269.377
Nadzor	
Konzorcij „Divel“ d.o.o. i „TAEP“	23. 9. 2014.
Vrijednost ugovora	2.538.315
Addendumi (4) - povećana vrijednost na	3.647.917

Ukupno povećana ugovorena vrijednost po osnovu Addenduma za građevinske radove iznosila je 2.741.528 EUR, a za nadzor 1.109.602 EUR-a. Ukupni troškovi realizacije projekta na 31. 12. 2022. godine iznosili su 39.917.381 EUR. Izmjene i dopune građevinske dozvole bile su tijekom 2016., 2017., i 2019. godine. Dionica je puštena u promet 15. 7. 2021. godine, a upotrebna dozvola od Federalnog ministarstva prostornog uređenja izdana je 14. 12. 2020. godine. Tijekom obavljanja predrevizije (na 30. 9. 2022. godine) poddionica Drivuša – Klopče bila je knjigovodstveno evidentirana na građevinama u upotrebi, na što smo ukazali Pismom rukovodstvu od 1. 12. 2022. godine. Na 31. 12. 2022. godine navedena dionica (u iznosu od 72.824.231 KM) je aktivirana i stavljena u upotrebu.

II Poddionica Klopče – Donja Gračanica

EUR

Građevinski radovi	
Ugovor o građenju sa „Euro-Asfalt“ d.o.o. Sarajevo i „Strabag A.G“	9. 5. 2016.
Dužina dionice	5,8 km
Vrijednost ugovora	107.879.288
Rok završetka radova	studenj 2020.
Addendumi (5) - povećana vrijednost na	148.409.915
Nadzor	
„Egis International“ i „IPSA Institut“ d.o.o. Sarajevo	7. 5. 2016.
Vrijednost ugovora	5.473.143
Addendumi (5) - povećana vrijednost na	8.910.726

Ukupno povećana ugovorena vrijednost po osnovu Addenduma za građevinske radove iznosila je 40.530.627 EUR, a za nadzor 3.437.583 EUR. Ukupni troškovi realizacije projekata za poddionicu do 31. 12. 2022. godine iznosili su 169.806.907 EUR. Prema Izvještaju o realizaciji projekata građevinska dozvola je više puta izmijenjena i dopunjena radi izmjena glavnog projekta zbog posljedica klizišta (tijekom 2019. i 2020. godine). Dionica je puštena u promet 15. 7. 2021. godine, a upotrebna dozvola od Federalnog ministarstva prostornog uređenja izdana je 12. 4. 2021. godine. Tijekom obavljanja predrevizije (na 30. 9. 2022. godine) poddionica Klopče – Donja Gračanica knjigovodstveno je bila evidentirana na građevinama u pripremi (u iznosu od 313.098.389 KM), na što smo također ukazali Pismom rukovodstvu. Društvo je postupilo po danoj preporuci i navedenu dionicu stavilo u upotrebu.

III Poddionica Tunel Zenica – Donja Gračanica

EUR

Građevinski radovi	
Ugovor o građenju sa Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.S	8. 11. 2018
Dužina dionice	2,7 km
Vrijednost ugovora	67.360.069
Rok završetka radova	svibanj 2021.
Addendumi (3)	Nisu uticali na cijenu
Nadzor	
Konzorcij „Technital“ S.p.A (lider) i „TZI ižinjering“ d.o.o.	31. 7. 2018.

⁹ Izražene cijene su bez PDV-a

Vrijednost ugovora	2.837.086
Addendumi (2) - povećana vrijednost na	2.857.619
Tehnička pomoć IPSA Institut	594.225

Ukupno povećana cijena za nadzor po osnovu Addenduma iznosila je 20.533 EUR. Ukupni troškovi realizacije projekta na 31. 12. 2022. godine iznosili su 70.976.285 EUR. **Dionica je puštena u promet 25. 11. 2020. godine.** Od Federalnog ministarstva prostornog uređenja izdana su odobrenja za upotrebu izvedenih radova za upotrebu tunela HUM od 4. 5. 2021. godine, te od 14. 7. 2021. godine za izgradnju vijadukta na poddionici i za izvedene radove na izgradnji petlje Donja Gračanica i pristupne saobraćajnice na M17 sa bočnim naplatnim mjestom i ostalim dijelom otvorene trase, te uklapanja na ukrštanju sa dalekovodima i podzemnim i nadzemnim SN i NN instalacijama. Od Grada Zenica izdana je 13. 1. 2021. godine dozvola za upotrebu spojne saobraćajnice od naplatnog mjesta do spoja na magistralnu cestu M17.

Nakon obavljene prethodne revizije poddionica Tunel Zenica – Donja Gračanica (122.474.575 KM) knjigovodstveno je bila evidentirana na građevinama u pripremi, a za koju se nije vršio niti obračun amortizacije. **Društvu je dana preporuka u Pismu rukovodstvu od 1. 12. 2022. godine da se knjigovodstveno evidentira i da izvrši aktiviranje stalnog sredstva i stavljanje u upotrebu, u cilju točnog iskazivanja pozicije stalnih sredstava u upotrebi sukladno zahtjevima MRS-a 16- Nekretnine, postrojenja i oprema, te amortizaciju obračunavati od momenta stavljanja u upotrebu. Društvo nije postupilo po danoj preporuci za navedenu poddionicu.**

2. Dionica Tunel Ivan

Za dionicu Tarčin Ivan koja uključuje i tunel Ivan imamo dvije poddionice, poddionica Tarčin – ulaz u Tunel Ivan, lot 1, i poddionica Tunel Ivan, lot 2. EUR

Lot 1 – poddionica Tarčin – ulaz u Tunel Ivan	
Ugovor o građenju sa konzorcijem Euroasfalt i Granit AD Skopje	24. 8. 2020
Dužina dionice	5,1 km
Vrijednost ugovora	77.903.314
Rok završetka radova	mart 2022.
Addendumi (1) - produžen rok na august 2022. godine	88.210.424
Nadzor Institut IGH dd Zagreb	11. 8. 2020
Vrijednost ugovora	2.454.964
Addendumi (2) - produžen rok na 15. 9. 2022 i vrijednost na	2.370.169
Lot 2 – poddionica Tunel Ivan	
Ugovor o građenju sa konzorcijem Euroasfalt	28. 10. 2019
Dužina dionice	1,7 km
Vrijednost ugovora	67.425.427
Rok završetka radova	maj 2022.
Nadzor IRD Engineering S.r.l.	11. 10. 2019
Vrijednost ugovora	2.163.038
Addendumi (2) - produžen rok na 15. 9. 2022 i vrijednost na	2.370.169

Za poddionicu Tarčin - ulaz u Tunel Ivan Lot 1 ukupno povećana vrijednost po osnovu Addenduma za građevinske radove je 10.307.110 EUR, a za nadzor za 437.220 EUR. Ugovorena je tehnička pomoć sa Technital S.p.A Italija (ugovor obuhvata i usluge tehničke pomoći na dionici Tunel Kvanj – Buna) na iznos od 818.275 EUR.

Poddionica Tunel Ivan LOT 2 - ukupno povećanje za usluge nadzora po addendumu br. 1 bilo je za 43.524 EUR, a Addendumom br. 2 za 207.131 EUR. Ukupno plaćeni troškovi realizacije projekta do 31. 12. 2022. godine za lot 1 iznosili su 90.327.914 EUR, a za lot 2 - 70.996.992 EUR. Dionica je puštena u promet 30. 10. 2022. godine od kada se vrši naplata cestarine, a odobrenje za upotrebu dionice od Federalnog ministarstva prostornog uređenja za izvedene radove na izgradnji autoceste sa pratećim objektima dionice Tarčin Ivan u dužini cca 6,8 km izdano 27. 10. 2022. godine.

Na 31. 12. 2022. godine dionica je knjigovodstveno evidentirana na građevinama u pripremi u ukupnom iznosu za lot 1 – 57.1950.863 KM i za lot 2 – 128.297.363 KM, za koje nam nije prezentirana okončana situacija za izvršene radove. Društvo je za navedene dionice obračunalo privremenu amortizaciju po stopama utvrđenim za ista stalna sredstva u upotrebi (1.128.002 KM). Navedene dionice potrebno je knjigovodstveno evidentirati sa pozicije nekretnina, postrojenja i opreme u pripremi na poziciju u upotrebi u ukupnom iznosu od 286.248.226 KM, u cilju tačnog iskazivanja pozicije stalnih sredstava u upotrebi, kako nalaže MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

S obzirom na to da od upotrebe dionice Tunel Ivan i poddionice Tunel Zenica – Donja Gračanica pritječu ekonomske koristi, Društvo nije izvršilo aktiviranje ovih dionica, niti je izvršen obračun amortizacije za poddionicu Tunel Zenica – Donja Gračanica. Navedeno nije sukladno zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, koji nalažu da se trošak pojedine stavke nekretnine, postrojenja i opreme treba priznati kao imovina, ako i samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane s tom stavkom pritjecati u subjekt i da se trošak stavke može pouzdano izmjeriti. Obračun amortizacije započinje kada je imovina spremna za upotrebu.

Preporuka:

- **potrebno je analizirati izvršena ulaganja iskazana na građevinama u pripremi, te izvršiti odgovarajuća knjiženja, sukladno MRS-u 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, s ciljem fer i istinitog prikazivanja u financijskim izvješćima.**

3. Dionica Svilaj – Odžak

EUR

Građevinski radovi	
Ugovor o građenju sa konzorcijem „Joint Venture Strabag AG“, „Euro-Asfalt“ d.o.o. Sarajevo i GP „ŽGP“ d.d. Sarajevo	12. 9. 2013
Dužina dionice	10,4 km
Vrijednost ugovora Faza I i Faza II	83.822.098
Rok završetka radova	Okončani radovi
Addendumi- povećana vrijednost na	85.648.599
Nadzor	
„Aecom Inocsa S.L.U“ Španija	2. 9. 2013.
Vrijednost ugovora za fazu I i fazu II	3.831.985
Addendumi - povećana vrijednost na	4.586.993

Za dionicu Svilaj – Odžak ukupno povećana cijena po osnovu addenduma za fazu I i II za radove iznosila je 1.826.501 EUR, a za nadzor 755.008 EUR. Radovi na ovom projektu su završeni, upotrebna dozvola izdana od Federalnog ministarstva prostornog uređenja za Fazu I 9. 11. 2015. godine, a za Fazu II 13. 9. 2021. godine. Dionica je puštena u promet, a naplata cestarine započela je 30. 9. 2021. godine. Tijekom obavljanja predrevizije (na 30. 9. 2022. godine) dionica Svilaj- Odžak (u iznosu od 149.211.311 KM) bila je knjigovodstveno evidentirana na građevinama u upotrebi, a koja je nakon dane preporuke u Pismu rukovodstvu aktivirana na 31. 12. 2022. godine i stavljena u upotrebu.

4. Poddionica Vranduk – Ponirak

EUR

Građevinski radovi	
Ugovor o građenju sa Konzorcijem AZVIRT LLC i Hering d.d.	15. 5. 2019.
Dužina dionice	5,3 km
Vrijednost ugovora	76.592.799 EUR
Rok završetka radova	kolovoz 2021.
Addendumi dodatni rok od 426 dana	rujan 2022.
Nadzor	
konzorcij DRI Upravljanje investicijama d.o.o. i Divel d.o.o.	8. 5. 2019.
Vrijednost ugovora	2.435.823
Addendumi - povećana vrijednost na	3.006.850
Tehnička pomoć Institutom za građevinarstvo IG d.o.o. Banja Luka i Saraj inženjering d.o.o. Sarajevo u iznosu od KM	857.000

Na dionici se izdvajaju mostovi Vranduk 1 i Vranduk 2 i tunel Vranduk, te tri manja vijadukta. Financiranje ove dionice je putem OFID kredita br. 12665P (23.193.838 EUR) i br. 12663PB (24.300.000 EUR). Društvo je u srpnju 2021. godine podnijelo ažurirani zahtjev za zaduženje pod novim povoljnijim uvjetima prema implementatoru OFID. Na osnovu Zapisnika sa sastanka Društva i Europske delegacije od 23. 11. 2022. godine za dionicu Vranduk – Ponirak evidentirano je da je **od ukupne dužine dionice 5,3 km završeno 2,5 km**, a utrošeno približno **94%** novčanih sredstava. Inicijativa za dodatno zaduženje kod OFID-a je 25 miliona EUR i pokrenute su aktivnosti vezane za sporazum o zajmu, koje su u tijeku. **Za ovu dionicu po osnovu addenduma prolongiran je rok izgradnje za 426 dana (rujan 2022. godine), a za nadzor povećana je vrijednost ugovora za 571.027 EUR.** Nakon što je i drugi rok za gradnju istekao, u pripremi je novi addendum za produženje roka za dodatnih 388 dana za završetak radova odnosno 9. 11. 2023. godine, ali do 31. 12. 2022. godine nije bio odobren od financijera. U izvještaju o realizaciji projekta za 2022. godinu, pored toga što su istekli rokovi za gradnju, u dijelu aktivnosti na gradilištu navodi se da se radovi na sektoru 2, 4, 5 i 6 trebaju izvoditi prema novom projektu. Za sektor 6. izrađen je novi projekt od „Yuksel Proye“, a za ostale sektore u fazi su izrade glavnog projekta. Prema pregledu dinamike radova na projektu za poddionicu Vranduk – Ponirak uočeno je da su rokovi istekli tijekom 2022. godine, da se radovi rade po novom projektu, a da je realizacija trase autoceste samo 16%, dok je priprema novih projekata (za sektore 1,2,4,5,6,i 7 i portala tunela Vranduk) 79% realizirana. Ukupni troškovi realizacije ovog projekta do 31. 12. 2022. godine iznosili su **73.804.435 EUR**. Dio troškova je bio financiran vlastitim sredstvima koja će biti refundirana iz kredita OFID-a, jer je u tijeku odobrenje dodatnih sredstava za ovu dionicu. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju (varijacijske naloge) uočeno je da se Izvođač obraćao Nadzoru (inženjeru) i zahtijevao, između ostalog, prolongiranje rokova te upozoravao da je potrebna izmjena projekta za dionicu Vranduk – Ponirak (izrađen od strane INTEGRA d.o.o.), budući da su, kako navode, novim geotehničkim ispitivanjima ustanovljeni nedostaci u projektnoj dokumentaciji. Tijekom izrade misije (G31) izvođač je konstatirao da misija (G21) koju je osigurao Naručitelj ne sadrži predviđeni broj bušotina prema Pravilniku o geotehničkim istraživanjima i ispitivanjima te organizaciji i sadržaju misija geotehničkog inženjerstva, o čemu je obavijestio Inženjera i dostavio prijedlog o dodatnim istražnim bušotinama. Kako navode, da bi se zadovoljile zakonske pretpostavke za izradu geotehničkih misija Izvođač je morao da izvede 12 novih geoloških bušotina, ukupne dužine 313 m za čiju svrhu su se morali iskopati dodatni pristupni putevi. Slijedom navedenog Inženjer se obratio Društvu 15. 1. 2021. godine sa dopisom da je na ovoj dionici potrebno izvršiti nove glavne projekte za sektore 1,2,4,5,6, i 7. Sa prvobitnim projektantom Integra d.o.o. Mostar je dogovoreno da se urade novi projekti (za sektore 2 i 5), a dok za ostale nema kapacitet, već je dano odobrenje Izvođaču da pristupi projektiranju novog projekta i izradu misije (G21).

Izvođač je zadržavao pravo za produženjem vremena za završetak radova uzimajući u obzir kašnjenja zbog neprimjenjivosti originalnih projekata, kao i prava na dodatne troškove produženja zbog nastalih kašnjenja projekata na sekcijama. Naime, prema dostavljenim evaluacijama varijacijskih naloga Inženjer je identificirao razloge kašnjenja u odnosu na uvjete ugovora kako bi utvrdio opravdanost kašnjenja od strane izvođača, jer izvođač ima pravo na produžetak rokova jedino u slučaju ako nije odgovoran za kašnjenje prema primijenjenim uvjetima ugovora. Svojom analizom Inženjer je, razmatranjem varijacijskog naloga 28 od 11. 10. 2022. godine, donio zaključke da s obzirom na neadekvatnu projektnu dokumentaciju, a što spada u rizik naručioca, prvobitni rok (17. 9. 2021. godine) je produžen na 17. 10. 2022. godine. Naručitelj je revidiranu projektnu dokumentaciju za sektor 2 dostavio 26. 9. 2022. godine, a Izvođač je procijenio da će mu ukupno radovi na tom sektoru trajati do 9. 11. 2023. godine, što predstavlja dodatnih 388 dana produžetka roka. Budući da Društvo još nije osiguralo potrebnu projektnu dokumentaciju za cijelu trasu ovaj produžetak rokova za završetak je privremen. Do okončanja revizije addendum za produženje roka nije bio potpisan.

U uvjetima potpisanog ugovora određene su i kazne za kašnjenje u visini 0,1% od ugovorene cijene po danu, do maksimalno 10% od finalne cijene ugovora. Međutim, i pored kašnjenja izvođača radova, a na osnovu evaluacijskih izvješća prezentiranih u reviziji, vidljivo je da do kašnjenja nije došlo greškom izvođača radova, iako su ugovoreni rokovi već odavno istekli, budući da Društvo nije osiguralo projekt izvođaču kako bi se posao nastavio. Troškovi po ovoj dionici na 31. 12. 2022. godine za realizaciju projekta su iznosili 73.804.435 EUR, a urađeno je cca 2,5 km od ukupnih 5,3 km. Dešavaju se izmjene na projektima radi neadekvatnog prvobitnog projektiranja, što iziskuje dodatna zaduženja, a što za posljedicu ima eskaliranje troškova i probijanje rokova izgradnje.

5. Poddionica Ponirak – Vraca

EUR

Građevinski radovi	
Ugovor o građenju sa Euroasfaltom d.o.o. Sarajevo	1. 8. 2019.
Dužina dionice	2,65 km
Vrijednost ugovora	69.508.326
Rok završetka radova	travanj 2022.
Addendumi (2) dodatni rok od 387 dana	8. 5. 2023.
Nadzor	
konzorcij Proyapi Engineering i Consulting INC	10. 9. 2019.
Vrijednost ugovora	2.244.528
Addendumi (2) - povećana vrijednost na	3.157.227
Tehnička pomoć Roughton International Ltd nakon addenduma	688.966

Glavni objekat na ovoj dionici je Tunel Zenica koji čini 90% trase autoceste. Na osnovni ugovor potpisana su dva addenduma, vezana za novi glavni projekt izrađenog od kompanije Yuksel Proje, a za koji je ishodovana izmjena odobrenja za građenje i produžetak trajanja ugovora do 8. 5. 2023. godine. **Ukupno povećana vrijednost po osnovu addenduma za nadzor iznosi 912.699 EUR.** Trasa autoceste na ovoj dionici nije započeta (realizacija 0 %), dok je dio koji se odnosi na inženjerske konstrukcije i objekte na tunelu Zenica realizirano 72%, i u tijeku su dalji radovi. Ukupni troškovi realizacije projekta plaćeni do 31. 12. 2022. godine iznose 51.858.513 EUR.

6. Poddionica Počitelj – Zvirovići lot 1 i lot 2

Dužina dionice iznosi 11,07 km i podijeljena na dva lot-a: Lot 1 čini trasa autoceste u dužini preko 10 km na kojoj se nalaze značajni objekti: Petlja Počitelj sa naplatnim mjestom i pristupnim prometnicama, interregionalno čvorište, tri vijadukta, tunel i otvorena trasa, dok lot 2 čini Most Počitelj duljine 980 m.

Lot 1	
Ugovor o građenju sa China State Construction Engineering Corporation Ltd	20. 6. 2019.
Vrijednost ugovora	66.131.723
Rok završetka radova	rujan 2021.
Addendumi (1)	Novi rok 26. 10. 2022
Nadzor	IRD Engineering Italia
Vrijednost ugovora	4.434.300
Addendumi (2) - povećana vrijednost na	5.943.710
Tehnička pomoć IPSA d.o.o. i VCE nakon Addenduma	440.891
Lot 2	
Ugovor o građenju sa JV AzVirt Azerbejdžan, Sinohydro Corporation Kina i Power China Road Bridge Group Kina	20. 6. 2019.
Dužina dionice	1 km
Vrijednost ugovora	32.894.421 EUR
Rok završetka radova	ožujak 2022.
Addendumom produžen rok izgradnje za 175 dana	5. 9. 2022.
Nadzor IRD EngineeringS.r.l. Rim, Italija	11.06.2019.
Vrijednost ugovora	3.680.469

Lot 1- Ukupno povećanje ugovorene vrijednosti po osnovu addenduma za nadzor iznosilo je ukupno za 1.500.410 EUR, a za tehničku pomoć povećanje za 90.061 EUR. Radovi su ugovoreni po FIDIC „Crvena knjiga“. Aktualno kašnjenje po roku iz Addenduma na 31. 12. 2022. godine bilo je 66 dana. Prema Izvješću Službe za građenje Inženjer (nadzor) je podnio financijsko potraživanje za „Zaštita kosina na glavnoj trasi“ u iznosu od 632.289 EUR. Pod inženjerovom Evaluacijom Investitor je dao suglasnost za izvođenje tih radova. Inženjer je dostavio drugu privremenu evaluaciju za produženje roka za dovršetak od 49 dana, prema kome je novi rok za završetak 14. 12. 2022. godine. Do okončanja revizije nisu završeni radovi spomenutoj dionici. Realizacija glavne trase i petlje realizirana je 97,7%. Prema izvješću Službe za građenje na 31. 12. 2022. godine aktualno kašnjenje je 86 dana.

Lot 2 –S obzirom da su ranije utvrđeni rokovi istekli 5. 9. 2022. godine Društvo je smatralo da je steklo pravo na naplatu ugovorne kazne (penala). Detalji potraživanja ugovorne kazne poslani su inženjeru (Nadzoru), koji je obavijest o potraživanju dostavio Izvođaču radova. Izvođač se 28. 1. 2023. godine obratio DAB-u odnosno Vijeću za rješavanje sporova (u daljem tekstu VRS) zahtijevajući zabranu naplate penala, što je VRS prihvatio kao Spor i **odredio investitoru zabranu naplate potraživanja dok se ne donese konačna odluka VRS-a.** Naime, ugovorima je definirano da bilo kakav spor između strana koje se javljaju u vezi sa ugovorom, a koji nije riješen miroljubivo i u vezi s kojom odluka Vijeća za rješavanje sporova (VRS) nije poslana konačna i obvezujuća da će se riješiti konačno arbitražom. Arbitri će imati puna ovlaštenja da otvore, pregledaju i preispitaju svako uvjerenje odluku, uputu, mišljenje, i procjenu inženjera i svaku odluku VRS-a koji su važni za spor. Ni jedna od odluka neće biti ograničena u postupcima pred arbitražom vezano za dokaze koji su stavljeni pred VRS. **Do okončanja revizije VRS nije dostavio konačnu odluku o sporu.**

S obzirom na navedeno i izvršenim vidom u dokumentaciju za uzorkom odabrane dionice gradnje uvjerali smo se da Društvo za realizaciju projekata pored zaključenih ugovora mora zaključivati addendume na ugovore, te s tim u vezi eventualne varijacije i produženje rokova gradnje. Najčešći uzroci u obrazloženjima su loša projektna rješenja, sa neadekvatno istraženom geologijom, zatim kašnjenje implementatora u osiguranju projektne dokumentacije, izvođenje dodatnih radova koji nisu obuhvaćeni prvobitnim projektom, nisu dobro odrađene sve istražne studije neophodne za dobru izradu projekta i dr. što dovodi da se tijekom gradnje nepravilnosti rješavaju preprojektiranjem kroz varijacije koje na koncu iziskuju više vremena i veće troškove. Također, primjećuje se da je jedan izvođač istovremeno angažiran na više lokacija, što također može imati utjecaja na produženje roka i sporost gradnje. Radi evidentno slabo urađenih projekata Uprava bi trebala zauzeti stav i predvidjeti povećanje odgovornosti projekatana kako bi se desile što manje greške i odstupanja, a čime bi se izbjegli ili smanjili dodatni radovi i mijenjanje projekata, a u cilju minimiziranja grešaka u projektima i dobivanja kvalitetnog rješenja. Također, Društvo nije za sva kašnjenja i probijanje rokova razmotrilo i iskoristilo mogućnost naplate penala - ugovornih kazni, a što je jedna od odredbi potpisanih ugovora, izuzev na projektu za kojeg se čeka konačna odluka VRS-a.

Ne možemo potvrditi efikasnost realizacije projekata izgradnje jer nisu aktivirani i stavljeni u upotrebu sukladno planiranim aktivnostima na izgradnji autocesta i brzih cesta, a navodimo primjer sljedećih dionica: Počitelj – Zvirovići lot 1 i lot 2, Vranduk – Ponirak; Tarčin – ulaz u Tunel Ivan; Tunel Ivan – Lot 2; Buna – Počitelj. Rokovi izgradnje i dogovoreni iznosi u zaključenim ugovorima se produžavaju addendumima, zbog čega nastaju značajna povećanja vrijednosti u odnosu na prvobitno potpisani ugovor za određene dionice. Samo na uzorkom odabranih šest dionica ukupna povećanja putem addenduma za izgradnju i nadzor iznose 64.490.564 EUR. Društvo ne pokreće procedure naplate ugovorne kazne kao instrument osiguranja urednog ispunjenja ugovornih obveza zbog kašnjenja završetka radova ukoliko su se stvorili uvjeti, već se prolongiraju rokovi za izgradnju.

Zbog navedenog nismo stekli razumno uvjerenje da su nadležne osobe, organi upravljanja, svatko u okviru svoje nadležnosti, poduzele odgovarajuće aktivnosti kako bi Društvo zaštitile od negativnih ekonomskih posljedica, koje su nastale zbog nepostupanja po zaključenim ugovorima i stvaranje dodatnih troškova uslijed izmjena projekata. Naime, sukladno članku 32. stav 4. Zakona o privrednim društvima, nadležne osobe u obvezi su da poslove obavljaju savjesno, s pažnjom dobrog privrednika i u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva.

Preporuke:

- *organi upravljanja, svatko u okviru svojih nadležnosti i sukladno Zakonu o privrednim društvima, moraju djelovati s ciljem zaštite imovine Društva i inicirati da se potpunosti poštuju odredbe zaključenih ugovora, posebno vodeći računa o ispunjavanju obveza izvođača prilikom vršenja ugovorene usluge;*
- *Društvo treba unaprijediti cjelokupan proces i izvršiti potrebne predradnje za svaki projekt, kako bi realizacija ugovora pravovremeno započela, a sredstva se koristila efikasno;*
- *osigurati efikasnost realizacije projekata izgradnje sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2022 godinu.*

Avansi za građevinske objekte iskazani su u iznosu od 26.547.107 KM, a najvećim dijelom odnose se na avanse date sljedećim izvođačima: Cengiz Insaat Sanayi Ve Ticaret (8.571.136 KM), „China State Construction Engineering Corporation Ltd“ (1.830.576 KM), „Euroasfalt“ d.o.o. (1.022.372 KM), „Hering“ d.d. (5.567.555 KM), HGG Insaat A.S (8.903.923 KM). Avansi su isplaćeni na osnovu sklopljenih ugovora.

Druga dugoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 20.000.000 KM i odnose se na potraživanja za sredstva dana Javnom poduzeću „Ceste Federacije BiH“ na osnovu Odluke Vlade FBiH od 25. 1. 2010. godine. Sredstva su dana za kupovinu zemljišta za potrebe izgradnje autoceste i objekata na trasi Koridora Vc na dionici Sarajevska zaobilaznica.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po minimalnim stopama iz „Nomenklature sredstava koja se amortiziraju i minimalne stope amortizacije“, sukladno očekivanom vijeku upotrebe stalnog sredstva, a koje važeći Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda. Društvo je Pravilnikom o računovodstvu i računovodstveni politikama propisalo obračun amortizacije. Obračun amortizacije počinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu. Obračunu amortizacije ne podliježu stalna sredstva koja imaju neograničen vijek upotrebe (zemljište i šume kao prirodna bogatstva i donji sloj autoceste ili brze ceste, primarna konstrukcija tunela na autocesti i brzjoj cesti, nematerijalna imovina s neodređenim vijekom upotrebe, stalna sredstva u pripremi sve do aktiviranja, umjetničke slike i knjige).

U tabeli je pregled procijenjenog vijeka upotrebe i stope otpisa karakterističnih sredstava:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna imovina (software)	5	20
Donji stroj autoceste	neograničeno	0,00
Gornji stroj autoceste	15	6,67
Mostovi	66.67	1,5
Tuneli – primarna konstrukcija	Neograničeno	0
Tuneli – sekundarna konstrukcija	66,67	1,5
Objekti kontrole naplate	35	2,86
Naplatne kućice i drugi montažni objekti (zidani)	20	5,00
Trafostanice	35	2,86
Računarska oprema	5	20
Ostala oprema	8-20	5-12,50
Vozila	6,45	15,50

Imovina s pravom korištenja iskazana je 550.820 KM, a odnosi se na imovinu koja predstavlja pravo Društva na korištenje, u pravilu materijalne imovine tijekom trajanja najma, odnosno ugovora o najmu za najam građevine i putničkih vozila (leasing). Tijekom obavljanja prethodne revizije i uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju konstatirali smo da je Društvo na 30. 9. 2022. godine imalo zaključenih više ugovora o zakupu poslovnih prostorija, koje nije priznalo sukladno zahtjevima MSFI-ja 16 – Najmovi, koji nalažu da najmoprimac u svojim poslovnim knjigama od prvog dana trajanja najma priznaje imovinu s pravom korištenja i obavezu po osnovu najma.

Budući da se u predmetnim slučajevima radi o najmovima s trajanjem preko jedne godine i da se ne radi o imovini male vrijednosti, u smislu standarda MSFI 16 – Najmovi, dali smo preporuku u Pismu rukovodstvu. Društvo je ispoštovalo danu preporuku i na 31. 12. 2022. godine adekvatno evidentiralo poslovne promjene po osnovu primljenog najma. Pravilnikom o računovodstvenim politikama detaljno je razrađeno priznavanje imovine s pravom korištenja. Naime, od prvog dana trajanja najma Društvo priznaje imovinu s pravom korištenja i obvezu po osnovu najma, a najmove male vrijednosti (do 9.800 KM), kratkoročne najmove i najmove nematerijalne imovine priznaje na rashode razdoblja na sustavnoj pravolinijskoj osnovi tijekom razdoblja trajanja najma.

Umanjenje vrijednosti sredstava nije izvršeno na datum bilance, nije vršena ocjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, sukladno paragrafu 9. i ostalim zahtjevima iz MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava. Člancima 27. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH je propisano da su subjekti od javnog interesa obvezni, po potrebi i u situacijama kada to zahtijevaju MRS/MSFI, izvršiti procjenu vrijednosti ukupne imovine, obveza i/ili kapitala sa stanjem na dan kada završava poslovna godina, te izvješće o izvršenoj procjeni učiniti javno dostupnim. Cilj procjene je utvrditi knjigovodstvenu, tržišnu, nadoknadivu, sadašnju, fer, zamjensku, likvidacijsku i/ili poslovnu vrijednost pravnih lica, odnosno imovine, obveza i kapitala, a na osnovu vjerodostojne dokumentacije, fizičke sposobnosti predmeta procjene i budućih novčanih primitaka i izdataka, sukladno pravilima struke. Također, sukladno MRS-u 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, paragraf 51., Društvo je trebalo preispitati ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe imovine barem jednom na kraju svake financijske godine. Pravilnikom o računovodstvenim politikama Društva, članom 26., propisano je da Društvo najmanje jednom godišnje za potrebe financijskog izvješćivanja na godišnjoj razini izvrši provjeru čimbenika koji mogu ukazati na umanjenu vrijednost stalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme ispod nadoknadivog iznosa. Utvrđivanje nadoknadivog iznosa Društvo može vršiti interno ili povjeriti trećim licima, kvalificiranim licima. Ukoliko se utvrdi da je nadoknadivi iznos stalnih sredstava nekretnina, postrojenja i opreme manji od knjigovodstvenog iznosa Društvo treba priznati gubitke od umanjenja stalnih sredstava.

Društvo za 2022. godinu nije izvršilo procjenu vrijednosti imovine kojom raspolaže. Prema izjašnjenju dobivenom iz Društva, oni primjenjuju povijesni trošak kao osnovu za mjerenje elemenata financijskih izvješća. U prethodnom periodu otpisane su tri projektne dokumentacije u iznosu od 79.407 KM, nakon saznanja da se odustaje od projekata, te su ta ulaganja otpisana na teret rashoda. Također kako navode, mišljenja su da u njihovom slučaju nije moguća doslovna primjena MRS-a 36 na dugoročnu imovinu s obzirom na značajna ulaganja u zemljište prethodnih godina, te postoje i nezavršeni sudski sporovi na dijelovima autoceste koje su ranije izgrađeni i gdje je zemljište već u posjedu Društva, ali obveza za plaćanje je tek po okončanju sudskog spora. Nakon preuzimanja zemljišta uklanjaju se sve nekretnine, raslinje, mijenja se namjena zemljišta. U Društvu smatraju da će se procjena cjelokupnog zemljišta (kad se utvrde geodetske granice koridora, procijeni cjelokupna površina i nova vrijednost zemljišta) moći utvrditi po okončanju cjelokupnog projekta (izgradnje koridora Vc). Što se tiče građevinskih objekata, budući da je poznata činjenica o rastućim troškovima, nije postojala indicija da je nadoknadiv iznos stjecanja niži od povijesnog troška po kojem je imovina evidentirana.

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo raspolaže dokazima o vlasništvu nad svim nekretninama.

Hipoteke i založno pravo

Društvo nema ograničenja u raspolaganju imovinom, niti su na nekretninama i pokretnim stvarima upisana založna prava u korist trećih lica.

6.2.2 Kratkoročna imovina

Kratkoročna imovina iskazana je u iznosu od 89.213.833 KM, a odnosi se na: zalihe (474.273 KM), potraživanja od kupaca za pružene usluge (152.465 KM), novac i novčani ekvivalenti (18.584.205 KM) i ostala imovina i potraživanja uključujući i razgraničenja (70.003.890 KM).

6.2.2.1 Zalihe

Na datum bilance iskazane su zalihe u iznosu od 473.273 KM.

KM

	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
ZALIHE	473.273	80.449.042
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	462.369	656.937
Gotovi proizvodi	10.904	505.595

Zalihe materijala i rezervnih dijelova početno se vrednuju po trošku nabavke, a za utrošak zaliha primjenjuje se metoda prosječne cijene.

6.2.2.2 Novac i novčani ekvivalenti

Struktura novca i novčanih ekvivalenata na datum bilance je sljedeća:

KM

	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
Novac i novčani ekvivalenti	18.584.205	9.003.152
Transakcijski račun – domaća valuta	18.324.029	1.705.383
Transakcijski račun – strana valuta	8.232	60.119
Blagajne – domaća valuta	238.224	226.012
Blagajne – strana valuta	13.720	11.637
Oročena novčana sredstva	0	7.000.000

Novac i novčani ekvivalenti na 31. 12. 2022. godine iskazani su u iznosu od 18.584.205 KM, a odnose se na novčana sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka. Povećanje u odnosu na prethodnu godinu odnosi se najvećim dijelom na emitirane obveznice u iznosu od 18.096.400 KM, što je šire objašnjeno u točki 6.2.4.1 Izvješća. Društvo je na 31. 12. 2021. godine imalo oročena novčana sredstva u iznosu od 7.000.000 KM, na osnovu Ugovora od 6. 6. 2019. godine, a na razdoblje do 12. 6. 2022. godine. Međutim, Društvo je podnijelo Zahtjev 29. 3. 2022. godine za razročenjem depozita ugovora sukladno odredbama ugovora, te tražilo da se izvrši povrat novčanog depozita 30. 3. 2022. godine, prije isteka roka oročenja.

Transakcijski računi otvoreni su kod poslovnih banaka u zemlji: Union banka (glavni račun), Raiffeisen banka, UniCredit banka d.d., Sparkasse banka d.d., Intesa SanPaolo bank, Razvojna banka d.d. i BBI Banka. Generalni ravnatelj Društva i izvršni ravnatelj za ekonomsko-financijske poslove ovlašteni su za potpisivanje i raspolaganje sredstvima kod poslovnih banaka.

U glavnoj blagajni evidentiraju se: novčana sredstva podignuta sa transakcijskog računa u KM, isplate putnih naloga i dnevnica za službena putovanja u zemlji i inostranstvu, takse, te sitni računi. Blagajna se vodi i zaključuje svakodnevno. Blagajne domaće i strane valute odnose se na glavnu blagajnu u domaćoj i stranoj valuti, otvorenu u okviru Ekonomsko-financijskog sektora koji se nalazi u organizacionom dijelu Društva u Mostaru i blagajne na naplatnim mjestima na autocesti koje se vode u okviru Sektora za upravljanje i održavanje u Službi za naplatu cestarina u Sarajevu.

6.2.2.3 Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja

Na datum bilance u financijskim izvješćima iskazana je sljedeća ostala imovina i potraživanja uključujući i razgraničenja:

	u KM	
	31. 12. 2022.	31. 12. 2021
OSTALA IMOVINA I POTRAŽIVANJA, UKLJUČUJUĆI I RAZGRANIČENJA	70.003.890	70.753.844
Potraživanja za prikupljena sredstva od akciza	14.467.791	14.883.334
Potraživanja iz Proračuna FBiH po odlukama Vlade FBiH	4.345.794	440.980
Potraživanja za povučena, a neiskorištena sredstva po EIB kreditu	12.332.180	30.805.946
Potraživanja za date avanse	393.772	362.499
Potraživanja od banaka	99.785	0
Potraživanja za naknadu štete od osiguravajućih društava	0	423.584
Potraživanja za kartično poslovanje	149.247	130.300
Potraživanja za PDV	38.174.467	23.611.472
Unaprijed plaćeni rashodi	40.854	95.729

Potraživanja za prikupljena sredstva od akciza iskazana su u iznosu od 14.467.791 KM i odnose se na potraživanje po ovom osnovu za prosinac. Uplata je izvršena u siječnju 2023. godine.

Potraživanja iz Proračuna FBiH po odlukama Vlade FBiH iskazana su u iznosu od 4.345.794 KM, u visini utrošenih sredstava za: eksproprijaciju zemljišta za brzu cestu Lašva – Nević Polje, građevinske radove i nadzor tunel Hranjen u okviru brze ceste Prača – Goražde, projektiranje dionice Maoča – Tuzla, građevinske radove na dionici Lašva – Nević polje, te projektiranje brze ceste Bihać - Cazin - Kladaša. Potraživanja su evidentirana na osnovu Odluke Vlade FBiH o usvajanju programa utroška dijela sredstava „Kapitalni transferi javnim poduzećima – transfer za izgradnju autocesta i brzih cesta“ broj 610/2022 namijenjenih za financiranje izgradnje kapitalnih infrastrukturnih projekata u kojima je Društvo implementator projekta. Refundacija sredstava vrši se podnošenjem zahtjeva resornom ministarstvu, a na osnovu nastalih obveza prema dobavljačima.

Potraživanja za povučena, a neiskorištena sredstva po EIB kreditima iskazana su u iznosu od 12.332.180 KM i odnose se na sredstva po kreditima EIB-a br. 89.502 (11.992.353 KM), br. 91.856 (206.599 KM) i br. 83.975 (133.228 KM), za koje su ugovori potpisani i sredstva raspoloživa, ali još nisu povučena. Na ovoj poziciji evidentira se praćenje efektivnosti kredita u punom iznosu i utrošak sredstava po tranšama, nakon što se dobije izvod korespondentne banke. Stanje obaveza i plaćanja po osnovu ino kredita na 31. 12. 2022. godine usaglašene su sa Federalnim ministarstvom financija. Ova novčana sredstva bit će zatvarana povlačenjem sredstava i realizacijom tranši.

Potraživanja za date avanse iskazana su u iznosu od 393.772 KM i najvećim dijelom odnose se na dane avanse društvu „Jata Group“ d.o.o. Sarajevo (195.150 KM) i „Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo (190.877 KM) prema ugovorima zaključenim za redovno i zimsko održavanje dionica autoceste A1.

6.2.3 Kapital

Na datum bilance iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

	KM	
	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
KAPITAL	565.469.152	555.575.927
Osnovni kapital	2.000	2.000
Ostali osnovni kapital	422.561.207	422.561.207
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima ranijih godina	133.012.720	117.583.965
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima izvještajne godine	9.893.225	15.428.755

Osnovni kapital Društva iskazan je u iznosu od 422.563.207 KM, a čine ga:

- osnovni kapital od 2.000 KM i u 100% je vlasništvu Federacije BiH i istovjetan je upisanom kapitalu iskazanom u sudskom registru i Statutu Društva. Odlukom o statusnim pitanjima Društva od 1. 7. 2010. godine utvrđena je visina upisanog/osnovnog kapitala. Zakonom o cestama FBiH definirano je da su javne ceste koje je nadležni organ proglasio za javne ceste u vlasništvu Federacije BiH. Pravilnikom o računovodstvenim politikama reguliran je način iskazivanja kapitala;
- ostali osnovni kapital od 422.561.207 KM čini imovina osnivača (cestovna infrastruktura), koji za izvor ima preuzetu imovinu od Federalne direkcije za autoceste (1. 1. 2011. godine) sva imovina koja je preuzeta putem Diobene bilance. Na isti konto su prenesena ulaganja temeljem odluka Vlade koja su započeta u drugim organizacijama, a odnose se na ceste i brze ceste, te procijenjene vrijednosti prometnice koje su ušle u autocestu.

Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima iz ranijih godina iskazan je u iznosu od 133.012.720 KM.

Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima izvještajne godine iskazan je u iznosu od 9.893.225 KM i odnosi se na ostvareni finansijski rezultat za 2022. godinu. Sukladno odredbama Zakona o cestama FBiH finansijski rezultat je neoporeziv i kao takav u ukupnom iznosu bit će raspoređen, sukladno Planu poslovanja za 2023. godinu. Uprava Društva je 23. 2. 2023. godine donijela Odluku o prijedlogu raspodjele finansijskog rezultata/ viška prihoda nad rashodima ostvarenim u 2022. godini, dok će konačnu Odluku donijeti Skupština Društva. Do dana pripreme ovog izvješća Nadzorni odbor i Skupština nisu razmatrali Odluku o raspodjeli finansijskog rezultata za 2022. godinu.

6.2.4 Obveze

U finansijskim izvješćima na datum bilance iskazane su obveze u ukupnom iznosu od 2.868.171.392 KM.

	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
OBVEZE	2.868.171.392	2.411.361.902
Dugoročne obveze	2.501.404.099	2.185.068.817
Obveze po uzetim kreditima	1.453.974.143	1.299.193.773
Odgođeni prihod	1.034.264.697	881.332.085
Rezerviranja	10.898.190	4.403.403
Ostale obveze uključujući i razgraničenja	2.267.069	139.556
Kratkoročne obveze	366.767.293	226.293.085
Obveze prema dobavljačima	92.588.013	70.821.766
Obveze po uzetim kreditima	255.774.634	148.667.480
Obveze po osnovu najmova	418.080	0
Odgođeni prihodi	2.328.153	1.936.818
Ostale obveze, uključujući i razgraničenja	15.658.413	4.867.021

6.2.4.1 Dugoročne obveze

Financijske obveze po amortiziranom trošku

Financijske obveze po amortiziranom trošku iskazane su u iznosu od 1.453.974.143 KM i odnose se na obveze po: dugoročnim kreditima na osnovu zaključenih kreditnih sporazuma (1.435.730.765 KM), izdanim dužničkim instrumentima (18. 096.400 KM) i po osnovu najmova (146.978 KM).

U tabeli su prikazani svi odobreni krediti, iskorištena sredstva i ukupan povrat do 31. 12. 2022. godine.

Kredit	Odobreni kredit	Povučeno do 31. 12. 2022.	Ostatak neiskorišteno g kredita	Vraćeno do 31. 12. 2022.	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveze
A) Dugoročni	2.601.853.200	2.156.161.341	445.691.858	526.887.585	1.435.730.765	193.542.992
<i>Kredit u otplati</i>						
EBRD 38716 (205 mil EUR)	400.945.150	400.945.150	0	325.416.036	18.882.278	56.646.836
EBRD 47372 (80 mil EUR)	139.026.712	139.026.712	0	25.359.527	93.608.271	20.058.915
EBRD 48999 (76 mil EUR)	148.643.080	148.643.080	0	29.411.467	98.190.740	21.040.873
EIB 24775 (75 mil EUR)	146.687.250	146.687.250	0	38.665.255	97.340.155	10.681.841
EIB 31174 (166 mil EUR)	324.667.780	324.667.780	0	47.892.760	253.555.807	23.219.213
OFID 1589 PB (24 mil EUR)	46.939.920	46.939.920	0	7.919.472	33.167.380	5.853.067
OFID 12663 PB (24,3 mil EUR)	47.526.669	47.526.669	0	0	42.434.526	5.092.143
Kuvajtski fond br. 794 (10,5 mil KD)	64.165.500	64.165.500	0	8.020.688	51.332.400	4.812.413
OFID 1588 P (48 mil USD)	87.988.548	87.988.548	0	17.602.394	61.587.890	8.798.263
OFID 12665 P (27,15 mil USD)	49.785.091	49.785.091	0	0	48.125.588	1.659.503
Kredit Razvojne banke 15688/16	38.000.000	38.000.000	0	26.599.986	6.333.350	5.066.664
	1.494.375.700	1.494.375.700	0	526.887.585	804.558.385	162.929.731
<i>Kredit u povlačenju</i>						
EIB 83795 (100 mil EUR)	195.583.000	121.457.043	74.125.957	0	121.457.043	0
EIB 89502 (140 mil EUR)	273.816.200	222.475.663	51.340.538	0	222.475.663	0
EBRD 49058 A tranša (120 mil EUR)	234.699.600	228.418.097	6.281.503	0	197.804.836	30.613.261
EBRD 49058 B tranša (60 mil EUR)	117.349.800	1.173.498	116.176.302	0	1.173.498	0
EBRD 50603 (50 mil EUR)	117.349.800	1.173.498	116.176.302	0	1.173.498	0
EIB 86971 (50 mil EUR)	97.791.500	62.586.560	35.204.940	0	62.586.560	0
Kuvajtski fond br. 1012 (11,6 mil KD)	70.887.600	24.501.283	46.386.317	0	24.501.282	0
	1.107.477.500	661.785.642	445.691.859	0	631.172.380	30.613.261
B) Kratkoročni	45.000.000	41.619.272	3.380.728	0	41.619.272	41.619.272
Revolving kredit JPAC 1425-E765-1/22 Raiffeisen bank	5.000.000	5.000.000	0	0	5.000.000	5.000.000
Revolving kredit JPAC 1278-E671-5/21 UniCredit banka	5.000.000	5.000.000	0	0	5.000.000	5.000.000
Revolving kredit JPAC 1425-E765-4/22 Intesa SanPaolo banka	6.000.000	6.000.000	0	0	6.000.000	6.000.000
Revolving kredit JPAC 1425-E765-6/22 Intesa San Paolo banka	4.000.000	4.000.000	0	0	4.000.000	4.000.000
Revolving kredit JPAC 1425-E765-5/22 UniCredit banka	10.000.000	10.000.000	0	0	10.000.000	10.000.000
Revolving kredit JPAC 1425-E765-2/22 BBI banka	5.000.000	5.000.000	0	0	5.000.000	5.000.000
Revolving kredit JPAC 1425-E765-3/22 Intesa San Paolo banka	5.000.000	5.000.000	0	0	5.000.000	5.000.000
Overdraft Union banka	5.000.000	1.619.272	3.380.728	0	1.619.272	1.619.272
UKUPNO: (A + B)	2.601.898.200	2.197.780.614	449.072.587	526.887.585	1.477.350.037	235.162.264

U tijeku godine povučeno je ukupno 661.785.642 KM kreditnih sredstava za izgradnju.

Kredit u otplati iskazani su u iznosu od 943.736.616 KM (glavnica uvećana za kamatu) i obuhvataju: EIB kredit br. 24.775, EBRD kredit br. 38.716, EIB kredit br. 31.174, Kredit Kuvajtskog fonda za razvoj br. 794, EBRD kredit br. 48.999, kredit Razvojne banke FBiH br. 15688/16, EBRD kredit br. 47.372, te krediti sa OPEC fondom za međunarodni razvoj broj 1588 P, 1589 PB, 12665 P i 12663 PB.

- **Kredit sa Evropskom investicijskom bankom (EIB) br. 24775** odnosi se na obvezu sukladno Ugovoru o podzajmu, potpisanim sa Federacijom BiH 22. 12. 2011. godine, a na osnovu Ugovora koji je Bosna i Hercegovina potpisala sa Evropskom investicijskom bankom od 18. 12. 2008. godine. Iznos odobrenog kredita je 75 miliona EUR za financiranje projekta koridor V-c, faza sjever, izgradnja 15,2 km dionice Drivuša – Kakanj (i poddionice Drivuša – Gorica i Bilješevo – Kakanj). Period otplate glavnice je od 2016. do 2037. godine, a kamate od 2011. do 2037. godine.
- **Kredit sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) br. 38716** odnosi se na obavezu sukladno Ugovoru o podzajmu, potpisanim sa Federacijom BiH 22. 12. 2011. godine, a na osnovu Ugovora o zajmu koji je Bosna i Hercegovina potpisala sa EBRD-om 28. 10. 2008. godine, u iznosu od 205 miliona EUR (tranša A+25 miliona EUR). Prvi amandman na ugovor br. 1 za dodatnih 25 miliona EUR (tranša B) potpisan je između BiH i EBRD-a 24. 6. 2013. godine, a između FBiH, koju predstavlja FMF, i Društva 28. 10. 2014. godine. Rok otplate glavnice je od 2013. do 2024. godine za tranšu A, a za tranšu B od 2014. do 2024. godine. Period otplate kamate za tranšu A je od 2009. do 2024. godine, a za tranšu B od 2015. do 2024. godine. Sredstva su namijenjena za financiranje izgradnje dionica autoputa na Koridoru V-c u BiH, i to: Kakanj – Drivuša 15,2 km; Vlakovo – Tarčin 18,9 km; Počitelj – južna granica s Hrvatskom 21,4 km; Odžak – sjeverna granica 10,9 km i konzultantske usluge.
- **Kredit sa Evropskom investicijskom bankom (EIB) br. 31.174** – Ugovor o kreditu potpisan je između BiH i EIB-a 30. 7. 2012. godine, a podugovor o financiranju 22. 4. 2013. godine. Namijenjen je za izgradnju 31 km autoceste na Koridoru V-c (dionica Vlakovo – Tarčin: 20,35 km i Svilaj – Odžak: 10,76 km), u vrijednosti od 166.000.000 EUR, sa varijabilnom kamatnom stopom EURIBOR, sa rokom otplate glavnice od 2019. do 2039. godine, a otplata kamata je u periodu od 2014. do 2039. godine.
- **Kredit sa Kuvajtskim fondom za arapski ekonomski razvoj br. 794** – Ugovor je potpisan između BiH i Kuvajtskog fonda 24. 11. 2009. godine, a podugovor između BiH i Federacije BiH 21. 7. 2014. godine u iznosu od 10.500.000 KD. Sredstva su namijenjena za financiranje Koridora V-c, poddionica Klopče – Donja Gračanica, dužine 24 km. Period otplate glavnice je od 2020. do 2040. godine, a kamate od 2015. do 2040. godine.
- **Kredit sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) br. 48.999** – Osnovni sporazum o zajmu potpisan je između BiH i EBRD-a 22. 12. 2016. godine, a između FBiH i Društva 5. 2. 2018. godine, na iznos od 76 miliona EUR. Namijenjen je za izgradnju autoceste koridora V-c, dionice Donja Gračanica (tunel Pečuj) – Klopče i dionica Svilaj – Odžak. Period otplate glavnice kredita je od 2020. do 2030. godine, a otplata kamata po kreditu od 2018. do 2030. godine.
- **Kredit sa Razvojnomo bankom FBiH br. 15688/16** – Društvo je 2017. godine potpisalo ugovor o dugoročnom kreditu sa Razvojnomo bankom FBiH u iznosu od 38.000.000 KM, za izmirenje obveza po osnovu retencija iz 2016. godine. Kredit je odobren na periode od 96 mjeseci, sa grace periodom od šest mjeseci i kamatnim stopama od 4%. Period otplate glavnice i kamate je od 2017. do 2025. godine.
- **Kredit sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) br. 47.372** – Sporazum o zajmu potpisan je između BiH i EBRD-a 22. 12. 2015. godine, a podugovor između FBiH i Društva 24. 1. 2017. godine, na ukupan iznos od 80.000.000 EUR, za izgradnju dionice koridora V c, poddionica Buna – Počitelj i poddionica Donja Gračanica (tunel Pečuj) – tunel Zenica. Period otplate glavnice kredita je od 20. 2. 2020. do 20. 8. 2030. godine, a kamate od 5. 4. 2018. do 20. 8. 2030. godine.

- **OPEC Fond za međunarodni razvoj, kredit br. 1588 P** – Sporazum o zajmu potpisan je 3. 9. 2014. godine između Bosne i Hercegovine i OPEC Fonda za međunarodni razvoj (OFID) za financiranje izgradnje koridora V c (izgradnja poddionice Klopče – Donja Gračanica, komponenta A). Podugovor o zajmu između FBiH i Društva potpisan je 15. 2. 2016. godine. Odobreni iznos zajma je 48.000.000 USD, uz definisani grace period od pet godina, te kamatnu stopu od 3%.
- **OPEC Fond za međunarodni razvoj, kredit br. 1589 PB** – Sporazum o zajmu potpisan je 8. 2. 2015. godine između Bosne i Hercegovine i OPEC Fonda za međunarodni razvoj (OFID) za financiranje izgradnje koridora V c (izgradnja poddionice Klopče – Donja Gračanica, komponenta B). Supsidijarni ugovor između BiH i FBiH zaključen je 10. 2. 2016. godine. Odobreni iznos zajma je 24.000.000 EUR, uz definisani grace period od pet godina, te kamatnu stopu od 4,5%.
- **OPEC Fond za međunarodni razvoj, kredit br. 12665 P** – Sporazum o zajmu potpisan je 30. 8. 2018. godine između Bosne i Hercegovine i OPEC Fonda za međunarodni razvoj (OFID) za financiranje izgradnje koridora V c (izgradnja dionice Nemila – Donja Gračanica Komponenta A, Zenica sjever i poddionice Nemila – Vranduk, Vranduk – Ponirak i Ponirak – Donja Gračanica). Supsidijarni ugovor između BiH i FBiH zaključen je 26. 5. 2020. godine. Odobreni iznos zajma je 27.150.000 USD, uz definisani grace period od pet godina, te kamatnu stopu od 3%.
- **OPEC Fond za međunarodni razvoj, kredit br. 12663 PB** – Sporazum o zajmu potpisan je 30. 8. 2018. godine između Bosne i Hercegovine i OPEC Fonda za međunarodni razvoj (OFID) za financiranje izgradnje koridora V c (izgradnja dionice Nemila – Donja Gračanica Komponenta B, Zenica sjever i poddionice Nemila – Vranduk, Vranduk – Ponirak i Ponirak – Donja Gračanica). Supsidijarni ugovor između BiH i FBiH zaključen je 26. 5. 2020. godine. Odobreni iznos zajma je 24.300.000 EUR, uz definisani grace period od četiri godine, te kamatnu stopu od 4,7%.

Kredit u povlačenju iskazani su u iznosu od 626.078.959 KM i obuhvataju: EIB kredit br. 83.975, EIB kredit br. 86.971, EBRD kredit br. 49.058, EBRD kredit br. 50.603, Kuvajtski fond za razvoj kredit br. 1012 i EIB kredit br. 89.502.

- **EIB kredit br. 83.975** – Ugovor o financiranju između Evropske investicijske banke i BiH potpisan je 11. 11. 2014. godine, a supsidijarni sporazum i podugovor o financiranju 10. 6. 2016. godine, na ukupan iznos od 100.000.000 EUR, za dionicu Počitelj – Zvirovići i poddionice Kvanj – Buna. Period otplate glavnice kredita je od 15. 10. 2025. do 27. 6. 2047. godine, a kamate od 15. 10. 2019. do 27. 6. 2047. godine. Ukupno povučeno sredstava po ovom kreditu iznose 121.457.043 KM.
- **EIB kredit br. 86.971** – Ugovor o financiranju između Evropske investicijske banke i BiH potpisan je 26. 4. 2018. godine, a supsidijarni sporazum i podugovor o financiranju 29. 11. 2018. godine, na ukupan iznos od 50.000.000 EUR, za projekat Zenica – Sjever (Ponirak – Vraca). Period otplate glavnice kredita je od 25. 5. 2026. do 15. 10. 2046. godine, a kamate od 25. 11. 2020. do 15. 10. 2046. godine. Ukupno povučeno sredstava po ovom kreditu iznosi 62.586.560 KM.
- **EBRD kredit br. 49.058** – Ugovor o zajmu potpisan je između BiH i EBRD-a 12. 9. 2018. godine, a supsidijarni ugovor između BiH i FBiH 23. 10. 2020. godine, na ukupan iznos od 180.000.000 EUR (tranša A i tranša B) za izgradnju dionice koridora V c, Poprikuše – Nemila, Tunel Ivan (lot 2) i Mostar Jug – tunel Kvanj. Period otplate glavnice kredita je od 30. 9. 2022. do 31. 3. 2033. godine, a kamate od 31. 3. 2021. do 31. 3. 2033. godine. Ukupna povučena sredstva po ovom kreditu do 31. 12. 2022. godine iznosila su 198.978.334 KM.

- **EBRD kredit br. 50.603** – Ugovor o zajmu potpisan je između BiH i EBRD-a 9. 5. 2019. godine, a supsidijarni ugovor između BiH i FBIH 18. 2. 2021. godine, a podugovor o zajmu 23. 2. 2021. godine na ukupan iznos od 60.000.000 EUR za izgradnju dionice koridora V c, Putnikovo brdo - Medakovo. Period otplate glavnice kredita je od 30. 9. 2022. do 31. 3. 2033. godine, a kamate od 31. 3. 2021. do 31. 3. 2033. godine. Ukupno povučena sredstva po ovom kreditu do 31. 12. 2022. godine iznosila su 1.173.498 KM.
- **Kredit sa Kuvajtskim fondom za arapski ekonomski razvoj br. 1012** – Ugovor je potpisan između BiH i Kuvajtskog fonda za arapski ekonomski razvoj 19. 2. 2019. godine, a podugovor između BiH i Federacije BiH 11. 5. 2020. godine, a 18. 5. 2020. godine između Federacije i Društva u iznosu od 11.600.000 KD (cca 36.000.000 EUR). Sredstva su namijenjena za financiranje dionice Nemila – Donja Gračanica autoceste koridora V c, dužine 17,7 km. Dionica je podijeljena na tri poddionice: Nemila – Vranduk, Vranduk – Ponirak, Ponirak – Donja Gračanica. Period otplate glavnice je od 2027. do 2042. godine, a kamate od 2022. do 2042. godine. Ukupno povučena sredstva po ovom kreditu do 31. 12. 2022. godine iznosila su 24.501.283 KM.
- **EIB kredit br. 89.502** – Ugovor o financiranju između Evropske investicijske banke i BiH potpisan je 27. 2. 2020. godine, a supsidijarni sporazum i podugovor o financiranju 9. 12. 2020. godine, na ukupan iznos od 140.000.000 EUR, za dionicu Poprikuše – Nemila i dionicu Tarčin – Ivan. Period otplate glavnice kredita je od 23. 7. 2027. do 23. 12. 2047. godine, a kamate od 23. 1. 2022. do 23. 12. 2047. godine. Ukupno povučeno sredstava po ovom kreditu iznose 227.475.662 KM.

Ugovorima potpisanim sa EBRD bankom predviđena su plaćanja 0,5% naknade na nepovućeni iznos sredstava na godišnjem nivou, a obračun i plaćanje naknade vrši se polugodišnje.

S obzirom na to da odobrena sredstva nisu realizirana dinamikom izgradnje predviđenom Planom poslovanja i planom aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta za 2022. godinu, za dva ugovora koja su potpisana sa EBRD-om (kreditni broj 49.058 i 50.603) Društvu je tijekom 2022. godine obračunata taksa na nepovućena sredstva u iznosu od 898.859 KM. Taksa je knjigovodstveno evidentirana na temelju zaprimljenih obavijesti Federalnog ministarstva financija za plaćanje dospjelih obveza po kreditima i obavijestima od banaka, a do 31. 12. 2022. godine nisu izmirene.

Povlačenje kreditnih sredstava uvjetovano je dinamikom gradnje dionica za koje su sredstva odobrena, a time i trošak takse na nepovućeni iznos kreditnih sredstava. Društvo nije provelo sve pripreme predradnje za građenje dionica prije operativnosti sredstava međunarodnih kredita. Navodimo za primjer izgradnju dionice Mostar Jug – tunel Kvanj i Putnikovo brdo – Medakovo, za koje su ugovori o financiranju potpisani 2020. i 2021. godine, a izbor izvođača radova i usluga nadzora za dionicu Mostar Jug – tunel Kvanj još nisu okončani, a za dionicu Putnikovo brdo – Medakovo ugovori o gradnji i nadzoru potpisani su krajem 2022. godine.

Preporuka:

- *potrebno je prije potpisivanja ugovora s međunarodnim kreditorima okončati sve pripreme za gradnju dionice, kako bi se uskladila izgradnja sa operativnošću i izbjegli troškovi takse na nepovućena sredstva.*

Prema prezentiranim podacima, na 31. 12. 2022. godine Društvo ima dospjelih, a neizmirenih obveza po kreditima prema Federalnom ministarstvu financija 71.880.414 KM (glavnica uvećana za kamatu i takse). Obveze po kreditima su, sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, klasificirane kao dugoročne obveze i kratkoročni dio dugoročnih obveza po kreditima. Iskazano stanje obveza na 31. 12. 2022. godine usuglašeno je s Federalnim ministarstvom financija.

S ciljem prevazilaženja dugih rokova odobravanja kreditnih sredstava za nesmetano izvođenje radova na projektima kod kojih su pokrenute aktivnosti kod međunarodnih finansijskih institucija (EBRD, EIB i OFID), na osnovu Odluke Skupštine od 20. 10. 2022. godine, a na prijedlog Nadzornog odbora, Društvo je ishodilo Rješenje Komisije za vrijednosne papire FBiH o odobravanju treće i četvrte emisije obveznica. Javni poziv je objavljen 24. 11. 2022. godine u kojem je utvrđen početak i završetak upisa i uplate treće (22. – 28. 12. 2022. godine) i četvrte (18. – 24. 1. 2023. godine) emisije obveznica. Javna ponuda treće emisije izvršena je putem Sarajevske burze – burze vrijednosnih papira d.d. Sarajevo. Društvo je emitiralo 300.000 obveznica, nominalne vrijednosti 100 KM po obveznici, sa rokom dospijeca tri godine od dana upisa. Obveznice će nositi prinos na glavniciu po nepromijenjenoj kamatnoj stopi 3,5% godišnje, a isplaćivat će se polugodišnje. Ukupna vrijednost emisije je 30.000.000 KM. Za banku depozitara određena je Raiffeisen banka d.d. Sarajevo. **Cilj investiranja je pretfinanciranje izrade projektne dokumentacije, izvođenje radova i konzultantske usluge nadzora nad izvođenjem radova za projekte kod kojih su u tijeku aktivnosti za osiguranje kreditnih sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija (EBRD, EIB i OFID), a odnosi se za sljedeće projekte: Mostar Sjever – Mostar Jug (izrada idejnog i glavnog projekta za izgradnju dionice, revizija glavnog projekta, izgradnja i nadzor nad izgradnjom), Tunel Prenj (izrada idejnog i glavnog projekta za pristupne ceste tunela Prenj i izrada detaljnog idejnog projekta sa elementima glavnog projekta tunela Prenj, kao i izvođenje pripremnih radova za izgradnju tunela Prenj i usluge nadzora), Vranduk – Ponirak (za izvođenje radova i usluge nadzora nad izgradnjom), Ponirak – Vraca (za izvođenje radova i usluge nadzora nad izgradnjom).**

Prema izvještaju Raiffeisen banke d.d. Sarajevo, banke depozitara, o izvršenom upisu i uplati obveznica od 29. 12. 2022. godine, ukupan broj upisanih i uplaćenih obveznica je 180.964 obveznice, nominalne vrijednosti 100 KM, tako da ukupan iznos uplata za obveznice iznosi 18.096.400 KM.

Sredstva prikupljena emisijom obveznica u iznosu od 18.096.400 KM, početkom 2023. godine utrošena su (Izvod Union banke na 13. 1. 2023. godine) za izmirenje obveza prema dobavljaču (Euroasfalt d.o.o. Sarajevo 10.226.943,49 KM), izmirenje dospjelih obveza prema Federalnom ministarstvu financija po dugoročnom kreditu (4.149.408 KM) i izmirenje revolving kredita kod UniCredit banke (5.000.000 KM). **Provedenom revizijom utvrdili smo da sredstva prikupljena emisijom obveznica nisu utrošena sukladno ciljevima investiranja navedenim u Prospektu treće emisije obveznica za pretfinanciranje izrade projektne dokumentacije, izvođenje radova i konzultantske usluge nadzora nad izvođenjem radova za navedene projekte kod kojih su u tijeku aktivnosti za osiguranje kreditnih sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija (EBRD, EIB i OFID), već za izmirenje tekućih obveza.**

Četvrta emisija obveznica kojom je planirano zaduženje za dodatnih 30.000.000 KM proglašena je neuspješnom nakon izvještaja banke depozitara da u periodu predviđenom za upis i uplatu (18. – 24. 1. 2023. godine) nije bilo uplata za obveznice ponuđene u emisiji.

Podsjećanja radi, prva emisije obveznica realizovana je 28. 12. 2018. godine u ukupnom iznosu od 48.998.800 KM (489.988 obveznica nominalne vrijednosti 100 KM). Druga emisija, također krajem 2018. godine, proglašena je neuspješnom.

Preporuka:

- ***sredstva prikupljena emisijom obveznica potrebno je realizirati za namjene utvrđene Prospektom emisije obveznica.***

6.2.4.2 **Kratkoročne obveze**

Kratkoročne obveze iskazane su u iznosu od 366.767.293 KM, a odnose se na:

Financijske obveze po amortiziranom trošku

Financijske obveze po amortiziranom trošku (348.780.727 KM) koje se u najvećem dijelu odnose na: kratkoročni dio dugoročnih kredita (193.542.992 KM), obveze po kreditima komercijalnih banaka na revolving i overdraft osnovi (41.620.632 KM), obveze po osnovu kamata i troškova financiranja (20.610.660 KM) i obveze prema dobavljačima (92.588.013 KM).

Obveze po kreditima komercijalnih banaka na revolving i overdraft osnovi iskazane su u iznosu od 41.620.632 KM, a odnose se na obveze temeljem sedam ugovora o revolving kreditima zaključenih tijekom 2022. godine sa komercijalnim bankama u ukupnom iznosu 40.000.000 KM i odobrenim prekoračenjem po transakcijskom računu kod Union banke d.d. Sarajevo na iznos od 5.000.000 KM (u korištenju na 31. 12. iznos od 1.620.632 KM). U tabeli iznad u dijelu B) Kratkoročni krediti, navedene su komercijalne banke sa pojedinačnim iznosima odobrenih revolving kredita.

Obveze prema dobavljačima iskazane su u iznosu od 92.588.013 KM, a odnose se na obveze prema: dobavljačima u zemlji 61.846.310 KM i dobavljačima u inostranstvu 30.741.703 KM. Uvidom u knjigovodstvenu evidenciju obveza prema dobavljačima i dostavljenih Izvoda otvorenih stavki dobavljača, utvrđene su navedene obveze. Iskazane obveze prema dobavljačima u zemlji na 31. 12. 2022. godine u najvećem dijelu odnose se na „Euroasfalt“ d.o.o. (33.620.653 KM), „Hering“ d.d. (6.477.273 KM), „Cengiz construction“ d.o.o. Sarajevo (6.321.885 KM), HGG Construction Europe d.o.o. Sarajevo (1.413.325 KM), Institut za građevinarstvo IG d.o.o. Banja Luka (1.056.829 KM), „BS Telecom Solutions“ d.o.o. Sarajevo (1.035.459 KM), dok se obveze prema dobavljačima u inostranstvu u najvećem dijelu odnose na „Cengiz Insaat Sanayi ve Ticaret“(11.203.527 KM), „HGG Insaat A.S.“ (4.679.589 KM), „Azvirt Limited Liability Company“ (5.499.450 KM), „China State Construction Engineering“ (2.897.421 KM), IRD Engineering S.R.L.“ (1.398.123 KM), „Sinohydro corporation limited (1.384.389 KM).

Najznačajniji promet tijekom 2022. godine realiziran je sa dobavljačima u zemlji: „Euroasfalt“ d.o.o. (197.412.629 KM), „Cengiz construction“ d.o.o. Sarajevo (24.885.947 KM), „Hering“ d.d. (11.152.328 KM), „Azvirt gradnja“ d.o.o. (4.972.079 KM), „BS Telecom Solutions“ d.o.o. Sarajevo (4.571.440 KM), „Jata Group“ d.o.o. (4.326.864 KM), „Trasa“ d.o.o. Sarajevo (4.151.016 KM), „Ecovis matas consulting“ d.o.o. Sarajevo (3.988.088 KM), „BC trade“ d.o.o. (3.513.828 KM), „IGH“ d.o.o. Mostar (3.485.106 KM), HGG Construction Europe d.o.o. Sarajevo (3.322.706 KM), „IPSA Institut“ (2.968.400 KM), „Divel“ d.o.o. Sarajevo (1.895.218 KM), te sa dobavljačima u inostranstvu: „Cengiz Insaat Sanayi ve Ticaret“(146.387.921 KM), „Azvirt Limited Liability Company“ (29.290.929 KM), „China State Construction Engineering“ (22.646.905 KM), „HGG Insaat A.S.“ (19.545.328 KM), IRD Engineering S.R.L.“ (6.936.298 KM).

Odgođeni prihod

Odgođeni prihodi u iznosu od 2.328.153 KM, odnose se na unaprijed naplaćenu cestarinu (Acc Tag uređaji za neiskorišteni dio uplaćenih sredstava).

Ostale obveze, uključujući i razgraničenja

Ostale obveze, uključujući i razgraničenja (15.658.413 KM) u najvećem dijelu odnose se na unaprijed obračunate rashode (6.361.902 KM), pasivna vremenska razgraničenja (4.345.794 KM), zadržana plaćanja - garancije (2.426.056 KM), obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih (1.556.344 KM) za prosinac 2022. godine.

Unaprijed obračunati rashodi u iznosu od 6.361.902 KM predstavljaju obračunate troškove koji terete tekući obračunski period, za koje nisu primljene fakture, a u najvećoj mjeri odnose se na troškove nadzora nakon aktiviranja projekta Tunel Ivan od „Euroasfalt“-a d.o.o. Sarajevo (3.243.077 KM) i „Sinohydro corporation limited“ podružnica Sarajevo (1.443.979 KM).

Pasivna vremenska razgraničenja u iznosu od 4.345.794 KM odnose se na odloženi prihodi po odlukama Vlade FBiH (šire pojašnjeno u točki 6.2.4.2 Izvješća).

6.2.5 Popis sredstava i obveza

Odlukom Uprave Društva od 6. 12. 2022. godine formirana je centralna popisna komisija, te 11 pojedinačnih komisija za obavljanje popisa imovine i obveza na 31. 12. 2022. godine. Izvještaj centralne komisije o izvršenom redovnom popisu imovine i obveza sačinjen je 15. 1. 2023. godine, u kojem su objedinjeni izvještaji pojedinačnih popisnih komisija sa popisnim listama, sa pregledom stavki koje su utvrđene kao manjak na popisu, te stavki koje se predlažu za otpis. Izvršili smo uvid u popisne liste pojedinačnih komisija. Komisija za popis stalnih sredstava utvrdila je manjak 156 komada uređaja za ometanje ulaska životinja na autocestu, knjigovodstvene vrijednosti 41.491 KM, te predložila isknjižavanje ovih sredstava na teret rashoda izvještajnog perioda. Također, predložila je za otpis i stalna sredstva koja su zbog oštećenosti, dotrajalosti neupotreblijiva (uredski namještaj, računarska oprema) u iznosu od 2.930 KM i vrijednost izvršenih ulaganja u projektnu dokumentaciju idejnih rješenja od kojih se odustalo u iznosu od 79.407 KM. Uprava Društva je 23. 2. 2023. godine razmatrala i donijela Odluku o usvajanju izvješća centralne popisne komisije sa stanjem na 31. 12. 2022. godine, kao i pojedinačne odluke o knjigovodstvenom evidentiranju utvrđenog manjka na teret rashoda, otpisu stalnih sredstava, isknjižavanju sitnog inventara, otpisu vrijednosti izvršenih ulaganja u projektnu dokumentaciju, te odluku o otpisu dijela habajućeg sloja na dionici autoceste Podlugovi – Sarajevo sjever u iznosu od 338.914 KM, zbog izvršene zamjene gornjeg sloja autoceste nabavne vrijednosti 3.841.731 KM, ispravke vrijednosti 3.502.817 KM. **U izvješću centralne popisne komisije konstatiran je problem promjene lokacija stalnih sredstava za koja nije blagovremeno obavještena Služba za računovodstvene poslove. Zbog navedenog predloženo je da se usvoji interna procedura o upravljanju i korištenju imovine kojim bi se trebale za svaku lokaciju Društva odrediti osobe bez čijeg znanja ne bi smjelo doći do prijenosa sredstava na drugu lokaciju, a koje bi uz pismeni dokaz o izvršenoj promjeni lokacije sredstva pravovremeno obavještavale Službu za računovodstvene poslove, s ciljem kvalitetnijeg upravljanja imovinom poduzeća.**

Preporuka:

- **donijeti interne procedure o upravljanju i korištenju imovine Društva, s ciljem kvalitetnog upravljanja imovinom.**

6.3 IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TIJEKOVIMA

U Izvješću o gotovinskim tijekovima iskazani su neto gotovinski tijekovi iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 233.012.739 KM, iz ulagačkih aktivnosti u iznosu od (494.166.683 KM) i finansijskih aktivnosti u iznosu od 270.734.997 KM, što je rezultiralo iskazivanjem pozitivnog novčanog tijeka u iznosu od 9.581.053 KM. Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda iznosili su 9.003.152 KM, te je gotovina na kraju perioda iznosila 18.584.205 KM. Izvješće o novčanom tijeku sačinjeno direktnom metodom sukladno Pravilniku o sadržaju i formi finansijskih izvješća za gospodarska društva¹⁰.

6.4 IZVJEŠĆE O PROMJENAMA NA KAPITALU

U Izvješću o promjenama na kapitalu za 2022. godinu iskazane vrijednosti na pojedinim pozicijama usklađene su sa iskazanim vrijednostima u Bilanci stanja i Bilanci uspjeha, što je šire pojašnjeno u točki 6.2.3 Izvješća.

¹⁰ „Sl. novine FBiH“ br.81/21;

6.5 BILJEŠKE UZ FINACIJSKA IZVJEŠĆA

Bilješke uz financijska izvješća sastavljene su sukladno zahtjevima iz MRS-a 1 – Presentacija financijskih izvješća i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja, kao i člana 37. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH. Uprava pri sastavljanju financijskih izvješća, objavila dodatne informacije, koje nisu prezentirane nigdje drugo u financijskim izvješćima: izvješću o financijskom položaju, izvješću o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama u kapitala i izvještaju o novčanim tijekovima, ali su relevantne za njihovo razumijevanje i dodatna pojašnjenja korisnicima financijskih izvješća sukladno zahtjevima propisa koji uređuju objavljivanja uz financijska izvješća.

Godišnja financijska izvješća Društva za razdoblje 1. 1. do 31. 12. 2022. godine sastavljeni su i prezentirani sukladno pretpostavci stalnosti poslovanja, odnosno vremenske neograničenosti poslovanja, imajući u vidu činjenice da je subjekt u tekućem i prethodnim razdobljima poslovao profitabilno i imao neometan pristup financijskim resursima.

7. NABAVE

7.1 Postupci nabava provedeni po Zakonu o javnim nabavama

U Društvu je u primjeni Pravilnik o javnim nabavkama (iz 2015. godine) i izmjene i dopune Pravilnika (2019. godina). Budući da je tijekom 2022. godine stupio na snagu novi Zakon o javnim nabavkama, Društvo je vršilo njegovo usuglašavanje i uputilo ga u proceduru usvajanja. Do okončanja revizije Pravilnik nije usvojen.

Uprava Društva donijela je Plan javnih nabavki koji je Nadzorni odbor usvojio 8. 7. 2022. godine, nakon usvajanja Plana poslovanja za 2022. godinu. Planirane su nabavke u ukupnom iznosu od 225.708.399 KM, i to: radovi (62.599.231 KM), usluge (156.280.980 KM) i robe (6.826.189 KM). Izvršene su tri izmjene i dopune Plana, u ukupnom iznosu od 343.000 KM (povećanje u odnosu na osnovni plan). Sve nabavke pokrenute do donošenja i usvajanja Plana nabavki uvrštene su i čine njegov sastavni dio. Nadzorni odbor je Odlukom o usvajanju Plana nabavki naveo da će se na osnovu Plana za 2022. godine pokretati samo postupci koji su neophodni za neometano i kontinuirano obavljanje djelatnosti Društva, kao i za održavanje kontinuiteta svih aspekata sigurnosti saobraćaja. Prema prezentiranim podacima, provedena su 254 postupka javnih nabavki, na osnovu kojih su zaključeni ugovori ukupne vrijednosti od 157.959.285 KM, a izvršen je uvid u procedure provedenih postupaka u vrijednosti od 55.123.528 KM.

<i>Vrsta postupka</i>	<i>Vrijednost provedenih nabavki</i>		<i>Uzorak provedenih nabavki</i>	
Otvoreni postupak	207	157.959.286	25	54.958.223
Pregovarački postupak bez objave obavještenja	1	129.639	1	129.639
Direktni sporazum	46	148.393	7	35.666
Ukupno	254	157.959.285	33	55.123.528

Društvo je na osnovu člana 10. izuzeća od Zakona o javnim nabavkama provelo četiri nabavke u iznosu od 655.108 KM. U Plan javnih nabavki i izvršenje po osnovu plana tijekom 2022. godine uvrštene su i javne nabavke za zaključivanje pojedinačnih ugovora na godišnjoj razini, a na osnovu okvirnih sporazuma za koje su nabavke provedene u prethodnom periodu, stoga realizacija plana provedenih postupaka javnih nabavki bez provedbe sklapanja pojedinačnih ugovora iskazana je u ukupnom iznosu od 150.161.772 KM.

Kao i u prethodnom razdoblju, Društvo je s dobavljačem „**BS Telecom Solution**“ tijekom revidirane godine, zaključilo određen broj ugovora. Okvirni sporazumi za Održavanje i doradu sistema naplate cestarine na naplatnim mjestima i Održavanje sistema i nadzora i upravljanja prometom na svim dionicama sklopljeni su u prethodnom periodu i tijekom 2022. godine, na osnovu provedenih pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja i otvorenog postupka. Ukupno ostvaren promet sa navedenim dobavljačem iznosi 3.382.436 KM, a uvidom u postupke nabavki i ugovora zaključenih sa njim, utvrđeno je sljedeće:

- **Nabava „Održavanje hardverskog dijela sistema naplate cestarine na svim dionicama autoceste A1“** izvršena je otvorenim postupkom, nakon kojeg je potpisan Okvirni sporazum 25. 4. 2022. godine, na period od 36 mjeseci i u ukupnom iznosu od 2.799.314 KM (bez PDV-a). **Prvi pojedinačni ugovor potpisan je 26. 5. 2022. godine na ukupan iznos od 815.636 KM (bez PDV-a), a u kojem je navedeno da početak pružanja usluga obuhvata period od 5. 2. 2022. godine do 4. 2. 2023. godine. Dobavljač „BS Telecom Solution“ je tijekom veljače, ožujka i travnja 2022. godine nastavio pružati usluge za koje su ispostavljene fakture (u ukupnoj vrijednosti 114.495 KM), bez zaključenog ugovora i provedene procedure javne nabavke za taj period. U zaključenom ugovoru navedena je retroaktivna primjena za navedene usluge za periode nakon isteka prethodnog ugovora (od 2.do 4. mjeseca 2022. godine), a fakture za izvršene usluge od veljače do travnja 2022. godine su zaprimljene 22. 6. 2022. godine;**
- **Za nabavu usluge Održavanje softverskog dijela sistema nadzora i upravljanja prometom na svim dionicama autoceste A1** proveden je pregovarački postupak bez objave obavještenja nakon kojeg je **zaključen Ugovor 26. 5. 2022. godine**, na period od 36 mjeseci, u vrijednosti od 3.888.902 KM (bez PDV-a). Tijekom 2022. godine na održavanje softverskog dijela sistema nadzora **utrošeno je 1.529.628 KM (bez PDV-a)** na osnovu navedenog ugovora. **Ugovorom je utvrđeno da pružanje usluga obuhvata period od 1. 1. 2022. do 30. 6. 2024. godine, iako je ugovor zaključen 26. 5. 2022. godine.** Društvu su isporučene fakture za održavanje ove usluge i za period kad nije bio na snazi niti ugovor, niti bilo koji akt, odobrenje **uprave da se koriste usluge izabranog dobavljača budući da u tom periodu nije bio aktivan ugovor, a postupak javne nabavke bio je u tijeku.** Korištenje usluge definirano je retroaktivno u ugovoru potpisanom u **svibnju 2022. godine, s obzirom na to da je postupak nabavke pokrenut u siječnju 2022. godine.** Prethodnim ugovorom koji je vrijedio do **17. 12. 2021. godine nisu bile predviđene dodatne usluge, niti je bilo kojim aktom predviđeno održavanje do okončanja postupka.** Za period od **1. 1. do 30. 4. 2022. godine, za navedene usluge fakture su zaprimljene u Društvu 22. 6. 2022. godine, u ukupnom iznosu od 495.514 KM.** Društvo bi trebalo ispitati tržište te procijeniti na osnovu toga primjenu pokretanja pregovaračkog postupka bez objave obavještenja. Za predmetnu nabavku planiran je iznos od 3.900.000 KM. Imajući u vidu planirani iznos nabavke Društvo nije vršilo ispitivanje da li se u okviru planiranog budžeta može izvršiti kompletna izgradnja sistema za daljinsko upravljanje i nadzor autocesta i brzih cesta za koje ne bi bile potrebne dodatne licence i s kojima bi se mogla prenijeti sva vlasnička prava na ugovorni organ. Dakle, s obzirom na veličinu tržišta i na razvoj tehnologije, ugovorni organ bi trebao razmotriti da se nabavka objavi putem otvorenog postupka koji bi osigurao konkurenciju i prijavu ponuđača koji mogu izvršiti predmetne usluge.

Uvidom u dokumentaciju i fakture dobavljača utvrdili smo da Društvo za usluge održavanja hardverskog dijela sistema naplate cestarine i održavanja softverskog dijela sistema nadzora i upravljanja prometom u ukupnom iznosu od 610.009 KM nije provelo postupak nabave kako nalaže Zakon o javnim nabavama, već je nakon provedenih postupaka ovih usluga retroaktivno primijenilo ugovor na ranije razdoblje. Nije nam prezentirana odluka uprave da se koriste usluge izabranog dobavljača u razdoblju dok su postupci nabava bili u tijeku. Prethodnim ugovorima nisu bile predviđene dodatne usluge, niti je bilo kojim aktom bilo predviđeno održavanje do okončanja postupaka (točka 7.1. Izvješća).

Uvidom u ostale uzorkom odabrane postupke javnih nabavki utvrdili smo sljedeće:

1. Usluge redovnog i zimskog održavanja autocesta za dionicu „Svilaj – Odžak“. Postupak nabavke ove usluge pokrenut je putem otvorenog postupka 3. 6. 2021. godine. Nakon provedene procedure i pristiglih ponuda donesena je Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača 29. 10. 2021. godine Jata Group d.o.o. Srebrenik u iznosu od 1.592.205 KM bez PDV-a. Na Odluku su izjavljene dvije žalbe, koje je Ured za razmatranje žalbi usvojio, te vratio na ponovni postupak. Međutim, budući da je jedina pristigla prihvatljiva ponuda u iznosu od 3.893.166 KM premašivala za iznos od 1.893.166 KM ili 95% procijenjenu vrijednosti nabavke, postupak je u srpnju 2022. godine poništen. Novi otvoreni postupak pokrenut je 3. 10. 2022. godine. Ravnatelj je Odlukom od 20. 12. 2022. godine, a na osnovu člana 20 stav 1) točka a) Zakona o javnim nabavkama predmetni postupak sa otvorenog preveo na pregovarački postupak sa objavom obavještenja i zakazana je e-aukcija na kojoj su tri ponuđača ponudila istu cijenu (3.500.000 KM bez PDV-a), koju nisu htjeli smanjiti. Društvo je zbog nemogućnosti odabira dobavljača i dodjele ugovora ponovno poništilo postupak i obratilo se Konkurencijskom vijeću BiH 9. 2. 2023. godine sa Informacijom o postojanju zabranjenog sporazuma kako bi se proveo postupak po službenoj dužnosti, a sukladno članu 27 stav 2) Zakona o konkurenciji da utvrdi postojanje zabranjenog sporazuma i donese konačnu odluku – rješenje. Do okončanja revizije odgovor Konkurencijskog vijeća nije pristigao u Društvo.

Zbog navedenog Društvo je na temelju Odluke Uprave od 12. 11. 2021. godine dodijelilo privremene radove na redovnom i zimskom održavanju na dionici Svilaj – Odžak konzorciju „Jata group“ d.o.o. Srebrenik i „Dobojuputevi“ d.d. Doboju jug, a na temelju okvirnog sporazuma sklopljenog za dionice: „Zenica – Jug Tarčin“ i „Zenica sjever – Podlugovi“, koja nije bila obuhvaćena tenderskom dokumentacijom, niti je provedena nabava za predmetnu uslugu. Naime, sa ovim konzorcijem za usluge redovnog i zimskog održavanja dionice Zenica Jug – Tarčin – lot 1 – dionica Zenica Sjever – Podlugovi potpisan je Okvirni sporazum u kolovozu 2021. godine na osnovu provedenog otvorenog postupka javne nabavke, a prema predviđenim količinama i u predmjeru radova danim u tenderskoj dokumentaciji, u vrijednosti od 9.593.975 KM (sa PDV-om). Na osnovu ovog ugovora, Društvo je potpisalo pojedinačne ugovore i dodijelilo „JATA Group“ Srebrenik i „Dobojuputevi“ d.d. Doboju jug „privremeno redovno i zimsko održavanje za dionicu Svilaj - Odžak“ i to: 22. 11. 2021. godine potpisan je ugovor na 120 dana u iznosu od 210.547 KM sa PDV-om; 17. 3. 2022. godine potpisan je drugi pojedinačni ugovor za privremene radove na redovnom i zimskom održavanju dionice Svilaj - Odžak na 240 dana, ili do okončanja postupka nabavke, 15. 6. 2022. godine potpisan Aneks izmjene količine radova sukladno potrebama održavanja dionice do utroška ugovorene vrijednosti od 210.547 KM. Odlukom Uprave potpisan je i treći Aneks drugog pojedinačnog ugovora 22. 12. 2022. godine kojim je izmijenjena i povećana vrijednost na 273.711 KM. Naime, u originalnoj ponudi i tenderskoj dokumentaciji nije bilo planirano održavanje ove dionice, a ispostavljene su fakture za tu uslugu. Ukupno utrošena sredstva za ovu dionicu u periodu od 26. 11. 2021. do 31.12. 2022. godine iznosila su 195.494 KM, za koju nije proveden postupak javne nabave kako nalaže Zakon o javnim nabavama.

Ne možemo prihvatiti ovakav način dodjele ugovora za održavanje dionice Svilaj – Odžak, budući da predmetna nabava usluge nije bila obuhvaćena tenderskom dokumentacijom za sklapanje okvirnog sporazuma, na temelju kojeg je potpisan pojedinačni ugovor za dodjelu ove usluge. Ugovorni organ dužan je pripremiti tendersku dokumentaciju sukladno odredbama ovog Zakona i podzakonskim aktima. U tenderskoj dokumentaciji ugovorni organ daje potpune informacije o uvjetima ugovora i postupka dodjele ugovora, a koji su kandidatima/ponuđačima dovoljni za pripremu zahtjeva za učešće, odnosno ponuda na stvarno konkurentskoj osnovi. Člankom 6. Zakona naglašena je obveza i dužnost ugovornih organa da dodjeljuju ugovore o javnoj nabavi roba, usluga i radova primjenjujući postupke definirane Zakonom i podzakonskim aktima. Također, člankom 34. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH i Statutom propisano je da je Društvo dužno sve postupke nabave provoditi uz strogo poštovanje odredbi Zakona o javnim nabavama.

2. Nabava radova „Izgradnja tunela „Hranjen“-Faza 1. nastavak radova Lot 1 (iskop i izrada primarne podgrade glavne i servisne tunelske cijevi) i početak radova Lot 2 (ugradnja dijela sekundarne tunelske obloge)- Nabavka je planirana planom nabavki za 2022. godinu u vrijednosti od 32.500.000 KM bez PDV. Pokrenut je postupak obavještenjem o nabavci 20. 5. 2022. godine, te ispravka za obavještenije od 2. 6. 2022. godine. Javno otvaranje ponuda održano 7. 7. 2022. godine a pregled jedine zaprimljene ponude u otvorenom postupku završen 22. 7. 2022. godine. Tendersku dokumentaciju je preuzelo 17, a nakon izmjena šest zainteresiranih ponuđača. Na tendersku dokumentaciju izjavljena je žalba 18. 7. 2022. godine ponuđača Radis d.o.o. Istočno Sarajevo Uredu za razmatranje žalbi, koja je 26. 7. 2022. godine povučena. Komisija je nakon ocjene i pregleda ponude utvrdila da je jedina pristigla ponuda prihvatljiva od „Euroasfalta“ d.o.o. Sarajevo, **ali da prelazi procijenjenu vrijednost za 1.165.702 KM.** Uprava Društva 26. 7. 2022. godine donosi Odluku o odobravanju dodatnih vlastitih sredstava za dodjelu ugovora u otvorenom postupku javne nabavke na 33.665.702 KM bez PDV-a. Zaključen je ugovor 29. 7. 2022. godine, nakon tri dana od donošenja odluke. **Budući da je postupak pokrenut 20. 5. 2022. godine, a ugovor zaključen u srpnju 2022. godine, smatramo da nije velik protok vremena da bi došlo do značajnog povećanja cijena građevinskog materijala. Stoga je bitno da Društvo prethodno ispita tržište za predmetnu nabavu neposredno prije pokretanja postupka kako bi moglo realno utvrditi obujam i količine predmeta javne nabave, a u okviru raspoloživih sredstava predviđenih za tu nabavu.**

3. Nabava službenih vozila pokrenuta je Zahtjevom za pokretanje postupka od 25. 1. 2022. godine putem operativnog leasinga, kroz dva lota: lot 1- Nabavka terenskog motornog vozila u iznosu od 140.000 KM bez PDV-a i lot 2- nabavka putničkog motornog vozila/limuzina u iznosu od 90.000 KM. Procijenjena vrijednost za dva lota 230.000 KM. Ravnatelj je donio Odluku 18. 1. 2022. godine o odobravanju izvanplanske nabavke službenih vozila putem operativnog leasinga, uz suglasnost Izvršnih ravnatelja za pravne i ekonomsko-financijske poslove. Odlukom o pokretanju izvanplanske nabavke otvorenog postupka 1. 2. 2022. godine predviđena je e-aukcija.

Za lot 1 – nabavu terenskog motornog vozila obavještenje o nabavci putem otvorenog postupka objavljeno je 3. 2. 2022. godine, kriterij najniža cijena. Tendersku dokumentaciju preuzelo je 13 zainteresiranih kandidata. Komisija je nakon otvaranja pristiglih ponuda konstatala da niti jedna zadovoljavajuća ponuda nije zaprimljena u predviđenom roku, te je shodno tome Odlukom od 25. 2. 2022. godine poništen otvoreni postupak, a Odlukom od 24. 3. 2022. godine odlučeno je da se postupak nastavi putem pregovaračkog postupka s objavom obavještenja, i da se na pregovor pozove grupa ponuđača Sparkasse leasing d.o.o. Sarajevo i Bunjo d.o.o. Sarajevo koji su jedini dostavili ponudu za predmetnu nabavku u otvorenom postupku, ali koja nije ispunjavala sve kvalifikacione uvjete iz tenderske dokumentacije, te da otklone nedostatke i istu učine prihvatljivom. Procijenjena vrijednost za lot 1 teretno motorno vozilo bila je **140.000 KM**, a pristigla ponuda od ponuđača iznosila je **139.954 KM**. Uvidom u dokumentaciju, pri javnoj nabavci vozila utvrđene su nepravilnosti kod tehničkih specifikacija za nabavku terenskog motornog vozila, **koje mogu biti diskriminatorne. Kao primjer navodimo sljedeće: zapremina motora minimum 2.700 cm³, snaga motora min. 130 kW, pogon na sve točkove (4x4), dužina vozila min.4.800 mm, širina vozila min.1850 mm, međuosovinski razmak min.2.750 mm, visina vozila min. 1.835 mm, zapremina prtljažnika min. 180 lit, mjenjač- električno podešavanje mjenjača po visini i dubini, monitor mrtvog ugla, sistem prepoznavanja saobraćaja, električno podešivo sjedište za vozača po visini i dubini, uzdužni krovni nosači i sl.** Komisija je pristupila pregledu pristigle ponude i nakon ocjene iste ravnatelj Društva donosi Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača Sparkasse leasing d.o.o. Sarajevo i Bunjo d.o.o. Sarajevo. Ugovor je potpisan 14. 4. 2022. godine i nabavljeno vozilo Toyota Land Cruiser.

Za lot 2 – nabavu putničkog motornog vozila/limuzina – obavještenje o nabavci putem otvorenog postupka objavljeno je 3. 2. 2022. godine, kriterij najniža cijena. Tendersku dokumentaciju preuzelo je 19 zainteresiranih, a nakon ispravke tenderske dokumentacije šest zainteresiranih kandidata. Izvršeno je javno otvaranje ponuda 24. 2. 2022. godine, a Komisija je nakon otvaranja pristiglih ponuda konstatala da je pristigla samo jedna zadovoljavajuća ponuda u predviđenom roku.

Uvidom u tendersku dokumentaciju utvrdili smo da pojedine tehničke specifikacije ne omogućuju svim ponuđačima jednak i ne diskriminirajući pristup nadmetanja, a kao primjer navodimo: **vrsta motora turbodizel, dužina vozila min.4.700 mm, boja tamno plava, snaga motora min. 145 kW, zapremina motora minimum 1.900 cm, zapremina prtljažnika min. 580 lit, fabrički zatamnjena zadnja bočna stakla i zadnja šajba, sistem zaključavanja vozila i pokretanja motora bez upotrebe ključa, vanjska ogledala elektropodesiva, el. preklopiva i grijana s funkcijom osvjetljenja okoline i automatskim zatamnjem na vozačevoj strani, putni računar s višestrukim prikazom informacija, fabrički ugrađena prednja i zadnja led svjetla prednja sa tzv. Matrix tehnologijom, minimalno 8 zvučnika, automatski zatamnivo unutrašnje ogledalo, zračne zavjese za putnike naprijed i nazad sa bočnim zračnim jastucima naprijed, multifunkcijski kožni mjenjač sa kontrolama za izmjenu brzine i dr.** Procijenjena vrijednost za nabavku putničkog motornog vozila/limuzina - lot 2 bila je 90.000 KM, a Ugovor je potpisan 4. 3. 2022. godine sa Porsche leasing d.o.o. i Porsche Inter Auto BH d.o.o. Sarajevo u vrijednosti od 89.679 KM bez PDV-a) za nabavku vozila Volkswagen Passat Eleganca 2.0.

Za oba vozila pristigla je po jedna ponuda, i iako su tehničke specifikacije vozila postavljene dosta široko (boja, zapremina prtljažnika, sustav prepoznavanja saobraćaja, pokretanje motora bez uporabe ključa, kožni mjenjač, uzdužni krovni nosači, svjetla s matrix tehnologijom i zračne zavjese), detaljnim navođenjem tehničkih karakteristika i dodatne opreme vozila upućuju na favoriziranje određene marke vozila. Smatramo da tehničke specifikacije u tenderskoj dokumentaciji ne omogućuju svim ponuđačima jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanju, kako nalaže član 54. Zakona o javnim nabavama, što potvrđuje i činjenica da je pristigla samo jedna ponuda.

Uvidom u procedure provedenih javnih nabava utvrđeno je sljedeće:

Društvo je tijekom 2022. godine vršilo nabave usluga održavanja hardverskog dijela sistema naplate cestarine, održavanja softverskog dijela sistema nadzora i upravljanja prometom i usluga redovnog i zimskog održavanja određene dionice bez provedene procedure javnih nabava najmanje u iznosu od 805.503 KM. Za nabavu terenskog i putničkog vozila tehničke specifikacije u tenderskoj dokumentaciji nisu omogućile svim ponuđačima jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanja, što nije sukladno članku 54. Zakona o javnim nabavama. Također, nije nam prezentirana dokumentacija da je vršena analiza i ispitivanje utroška sredstava iz prethodnih ugovora, kako bi se ocijenila stvarna potreba za navedenim uslugama, s obzirom na to da smo utvrdili da za sedam mjeseci 2022. godine za usluge održavanja hardverskog dijela sistema nadzora i upravljanja prometom na svim dionicama autoceste ugovor je istekao, a usluge nisu korištene. Nisu nam prezentirane metode, niti interne procedure istraživanja tržišta, pogotovo za velike nabave, koje će prije svega doprinijeti fleksibilnosti i efikasnosti provedenih nabavka, a s druge strane smanjit će troškove i vrijeme ugovornom organu.

Preporuke:

- *izvršiti analizu i ispitivanje tržišta za sistem naplate cestarine, nadzora i upravljanja autocestom, kako bi se realno procijenio i planirao iznos nabavke, u cilju utvrđivanja cijene i konkurentnosti na tržištu;*
- *tendersku dokumentaciju sačinjavati sa svim neophodnim elementima, kako bi davala potpune informacije o postupku javne nabavke, u cilju jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača, sukladno članu 53. Zakona o javnim nabavkama;*
- *u potpunosti poštovati odredbe Zakona o javnim nabavama u dijelu procjenjivanja vrijednosti nabave, provođenja postupaka javnih nabavki, s ciljem efikasnijeg trošenja javnih sredstava.*

7.2 Postupci nabava provedeni po međunarodnim procedurama

Zakonom o javnim nabavkama BiH, članom 10. stav c) propisano je izuzeće od primjene odredaba Zakona o javnim nabavkama za ugovore koji se dodjeljuje sukladno međunarodnim sporazumom prema kojem se primjenjuje posebna procedura međunarodnih, kreditnih ili donatorskih aranžmana. Ovakvi ugovori podliježu drugačijim pravilima i provode se na osnovu sporazuma sklopljenog između jedne ili više država za projekt koji će ugovorne strane zajednički izvoditi ili koristiti, pri čemu se sporazumom jasno precizira postupak javne nabavke, odnosno koja procedura javne nabavke će se primjenjivati u realizaciji spomenutog sporazuma.

Provođenje postupaka međunarodnih nabavki u Društvu provodi se sukladno Proceduri za nabavku financiranu od međunarodnih finansijskih institucija iz kolovoza 2018. godine. Procedurom je definiran tijek aktivnosti i nosioci aktivnosti u postupku nabavke usluga, roba i radova čije je financiranje osigurano od strane međunarodnih finansijskih institucija (EIB, EBRD, KFAED, OFID i dr.). Procedura se primjenjuje u Službi za nabavke po međunarodnim procedurama na nivou Društva (u daljem tekstu Služba) i propisuje opće korake koji su definirani od međunarodnih institucija za provođenje postupka nabavke.

Proces nabavke koja se realizira iz kreditnih sredstava osiguranih iz međunarodnih finansijskih institucija odvija se u Službi Društva, po međunarodnim procedurama određenim od strane financijera. Osnova za provođenje postupka je zaključen sporazum o financiranju (zajmu). Odluka o pokretanju nabavke može biti donesena i prije potpisanog sporazuma o financiranju na osnovu Odluke Uprave u cilju ubrzanja procedure, ali uz obveznu pisanu saglasnost financijera. U Proceduri su navedene odgovornosti i ovlaštenja, te hodogram aktivnosti cijele procedure.

Prema dostavljenim podacima Planom nabavki radova i usluga za 2022. godinu po procedurama međunarodnih kreditora planirano je provođenje 17 postupaka ukupne vrijednosti 1.225.119.230 EUR (sedam otvorenih i jedan ograničeni s pretkvalifikacijom u vrijednosti 1.202.169.230 EUR, sedam konkurentskih 22.850.000 EUR i dva direktna postupka u iznosu od 100.000 EUR (EBRD, EIB, WBIF i komercijalne banke). Od planiranih 17 nabavki, za 13 postupaka procedura nabave pokrenuta je tijekom 2022. godine, ali nije završena do okončanja revizije.

U tabeli je pregled sklopljenih ugovora nakon provedenih postupaka nabave po međunarodnim procedurama sa stanjem na 31. 12. 2022. godine:

EUR							
R. Br.	Postupak nabavke / Predmet nabavke	Planirani iznos nabavke bez PDV-a	Datum pokretanja postupka	Da li je postupak ponavljani i koliko puta	Period važenja ugovora (od dd.mm.gg. do dd.mm.gg.)	Vrijednost zaključenog ugovora sa PDV-om	Izabrani ponuđač/Dobavljač
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Otvoreni postupak						
1.	Tehnička asistencija Medakovo-Poprikuše + PIU (ponovljeni)	850.000	18.01.2022.	da	08.12.2022.-08.06.2027.	987.656	ARUP d.o.o. Beograd
II	Konkurentski						
1.	Izrada idejnog sa elem. gl. projekta Tunel Prenj	6.000.000	04.01.2022.	ne	23.12.2022.-23.06.2023.	6.943.401	Elea iC d.o.o. Slovenija
2.	Izrada idejnog i gl.projekta Tunel Prenj pripr.radovi i TD	500.000	04.01.2022.	ne	13.05.2022.-13.09.2022.	676.730	JV: Design & QC Ltd. Sarajevo & Ipsa Institut d.o.o.
III	Direktni						
1.	Tehn. asistencija tokom tend .postupka Tunel Kvanj-Buna	50.000	30.08.2022.	ne	03.10.2022.-03.10.2023.	48.555	HD Consulting d.o.o. Sarajevo
	Ukupno	7.400.000				8.656.342	

Međunarodne nabave započete u prethodnom razdoblju, a okončane u 2022. godini, za koje su konstatovane nepravilnosti, odnose se na sljedeće radove i usluge:

- 1. Radovi na izgradnji autoceste i pružanja konzultantskih usluga nadzora nad izgradnjom na koridoru Vc dionica Nemila-Donja Gračanica, poddionica Nemila-Vranduk** - donesena je Odluka o pokretanju postupka nabavke **4. 4. 2018. godine**, procijenjene vrijednosti od **34.600.000 EUR**, te za usluge pružanja konzultantskih usluga nadzora nad izgradnjom **1.400.000 EUR-a**, a sredstva će biti osigurana iz kredita Kuvajtskog Fonda za arapski ekonomski razvoj (KFAED) u iznosu od **36 milijuna EUR**, a što je predviđeno i Planom aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste koji je sastavni dio Plana poslovanja Društva. Procedura nabavke se vodila po pravilima Kuvajtskog fonda za arapski ekonomski razvoj. Pretkvalifikacijski evaluacijski izvještaj dostavljen je banci 16. 9. 2019. godine, na koji je banka dala suglasnost 26. 9. 2019. godine i preporuku da se nastavi sa postupkom. Konačni evaluacijski izvještaj dostavljen je 29. 12. 2021. godine, na koji je banka dala suglasnost 11. 1. 2022. godine, te je okončan postupak i Ugovor potpisan 14. 2. 2022. godine između Društva i HGG Insaat Anonim Sirketi Turkey u ukupnom iznosu od **64.956.530 EUR**. **Budući da je potpisan ugovor na znatno veću vrijednost od planirane i osiguranih sredstava za poddionicu Nemila-Vranduk od financijera KFAED, Društvo je podnijelo zahtjev Federalnom ministarstvu financija i Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija za dodatno kreditno zaduženje kod Kuvajtskog fonda u iznosu od 21 milion EUR-a. U tijeku je vođenje pregovora radi zaključivanja Sporazuma o zajmu. Procedurom za nabavku financiranu od međunarodnih institucija nije propisan način planiranja vrijednosti nabavke, već kako navode u Društvu procjena se radi na osnovu prethodnog iskustva i nabavki. S obzirom da je u predmetnom slučaju ugovoreni iznos iznad planiranog za 28.956.530 EUR, Društvo je moralo tražiti dodatna sredstva i dodatno se zadužiti za navedenu poddionicu;**
- 2. Radovi na izgradnji autoceste i pružanja konzultantskih usluga nadzora nad izgradnjom autoceste na koridoru Vc dionica Putnikovo brdo – Medakovo** - donesena je Odluka o pokretanju postupka nabavke 10. 2. 2020. godine procijenjene vrijednosti od **55.000.000 EUR**, te za usluge pružanja konzultantskih usluga nadzora nad izgradnjom **3.500.000 EUR-a**, a sredstva su osigurana iz kredita Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u iznosu od **60 milijuna EUR-a**, a što je predviđeno i Planom aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste koji je sastavni dio Plana poslovanja Društva. Rok za završetak radova je 24 mjeseca. Procedura nabavke se vodila sukladno Politici i pravilima EBRD-a. Uprava Društva donosi 7. 9. 2020. godine Odluku o izmjeni Odluke o pokretanju postupka javne nabavke kojom se povećava procijenjeni iznos nabavke radova na 55.500.000 EUR. Pretkvalifikacijski evaluacijski izvještaj dostavljen je banci 14. 12. 2021. godine, na koji je dala suglasnost 19. 1. 2022. godine i preporuku da se nastavi sa postupkom. Konačni evaluacijski izvještaj dostavljen je 14. 7. 2022. godine, a na koji je banka dala suglasnost 22. 7. 2022. godine, te je okončan postupak i Ugovor potpisan 11. 11. 2022. godine između Društva i „Euro Asphalt“ d.o.o. Sarajevo u ukupnom iznosu od **147.788.509 EUR**. **Budući da je ugovor potpisan na znatno veću vrijednost od planirane i osiguranih sredstava za ovu dionicu, Društvo će osigurati dodatna sredstva iz odobrenog granta u visini od 16,55 mil. EUR nakon okončanja procedure na višem nivou vlasti. I nakon potpisivanja ovog dijela financiranja za navedenu dionicu odobrena sredstva neće biti dovoljna za realizaciju zaključenog ugovora. S obzirom na to da je u predmetnom slučaju ugovoreni iznos iznad planiranog za 92.788.509 EUR Društvo je moralo tražiti dodatna sredstva i dodatno se zadužiti za navedenu poddionicu;**
- 3. Pružanje usluga izrade idejnog i glavnog projekta za pripremne radove i pripremu tenderske dokumentacije za izgradnju tunela Prenj** - Odluka o pokretanju postupka nabavke 4. 1. 2022. godine procijenjena vrijednosti od **500.000 EUR**, a sredstva će biti osigurana iz kredita Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) i prefinansirano iz vlastitih sredstava. Procedura nabavke se vodila sukladno Politici i pravilima EBRD-a.

Tehnički evaluacijski izvještaj dostavljen je banci 4. 4. 2022. godine, na koji je banka dala suglasnost 6. 4. 2022. godine i 8. 4. 2022. godine da se nastavi sa postupkom. Konačni evaluacijski izvještaj dostavljen je banci 20. 4. 2022. godine, a na koji je banka dala suglasnost 21. i 22. 4. 2022. godine, te je okončan postupak i Ugovor potpisan 13. 5. 2022. godine između Društva i Design&QC Ltd. Sarajevo i Ipsa institut Sarajevo d.o.o. u ukupnom iznosu od **578.402 EUR**.

Pored navedenih nabavki revizijom je konstatovano i sljedeće:

- **Nabavka radova na izgradnji autoceste koridora Vc dionica Mostar jug - Buna, poddionica Tunel Kvanj** - Uprava Društva je Odlukom od **25. 3. 2022. godine poništila postupak**, koji je bio pokrenut **4. 4. 2018. godine**. U obrazloženju Odluke navodi se da je financijer (EIB) informirao Društvo da su povodom određenih navoda iz Evaluacijskog izvještaja i konačnog izvješća Tehničke asistencije **Istražna jedinica EIB-a i Europski Ured Protiv Prevara (OLAF) pokrenuli zajedničku istragu protiv Ravnatelja Društva**, zbog koje je procedura pauzirana. Također je navedeno da rok nije poznat, ali u slučaju da se utvrde zabranjene aktivnosti prilikom završetka istrage, sva izvršena plaćanja ili troškovi nastali po ugovoru dodijeljenom na osnovu tekućeg postupka nabavke ne bi bili kvalificirani kao prihvatljivi troškovi za plaćanje iz kredita, a slučaju da se dodjeli ugovor po postupku nabave nad kojim se provodi istraga kreditna sredstva će biti otkazana. U međuvremenu je održano nekoliko sastanaka sa predstavnicima banke, a ravnatelj Društva je iznio stav da je najbolje obustaviti postupak nabavke, pokrenuti novi, budući da sam postupak traje duže nego je uobičajeno, s obzirom na to da je 30. 12. 2019. godine objavljen tender, a nacrt evaluacijskog izvješća dostavljen EIB-u tek u studenom 2021. godine, također, ponude su iz 2020. godine, a njihova validnost produžena do 2022. god, a u međuvremenu je došlo do značajnih promjena cijena na tržištu. Banka je istakla da Društvo ima pravo poništiti postupak bez obrazloženja u bilo kojem trenutku, a što je definirano tenderskom dokumentacijom, kao i to da ukoliko Društvo sklopi ugovor sukladno Vodiču za nabavke i uz saglasnost banke sredstva neće biti upitna. OLAF je 27. 10. 2022. godine obavijestio Ravnatelja o zatvaranju istrage i dostavljanju izvješća o istrazi EIB-u na postupanje. **Uprava Društva je 21. 4. 2022. godine donijela Odluku o ponovnoj nabavi radova na izgradnji autoceste na Koridoru Vc dionica Mostar jug - Buna, poddionica Tunel Kvanj, procijenjene vrijednosti 98.100.000 EUR-a. Do okončanja revizije postupak nabave je bio u tijeku.**

Pregledom navedenih nabava konstatirano je da je kod određenih dionica sam postupak, od zaključivanja ugovora o kreditu do realizacije nabave i potpisivanja ugovora o građenju, i dalje izrazito dug, što ima za posljedicu znatno uvećane troškove. Na navedeno je ukazano i u prethodnom izvješću financijske revizije.

Također je uočeno da ugovoreni iznos određenih nabava nije sukladan Planu aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste koji je dio Plana poslovanja Društva, jer zaključeni ugovori značajno premašuju planiranu procijenjenu vrijednost nabave, kao i odobrena sredstva od financijera.

Izdvajamo sljedeće: za nabavu radova i usluga na dionici Nemila – Donja Gračanica – poddionica Nemila – Vranduk planirani iznos i odobrena sredstva su bila 36 mil. EUR, a ugovor zaključen na 64.956.530 EUR; za nabavu radova i usluga na dionici Putnikovo brdo – Medakovo procijenjen iznos i odobrena sredstva 60 mil. EUR, a ugovor zaključen na 147.788.509 EUR.

Procedurom za nabavku financiranu od međunarodnih institucija nije propisan način planiranja vrijednosti nabavke, već kako navode u Društvo, procjena se radi na osnovu prethodnog iskustva u takvim nabavkama ili sličnih radova. Tako za dionice za koje su već odobrena sredstva od financijera Društvo je bilo primorano da pokreće nove inicijative zaduženja, koje na 31. 12. 2022. godine prema podacima iz Izvještaja o realizaciji projekata na izgradnji autoceste na koridoru Vc iznose 1.015.500.000 EUR. Također, do sredine 2022. godine EU je odobrila više od 300 miliona EUR-a bespovratnih sredstava za koridor Vc u Federaciji BiH, koja su implementirana putem kreditora koji financira izgradnju dionice (EIB i EBRD).

Procedurom za nabavku financiranu od međunarodnih financijskih institucija, Društvo je razradilo hodogram aktivnosti za provođenje postupka nabavke, kojim su utvrđene odgovornosti i ovlaštenja učesnika u provođenju procedure. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrdili smo da se Procedura nije poštivala u dijelu davanja saglasnosti odgovornih osoba za traženi uzorak nabavki, a koji se odnosi na postupak slanja izvještaja sa evaluacije financijeru na saglasnost u tijeku trajanja postupka nabavke.

S obzirom na navedeno, konstatiramo da donesena Procedura za nabavu financiranu od međunarodnih financijskih institucija nije dovoljno razrađena u dijelu: planiranja procijenjene vrijednosti nabave, potrebnog vremena ili roka trajanja procesa nabave, izrade tenderske dokumentacije, kako bi se spriječila velika odstupanja planirane od ugovorene vrijednosti i potreba za dodatnim sredstvima, te unaprijedio postupak nabave, s ciljem efikasnog upravljanja javnim sredstvima. Navedeno je imalo za posljedicu da je samo na dva revidirana postupka nabave zaključena veća vrijednost od planirane za 121.745.039 EUR, što nije sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autoceste i brze ceste koji je dio Plana poslovanja, zbog čega Društvo ima potrebu za dodatnim zaduženjima. Procedura se ne poštuje u cijelosti, posebno u dijelu odgovornosti i ovlaštenja u provođenju procedura nabavke.

Preporuka:

- *unaprijediti Proceduru za nabavu financiranu od međunarodnih financijskih institucija u dijelu planiranja procijenjene vrijednosti, trajanja procesa nabave, izrade tenderske dokumentacije, i implementirati je u cijelosti, s ciljem efikasnog upravljanja javnim sredstvima.*

8. OSTALI NALAZI

8.1 Sudski sporovi

Prema prezentiranim podacima Sektora za pravne poslove, protiv Društva se vode sudski sporovi u ukupnoj vrijednosti tužbenih zahtjeva od 23.470.661 KM, od čega se na pravosnažne sudske presude odnosi iznos od 1.253.362 KM i izvršna sudska rješenja iznos od 49.535 KM. Na osnovu procjene Službe za zastupanje, koja uključuje sve predmete za koje su podnesene tužbe protiv Društva do 31. 12. 2022. godine, a za koje nisu donesene pravomoćne presude, rezervisanja za sudske sporove izvršena su u iznosu od 9.561.131 KM. S obzirom na to da je na 31. 12. 2022. godine ostalo neiskorištenih rezervisanja iz prethodne godine u iznosu od 2.694.482 KM izvršeno je usklađivanje u iznosu od 6.866.649 KM koje je proknjiženo na teret rashoda obračunskog perioda.

Društvo je pokrenulo sudske postupke u visini tužbenih zahtjeva od 3.696.136 KM, od čega se iznos od 51.594 KM odnosi na pravosnažne sudske presude i iznos od 19.265 KM izvršna sudska rješenja. Prema informaciji odvjetničkog ureda od 13. 4. 2021. godine, Društvo je pokrenulo tužbu u upravnom sporu koji se vodi protiv konačnog upravnog akta Federalnog ministarstva financija, kojim je odbijena žalba na rješenje Porezne uprave FBiH, po kojem je po osnovu poreza na dobit i zateznih kamata za period 2011. – 2015. godine Društvo u obvezi platiti porezni dug u ukupnom iznosu od 45.414.618 KM. Tužba zajedno sa prijedlogom za donošenje privremene mjere kojom je traženo odlaganje izvršenja konačnog upravnog akta, podnesena je Kantonalnom sudu u Sarajevu 23. 11. 2018. godine. Kantonalni sud je prihvatio opravdanim razloge za odlaganje izvršenja i odložio izvršenje do okončanja upravnog spora. Predmet se i dalje nalazi u radu kod postupajućeg sudije.

9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA

Na dostavljeni Nacrt izvješća o izvršenoj financijskoj reviziji za 2022. godinu Društvo je 4. 7. 2023. godine dostavilo komentar, sa dodatnom dokumentacijom.

Obrazloženja su dana za nalaze i preporuke u vezi: materijalnih sredstava u pripremi; primjene Pravilnika o računovodstvenim politikama u dijelu priznavanja, mjerenja, prezentiranja i evidentiranja prihoda od akciza; tužbe u upravnom sporu; izgradnje i nadzora dionica autoputa i nadležnosti organa upravljanja; takse za nepovučena sredstva po EBRD kreditima; zapošljavanja radnika; primjene Pravilnika o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH; analize troškova – koristi uvođenja softverskog rješenja za povezivanje evidentiranja prihoda sa računovodstvenom evidencijom; refundacije naknade plaće za vrijeme bolovanja preko 42 dana; održavanja autoceste na dionici Zvirovići – Bijača; evidencije zemljišta u vlasništvu Društva; sredstava prikupljenih emisijom obveznica; donošenja interne procedure o upravljanju i korištenju imovine; provođenja postupaka javnih nabava po Zakonu o javnim nabavama, te provođenja nabava po međunarodnim procedurama.

Uvažena su i inkorporirana u konačno Izvješće obrazloženja koja se odnose na refundaciju naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti prisustva na radu uslijed bolesti preko 42 dana budući da je dostavljena dodatna dokumentacija koja nije ranije prezentirana, a koja je utjecala na izmjenu nalaza i dane preporuke.

Ostali komentari nisu prihvaćeni jer nisu prezentirane nove činjenice, niti je dostavljena relevantna dokumentacija koja bi utjecala na izmjene nalaza u Izvješću, za što dajemo sljedeća obrazloženja:

- u vezi povećanja vrijednosti investicija i prolongiranja rokova addendumima kod ugovora o izgradnji, što je za posljedicu imalo povećanje vrijednosti za 64.490.564 EUR na samo šest dionica, Društvo navodi da su ugovori podložni promjeni, te da su iskazana povećanja rezultat inflacije, geološke složenosti projekata koja proizvodi neočekivane situacije (klizišta, odroni i sl.), pandemija i poremećaji na globalnoj razini, a ne nesavjesno poslovanje kako se navodi u Nacrtu izvješća. Međutim, efikasnost realizacije projekata nije sukladna planiranim aktivnostima na izgradnji autocesta i brzih cesta, stvaraju se dodatni troškovi zbog izmjene projekata, kašnjenja implementatora u osiguranju projektne dokumentacije, izvođenja dodatnih radova koji nisu bili obuhvaćeni prvobitnim projektom i dr. Ističemo da se radi propuštanja djelovanja Društva nije mogla pokrenuti naplata ugovornih kazni kao instrument osiguranja urednog ispunjenja ugovornih obveza, kao i da je potrebno da se unaprijedi cjelokupan proces i izvrše potrebne predradnje za svaki projekt kako ne bi dolazili u situaciju da se projekti često mijenjaju, što iziskuje dodatno vrijeme izvršenja i veće troškove. Također, u uzorku je dio dionica koje su okončane i puštene u promet prije dešavanja na svjetskom tržištu (inflacija, pandemija), te nisu mogle utjecati na povećanje vrijednosti radi navedenog;
- za obračunatu taksu za nepovučena sredstva po dva ugovora sa EBRD-om Društvo je navelo da takse nemaju karakter kaznenih penala radi kašnjenja radova, već da je to ugovorena obveza pod uvjetima EBRD kreditora, koja je nastala po ugovaranju kredita od Vijeća ministara BiH. Međutim, Društvo nije provelo sve pripremne predradnje za građenje dionica prije operativnosti međunarodnih kredita, a povlačenje kreditnih sredstava uvjetovano je i gradnjom dionica za koje su namijenjeni ovi krediti, a samim tim i trošak takse po kreditu;
- u vezi provođenja međunarodnih nabava i zahtjeva Društva da revizorski tim dostavi analitičke podatke o projektima po zaključenim ugovorima na veću vrijednost od planirane, jer su isključeni svi faktori radi kojih je došlo do prekoračenja (vrijeme sačinjavanja Plana, inflacija i dr.) ističemo da je u Izvješću navedeno koje su dionice odabrane u uzorku, planirana vrijednost nabave, vrijednost zaključenog ugovora, te odstupanja tih iznosa. Što se tiče opaske Društva da se podatak iz kvalifikacije može „senzacionalistički plasirati kroz medije i tako nanijeti šteta

Društvu kod javnosti, ali i kod kreditora i međunarodnih institucija“ koje su dale povjerenje Društvu i od kojih zavisi nastavak poslovanja, ističemo da je Ured dao preporuke u cilju otklanjanja nepravilnosti u poslovanju, na osnovu dovoljnih i adekvatnih revizijskih dokaza. Strani kreditori imaju svoje mehanizme za dokazivanje nepravilnosti u poslovanju Društva, vezanog za odobrene kredite, a koje su koristili u prethodnom periodu;

- u vezi prijema radnika na određeno vrijeme Društvo je konstatairalo da se zapošljavanje u Društvu vrši sukladno Zakonu o radu i Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH, te da odredbe Uredbe ne propisuju obvezu dodatnog definiranja izuzeća. Međutim, prilikom zapošljavanja nije osigurana transparentnost, jer je primjenom izuzeća, shodno Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH, Društvo zapošljavalo bez javnog oglašavanja;
- po pitanju primjene Pravilnika o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH, Društvo je dostavilo Listu rizika iz 2021. godine i Glavnu listu dokumenata, te informaciju o nastavljenim aktivnostima u 2023. godini. Međutim, u Nacrtu izvješća nije konstatairao da Društvo nema utvrđenu Listu rizika, niti da ne donosi procedure, već je navedeno da su u Godišnjem izvješću o funkcioniranju sustava finansijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu konstatairani propusti, ali da nisu utvrđene mjere za otklanjanje određenih rizika, sukladno Pravilniku o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH;
- za analizu troškova – koristi uvođenja softverskog rješenja za povezivanje evidentiranja prihoda od naplate cestarine sa računovodstvenom evidencijom, Društvo je konstatairalo da je preporuka realizirana, iako nam nije prezentirana dokumentacija da se izvršila analiza troškova – koristi uvođenja tog softverskog rješenja, s ciljem smanjenja mogućnosti greške. Također, u Upitniku o realizaciji preporuka po prethodnom izvješću, koju su potpisali generalni direktor i šefica Odjela za unutarnju reviziju, za ovu je preporuku navedeno je da je nerealizirana;
- po pitanju usluga održavanja dionice Zvirovići – Bijača, a u vezi nabavke Unimog vozila, koje se ne koristi za predviđene svrhe, jer kako navode iz Društva zaposleni nisu obučeni za njegovo korištenje. Međutim, nismo utvrdili svrhu njegove nabave, budući da se i dalje angažiraju drugi izvođači za održavanje ove dionice;
- za sredstva prikupljena emisijom obveznica dostavljen je pregled (tabela) utrošenih sredstava po privremenim situacijama izvođača radova za projekt Vranduk – Ponirak i obrazloženje da su sredstva utrošena za tu namjenu. Međutim, tabela koju je Društvo priložilo uz komentar je tabela koju je revizorski tim već dobio u reviziji, a odnosi se na pregled privremenih situacija sa konzorcijem Azvrit – Hering za dionicu Vranduk – Ponirak, za koje su plaćanja izvršena u razdobljima od prosinca 2021. do 30. 6. 2022. godine, dok su sredstva obveznica bila operativna 29. 12. 2022. godine. Revizorski tim raspolaže dokumentacijom da su sredstva prikupljena emisijom obveznica u iznosu od 18.096.400 KM početkom 2023. godine utrošena za izmirenje obveza prema jednom dobavljaču, dospjelih obveza prema Federalnom ministarstvu financija po dugoročnom kreditu i revolving kredita kod UniCredit banke, a što nije sukladno ciljevima investiranja navedenim u Prospektu treće emisije obveznica;
- za donošenje unutarnje procedure o upravljanju i korištenju imovine Društva dano je obrazloženje da Društvo raspolaže velikom vrijednošću dugoročne imovine koja je dislocirana na većem broju lokacija, te da procedure o upravljanju i korištenju nikad nisu konačne i zahtijevaju stalno unapređenje. Međutim, navedeno ne utječe na izmjenu dane preporuke, budući da se revizorski tim uvjerio da je izvršenim godišnjim popisom konstatairan problem promjene lokacija stalnih sredstava za koja nije pravovremeno obaviještena Služba za računovodstvene poslove;
- vezano za analizu i ispitivanje tržišta za sustav naplate cestarine, nadzora i upravljanja autocestom, kako bi se realno procijenio i planirao iznos nabave, u cilju utvrđivanja cijene i konkurentnosti na tržištu, dostavljena nam je dokumentacija kojom je revizorski tim raspolažao i tijekom obavljanja revizije (iz 2017. i 2018. godine) u kojoj je navedeno da održavanje sustava naplate može raditi samo firma koja u ponudi ima traženi proizvod, odnosno vlasnik je softvera

za upravljanje naplatom cestarine. Međutim, nije dostavljena dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je izvršena analiza i ispitivanje tržišta za sustav naplate cestarine i nadzora i upravljanja autocestom;

- za provođenje postupka javne nabave usluga za održavanje dionice Svilaj – Odžak Društvo je konstatiralo da preporuka za tendersku dokumentaciju ne stoji za ovo održavanje jer nije okončan postupak i nije zaključen ugovor na temelju procedure javne nabave. Za postupak nabave vozila navode da ugovorni organ postavlja sve uvjete i zahtjeve u tenderskoj dokumentaciji, počev od kvalifikacijskih uvjeta, do tehničkih specifikacija, gdje ih definira na temelju stvarnih potreba, specifičnih zahtjeva i okolnosti pod kojima obavlja svoju djelatnost, prethodnih iskustava i slično, te da tehničke specifikacije priprema služba koja podnosi zahtjev za pokretanje postupka i ima neophodna znanja o konkretnom predmetu nabavke. Također, za nabavu radova „Izgradnja tunel Hranjen – faza 1“ Društvo ističe da je moglo zaključiti ugovor na veću vrijednost od planirane, kako ne bi, radi odlaganja nabave, došlo do povećanja cijena. S obzirom na to da iz Društva nisu dostavili dodatnu dokumentaciju, ne možemo uvažiti dana obrazloženja, jer navedene nabave nisu provedene sukladno Zakonu o javnim nabavama, što je već obrazloženo u poglavlju 7.1 Izvješća.

Dostavljene su i informacije i obrazloženja o poduzetim određenim aktivnostima i planiranim radnjama po osnovu danih preporuka za aktiviranje sredstava u pripremi za dionice Tunel Ivan i poddionicu Tunel Zenica – Donja Gračanica, za što je navedeno da će se nakon dostavljanja okončane situacije moći utvrditi stvarna vrijednost i potpuno razvrstavanje troškova po sredstvima. Dostavljene su i informacije o poduzetim određenim aktivnostima, na osnovu dane preporuke, koje se odnose na priznavanje prihoda od akciza i o statusu tužbe u upravnom sporu pokrenute protiv Federalnog ministarstva financija. Dano je obrazloženje za retroaktivno zaključivanje ugovora za usluge održavanja hardverskog i softverskog sistema nadzora i naplate radi izbjegavanja plaćanja ponovne uspostave sustava, te da je za nabavu ovih usluga Služba upravljanja, nadzora i sigurnosti bila zadužena samo za tehnički dio, a da su aktivnosti na raspisivanju nabave bile pokrenute na vrijeme, ne ulazeći u odredbe ugovora. Vezano za uspostavu evidencije zemljišta navedeno je da je u tijeku izvršavanje promjena u evidenciji kod katastarskih općina. Također, za dane preporuke vezane za efikasnost realizacije projekata izgradnje sukladno Planu aktivnosti na izgradnji autocesta i brzih cesta vodeći računa o ispunjavanju obveza izvođača, i unapređenja cjelokupnog procesa, iz Društva navode da su suglasni sa preporukama, koje će nastojati realizirati u narednom periodu, uvažavajući strateške ciljeve Društva i šire zajednice.

Reviziju Javnog poduzeća „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar obavio je revizorski tim u sastavu: Nina Šunjić – voditeljica tima, i Aida Macić – članica tima.

Voditeljica tima
Nina Šunjić, s.r.

Rukovoditeljica Sektora
za razvoj, metodologiju i upravljanje
kvalitetom
Mia Buljubašić, s.r.

Rukovoditeljica Sektora
za financijsku reviziju poduzeća u većinskom
državnom vlasništvu
Belma Mušinović, s.r.

V. PRIVICI

- 1. FINANCIJSKA IZVJEŠĆA**
- 2. IZJAVA RUKOVODSTVA**

J.P. Autoceste F BiH d.o.o. Mostar

Naziv pravnog lica

Mostar, Adema Buća 20

Sjedište i adresa pravnog lica

4227691540005

Identifikacioni broj za direktne poreze

227691540005

Identifikacioni broj za indirektne poreze

Organizacija izvođenja građevinskih projekata

Djelatnost

Union banka d.d. Sarajevo

Naziv banke

1020010000014039

Broj računa

41.10

Šifra djelatnosti po KDBiH 2010

180

Šifra opštine

**IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU PERIODA
(BILANS STANJA)**

na dan 31.12.2022. godine

- u KM -

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
	IMOVINA				
A.	Dugoročna imovina (002+009+014+015+020+021+022+023+024+025+028+033+034)		001	3.344.426.711	2.886.488.787
1.	Nekretnine, postrojenja i oprema (003 do 008)		002	3.245.470.509	2.808.621.341
1.1.	Zemljište		003	351.404.741	295.148.408
1.2.	Građevinski objekti		004	1.629.174.291	1.161.999.828
1.3.	Postrojenja, oprema i namještaj		005	49.676.757	32.100.035
1.4.	Transportna sredstva		006	1.862.498	2.207.180
1.5.	Ostala dugoročna materijalna imovina		007	3.000	3.000
1.6.	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi		008	1.213.349.222	1.317.162.890
2.	Imovina s pravom korištenja (010 do 013)		009	550.820	
2.1.	Zemljište		010		
2.2.	Građevinski objekti		011	351.080	
2.3.	Postrojenja i oprema		012	199.740	
2.4.	Nematerijalna imovina		013		
3.	Ulaganja u investicijske nekretnine		014		
4.	Nematerijalna imovina (016 do 019)		015	78.405.382	57.855.446
4.1.	Kapitalizirana ulaganja u razvoj		016		
4.2.	Koncesije, patenti, licence i druga prava		017		
4.3.	Ostala nematerijalna imovina		018	26.759.912	15.831.191
4.4.	Nematerijalna imovina u pripremi		019	51.645.470	42.024.255

* 1019415041 *

Kontrolni broj: 1019415041

str. 1 od 4

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
5.	Biološka imovina		020		
6.	Ulaganja u zavisne subjekte		021		
7.	Ulaganja u pridružene subjekte		022		
8.	Ulaganja u zajedničke poduhvate		023		
9.	Goodwill		024		
10.	Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (026+027)		025		
10.1.	Ulaganja u instrumente kapitala		026		
10.2.	Obveznice, dati krediti i ostali dužnički instrumenti		027		
11.	Finansijska imovina po amortizovanom trošku (029 do 032)		028		
11.1.	Depoziti kod banaka		029		
11.2.	Dati krediti		030		
11.3.	Obveznice		031		
11.4.	Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku		032		
12.	Potraživanja po finansijskim najmovima		033		
13.	Ostala imovina i potraživanja		034	20.000.000	20.012.000
B.	Odgođena porezna imovina		035		
C.	Kratkoročna imovina (037+043+044+045+049+054+055+056+057+058+059)		036	89.213.833	80.449.042
1.	Zalihe (038 do 042)		037	473.273	656.937
1.1.	Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar		038	462.369	505.595
1.2.	Proizvodnja u toku, poluproizvodi i nedovršene usluge		039		
1.3.	Gotovi proizvodi		040		
1.4.	Roba		041	10.904	151.342
1.5.	Dati avansi		042		
2.	Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja		043		
3.	Ugovorna imovina		044		
4.	Potraživanja od kupaca (046 do 048)		045	152.465	35.109
4.1.	Kupci - povezane strane		046		
4.2.	Kupci u zemlji		047	152.074	35.109
4.3.	Kupci u inostranstvu		048	391	
5.	Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku (050 do 053)		049		
5.1.	Depoziti kod banaka		050		
5.2.	Dati krediti		051		
5.3.	Obveznice		052		
5.4.	Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku		053		
6.	Potraživanja po finansijskim najmovima		054		
7.	Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobiti ili gubitku		055		

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
8.	Derivatni finansijski instrumenti		056		
9.	Novac i novčani ekvivalenti (isključujući prekoračenja po bankovnim računima)		057	18.584.205	9.003.152
10.	Akontacije poreza na dobit		058		
11.	Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja		059	70.003.890	70.753.844
D.	UKUPNO IMOVINA (001+035+036)		060	3.433.640.544	2.966.937.829
E.	VANBILANSNA EVIDENCIJA		061		
F.	UKUPNO IMOVINA I VANBILANSNA EVIDENCIJA (060+061)		062	3.433.640.544	2.966.937.829
	KAPITAL				
1.	Vlasnički kapital (102-103+104+105+106)		101	422.563.207	422.563.207
1.1.	Dionički kapital		102		
1.2.	Otkupljene vlastite dionice		103		
1.3.	Udjeli članova društva sa ograničenom odgovornošću		104		
1.4.	Državni kapital		105	2.000	2.000
1.5.	Ostali oblici vlasničkog kapitala		106	422.561.207	422.561.207
2.	Dionička premija		107		
3.	Rezerve (109+110)		108		
3.1.	Statutarne rezerve		109		
3.2.	Ostale rezerve		110		
4.	Revalorizacione rezerve (112+113+114)		111		
4.1.	Revalorizacione rezerve za nekretnine, postrojenja i opremu		112		
4.2.	Revalorizacione rezerve za finansijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		113		
4.3.	Ostale revalorizacione rezerve		114		
5.	Dobit (116+117)		115	142.905.945	133.012.720
5.1.	Akumulirana, neraspoređena dobit iz prethodnih perioda		116	133.012.720	117.583.965
5.2.	Dobit tekućeg perioda		117	9.893.225	15.428.755
6.	Gubitak (119+120)		118		
6.1.	Akumulirani, nepokriveni gubici iz prethodnih perioda		119		
6.2.	Gubitak tekućeg perioda		120		
7.	Kapital koji pripada vlasnicima matičnog društva (101+107+108+111+115-118)		121	565.469.152	555.575.927
8.	Kapital koji pripada vlasnicima manjinskih interesa		122		
A.	UKUPNO KAPITAL (121+122)		123	565.469.152	555.575.927
	OBAVEZE				
B.	Dugoročne obaveze (125+130+131+132)		124	2.501.404.099	2.185.068.817
1.	Finansijske obaveze po amortizovanom trošku (126+127+128+129)		125	1.453.974.143	1.299.193.773
1.1.	Obaveze po uzetim kreditima		126	1.435.730.765	1.299.193.773

Kontrolni broj: 1019415041

str. 3 od 4

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.2.	Obaveze po osnovu najmov		127	146.978	
1.3.	Obaveze po izdatim dužničkim instrumentima		128	18.096.400	
1.4.	Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku		129		
2.	Odgodeni prihod		130	1.034.264.697	881.332.085
3.	Rezervisanja		131	10.898.190	4.403.403
4.	Ostale obaveze, uključujući i razgraničenja		132	2.267.069	139.556
C.	Odgodene porezne obaveze		133		
D.	Kratkoročne obaveze (135+142+143+144+145+146+147)		134	366.767.293	226.293.085
1.	Finansijske obaveze po amortizovanom trošku (136+137+138+139+140+141)		135	348.780.727	219.489.246
1.1.	Obaveze prema dobavljačima		136	92.588.013	70.821.766
1.2.	Ugovorne obaveze		137	350	
1.3.	Obaveze po uzetim kreditima		138	255.774.284	148.667.480
1.4.	Obaveze po osnovu najmov		139	418.080	
1.5.	Obaveze po izdatim dužničkim instrumentima		140		
1.6.	Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku		141		
2.	Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		142		
3.	Derivatni finansijski instrumenti		143		
4.	Odgodeni prihod		144	2.328.153	1.936.818
5.	Rezervisanja		145		
6.	Obaveze za porez na dobit		146		
7.	Ostale obaveze, uključujući i razgraničenja		147	15.658.413	4.867.021
E.	UKUPNO OBAVEZE (124+133+134)		148	2.868.171.392	2.411.361.902
F.	UKUPNO KAPITAL I OBAVEZE (123+148)		149	3.433.640.544	2.966.937.829
G.	VANBILANSNA EVIDENCIJA		150		
H.	UKUPNO KAPITAL, OBAVEZE I VANBILANSNA EVIDENCIJA (149+150)		151	3.433.640.544	2.966.937.829

Mostar, 23.02.2023.
Mjesto i datum

KOŽUL (PERO) ZDENKO
Certificirani računovođa
CR-4672/5
Broj licence

M.P.

Elmedin Voloder
Direktor

Kontrolni broj: 1019415041

str. 4 od 4

J.P. Autoceste F BiH d.o.o. Mostar

Naziv pravnog lica

Mostar, Adema Buća 20

Sjedište i adresa pravnog lica

Organizacija izvođenja građevinskih projekata

Djelatnost

Union banka d.d. Sarajevo

Naziv banke

1020010000014039

Broj računa

4227691540005

Identifikacioni broj za direktne poreze

227691540005

Identifikacioni broj za indirektne poreze

41.10

Šifra djelatnosti po KDBiH 2010

180

Šifra opštine

IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD (BILANS USPJEHA)

za period od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine

- u KM -

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
	BILANS USPJEHA				
A.	Prihodi iz ugovora s kupcima (202+206+210)		201	42.150.281	38.168.501
1.	Prihodi iz ugovora sa povezanim stranama (203 do 205)		202		
1.1.	Prihodi od prodaje robe		203		
1.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		204		
1.3.	Prihodi od pruženih usluga		205		
2.	Prihodi iz ugovora sa nepovezanim stranama na domaćem tržištu (207 do 209)		206	42.140.519	38.168.501
2.1.	Prihodi od prodaje robe		207	367.078	258.026
2.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		208		
2.3.	Prihodi od pruženih usluga		209	41.773.441	37.910.475
3.	Prihodi iz ugovora sa nepovezanim stranama na inostranom tržištu (211 do 213)		210	9762	
3.1.	Prihodi od prodaje robe		211		
3.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		212		
3.3.	Prihodi od pruženih usluga		213	9.762	
B.	Ostali prihodi i dobiti (215+230+241+242+243+244+245+246+247+251)		214	81.440.539	70.438.852
1.	Dobici od dugoročne nefinansijske imovine (216 do 229)		215	27.857	
1.1.	Neto dobiti od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme		216	27.857	

* 1 1 3 1 4 1 1 4 1 *

Kontrolni broj: 113141141

str. 1 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.2.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme		217		
1.3.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od promjene revalorizovane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za koje nije bilo postojećih revalorizacionih rezervi		218		
1.4.	Neto dobiti od otuđenja ulaganja u investicijske nekretnine		219		
1.5.	Neto povećanja vrijednosti ulaganja u investicijske nekretnine koja se vode po fer vrijednosti		220		
1.6.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti investicijskih nekretnina		221		
1.7.	Neto dobiti od otuđenja nematerijalne imovine		222		
1.8.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine		223		
1.9.	Neto dobiti od prestanka priznavanja imovine s pravom korištenja		224		
1.10.	Neto dobiti od otuđenja biološke imovine		225		
1.11.	Neto povećanja vrijednosti biološke imovine koja se vodi po fer vrijednosti		226		
1.12.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti biološke imovine		227		
1.13.	Neto dobiti od dugoročne imovine namijenjene prodaji		228		
1.14.	Ostali neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti dugoročne nefinansijske imovine		229		
2.	Dobici od finansijske imovine (231 do 240)		230		
2.1.	Neto otpuštanja ranije priznatih kreditnih gubitaka od finansijske imovine po amortizovanom trošku		231		
2.2.	Neto otpuštanja ranije priznatih kreditnih gubitaka od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		232		
2.3.	Neto dobiti od prestanka priznavanja finansijske imovine po amortizovanom trošku		233		
2.4.	Neto dobiti od modifikacija finansijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja		234		
2.5.	Neto dobiti od otuđenja finansijske imovine po amortizovanom trošku		235		
2.6.	Neto povećanja vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		236		
2.7.	Neto dobiti od otuđenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		237		
2.8.	Neto dobiti od otuđenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		238		
2.9.	Neto dobiti od reklasifikacija finansijske imovine između poslovnih modela		239		
2.10.	Ostali neto dobiti od finansijske imovine		240		
3.	Neto otpuštanja rezervisanja		241		
4.	Neto dobiti od trgovanja derivatima		242	35.000	
5.	Prihodi od prodaje materijala, neto		243	1.910	
6.	Viškovi i ostala pozitivna usklađenja zaliha		244		2.000
7.	Prihodi od dividendi		245		

Kontrolni broj: 113141141

str. 2 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
8.	Udio u dobiti pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		246		
9.	Finansijski prihodi (248+249+250)		247	717.943	775.675
9.1.	Prihodi od kamata		248	8.467	43.850
9.2.	Neto pozitivne kursne razlike		249		
9.3.	Ostali finansijski prihodi		250	709.476	731.825
10.	Ostali prihodi i dobici		251	80.657.829	69.661.177
C.	Ukupno prihodi (201+214)		252	123.590.820	108.607.353
D.	Poslovni rashodi (254+255+256+257+258+262+269+270)		253	78.237.624	70.028.540
1.	Nabavna vrijednost prodane robe		254	441.041	258.026
2.	Promjene u zalihama gotovih proizvoda, poluproizvoda i proizvodnje u toku, neto (+) / (-)		255		
3.	Troškovi sirovina i materijala		256	653.485	435.241
4.	Troškovi energije i goriva		257	2.171.794	1.799.191
5.	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja (259 do 261)		258	21.092.213	18.887.038
5.1.	Bruto plaće zaposlenih		259	16.172.427	14.937.009
5.2.	Ostale naknade zaposlenih		260	4.604.617	3.771.431
5.3.	Troškovi ostalih angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora		261	315.169	178.598
6.	Amortizacija (263 do 268)		262	41.184.370	34.883.900
6.1.	Nekretnine, postrojenja i oprema		263	40.019.191	34.883.900
6.2.	Investicijske nekretnine		264		
6.3.	Imovina s pravom korištenja		265	389.724	
6.4.	Nematerijalna imovina		266	775.455	
6.5.	Biološka imovina		267		
6.6.	Ostala dugoročna imovina po osnovu ugovora sa kupcima		268		
7.	Troškovi primljenih usluga		269	11.187.006	12.624.642
8.	Ostali poslovni rashodi i troškovi		270	1.507.715	1.140.502
E.	Ostali rashodi i gubici (272+287+298+299+300+301+302+303+304+308)		271	35.459.971	23.150.058
1.	Gubici od dugoročne nefinansijske imovine (273 do 286)		272	421.251	4.129
1.1.	Neto gubici od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme		273	341.844	
1.2.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme		274		
1.3.	Neto gubici od promjene revalorizovane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za koje nema postojećih revalorizacionih rezervi		275		
1.4.	Neto gubici od otuđenja ulaganja u investicijske nekretnine		276		
1.5.	Neto smanjenja vrijednosti ulaganja u investicijske nekretnine koja se vode po fer vrijednosti		277		
1.6.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti investicijskih nekretnina		278		
1.7.	Neto gubici od otuđenja nematerijalne imovine		279	79.407	4.129
1.8.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine		280		

Kontrolni broj: 113141141

str. 3 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.9.	Neto gubici od prestanka priznavanja imovine s pravom korištenja		281		
1.10.	Neto gubici od otuđenja biološke imovine		282		
1.11.	Neto smanjenja vrijednosti biološke imovine koja se vodi po fer vrijednosti		283		
1.12.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti biološke imovine		284		
1.13.	Neto gubici od dugoročne imovine namijenjene prodaji		285		
1.14.	Ostali neto gubici od umanjenja vrijednosti dugoročne nefinansijske imovine		286		
2.	Gubici od finansijske imovine (288 do 297)		287	20	
2.1.	Neto kreditni gubici od finansijske imovine po amortizovanom trošku		288	20	
2.2.	Neto kreditni gubici od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		289		
2.3.	Neto gubici od prestanka priznavanja finansijske imovine po amortizovanom trošku		290		
2.4.	Neto gubici od modifikacija finansijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja		291		
2.5.	Neto gubici od otuđenja finansijske imovine po amortizovanom trošku		292		
2.6.	Neto smanjenja vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		293		
2.7.	Neto gubici od otuđenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		294		
2.8.	Neto gubici od otuđenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		295		
2.9.	Neto gubici od reklasifikacija finansijske imovine između poslovnih modela		296		
2.10.	Ostali neto gubici od finansijske imovine		297		
3.	Troškovi rezervisanja, neto		298	7.105.560	824.281
4.	Neto gubici od trgovanja derivatima		299		
5.	Rashodi od prodaje materijala, neto		300		
6.	Manjkovi i ostala negativna usklađenja zaliha		301	76.323	66.914
7.	Udio u gubitku pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		302		
8.	Umanjenje vrijednosti goodwill-a		303		
9.	Finansijski rashodi (305 do 307)		304	26.445.754	22.250.955
9.1.	Rashodi od kamata		305	15.327.598	9.548.134
9.2.	Neto negativne kursne razlike		306	11.118.156	12.702.821
9.3.	Ostali finansijski rashodi		307		
10.	Ostali rashodi i gubici		308	1.411.063	3.779
F.	Ukupno rashodi (253+271)		309	113.697.595	93.178.598
G.	Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (252-309)		310	9.893.225	15.428.755
H.	Gubitak iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (309-252)		311	0	0
I.	Porez na dobit (313+314)		312	0	0
1.	Tekući porez na dobit		313	0	0
2.	Odgodeni porez na dobit (315-316+317-318)		314		
2.1.	Efekat smanjenja odgođene porezne imovine		315		

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
2.2.	Efekat povećanja odgođene porezne imovine		316		
2.3.	Efekat povećanja odgođenih poreznih obaveza		317		
2.4.	Efekat smanjenja odgođenih poreznih obaveza		318		
J.	Dobit iz redovnog poslovanja (310-312)		319	9.893.225	15.428.755
K.	Gubitak iz redovnog poslovanja (311+312)		320	0	0
L.	Dobit ili gubitak od obustavljenog poslovanja		321		
M.	Dobit (319+321)		322	9.893.225	15.428.755
N.	Gubitak (320-321)		323	0	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOM UKUPNOM REZULTATU					
O.	Ostali ukupni rezultat (325+331)		324		
1.	Stavke koje mogu biti reklasifikovane u bilans uspjeha (326+327+328+329-330)		325		
1.1.	Povećanje/(smanjenje) fer vrijednosti dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		326		
1.2.	Efekti proistekli iz transakcija zaštite ("hedging")		327		
1.3.	Udio u ostalom ukupnom rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		328		
1.4.	Ostale stavke koje mogu biti reklasifikovane u bilans uspjeha		329		
1.5.	Porez na dobit koji se odnosi na ove stavke		330		
2.	Stavke koje neće biti reklasifikovane u bilans uspjeha (332+333+334+335+336+337-338)		331		
2.1.	Revalorizacija zemljišta i građevina		332		
2.2.	Povećanje/(smanjenje) fer vrijednosti instrumenata kapitala po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		333		
2.3.	Aktuarski dobici/(gubici) od planova definiranih primanja		334		
2.4.	Dobici ili gubici po osnovu preračunavanja finansijskih izvještaja inostranog poslovanja		335		
2.5.	Udio u ostalom ukupnom rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		336		
2.6.	Ostale stavke koje neće biti reklasifikovane u bilans uspjeha		337		
2.7.	Porez na dobit koji se odnosi na ove stavke		338		
P.	UKUPNI REZULTAT (322-323+324)		339	9.893.225	15.428.755
	Zarada po dionici				
	a) Osnovna zarada po dionici		340		
	b) Razrijeđena zarada po dionici		341		
	Dobit/(gubitak) koja pripada:				
	a) Vlasnicima matičnog društva		342	9.893.225	15.428.755
	b) Vlasnicima manjinskih interesa		343		
	Ukupni rezultat koji pripada:				
	a) Vlasnicima matičnog društva		344	9.893.225	15.428.755
	b) Vlasnicima manjinskih interesa		345		

Mostar, 23.02.2023.

Mjesto i datum

KOŽUL (PERO) ZDENKO

Certificirani računovođa

CR-4672/5

Elmedin Voloder

Direktor

M.P.

Kontrolni broj: 113141141

str. 5 od 5

J.P. Autoceste F BiH d.o.o. Mostar

Naziv pravnog lica

Mostar, Adema Buća 20

Sjedište i adresa pravnog lica

Organizacija izvođenja građevinskih projekata

Djelatnost

Union banka d.d. Sarajevo

Naziv banke

1020010000014039

Broj računa

4227691540005

Identifikacioni broj za direktne poreze

227691540005

Identifikacioni broj za indirektne poreze

41.10

Šifra djelatnosti po KDBiH 2010

180

Šifra opštine

**IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
(IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA)**

(Direktna metoda)

na dan 31.12.2022. godine

- u KM -

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka (+)/(-)	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6	7
1.	GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI					
1.1.	Prilivi od kupaca		(+)	401	11.735.402	10.996.655
1.2.	Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenima		(-)	402	-18.119.892	-16.521.942
1.3.	Odlivi po osnovu plaćanja dobavljačima, po osnovu poslovnih aktivnosti		(-)	403	-18.122.100	-18.495.784
1.4.	Odlivi po osnovu ostalih troškova, nastalih po osnovu poslovnih aktivnosti		(-)	404	-3.743.871	-3.752.121
1.5.	Odlivi po osnovu plaćanja poreza na dobit		(-)	405		
1.6.	Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti		(+)	406	261.810.993	261.285.668
1.7.	Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti		(-)	407	-547.793	
A.	Neto gotovinski tok koji je generisan/(korišten) u poslovnim aktivnostima (401 do 407)		(+) (-)	408	233.012.739	233.512.476
2.	GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI					
2.1.	Odlivi po osnovu kupovine nekretnina, postrojenja i opreme		(-)	409	-497.753.536	-472.023.333
2.2.	Prilivi po osnovu prodaje nekretnina, postrojenja i opreme		(+)	410	27.857	
2.3.	Odlivi po osnovu kupovine investicijskih nekretnina		(-)	411		
2.4.	Prilivi po osnovu prodaje investicijskih nekretnina		(+)	412		
2.5.	Odlivi po osnovu kupovine nematerijalne imovine		(-)	413	-14.545.842	-8.158.070
2.6.	Prilivi po osnovu prodaje nematerijalne imovine		(+)	414		

1611817886

Kontrolni broj: 1611817886

str. 1 od 3

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka (+)/(-)	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6	7
2.7.	Odlivi po osnovu kupovine biološke imovine		(-)	415		
2.8.	Prilivi po osnovu prodaje biološke imovine		(+)	416		
2.9.	Prilivi po osnovu prodaje dugoročne imovine namijenjene prodaji		(+)	417		
2.10.	Ulaganja u finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		(-)	418		
2.11.	Prilivi od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		(+)	419		
2.12.	Ulaganja u finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(-)	420		
2.13.	Prilivi od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(+)	421		
2.14.	Ulaganja u ostalu finansijsku imovinu po amortizovanom trošku		(-)	422		
2.15.	Prilivi od ostale finansijske imovine po amortizovanom trošku		(+)	423		
2.16.	Priljena kamata i prihod od finansijskog najma		(+)	424	8.438	43.688
2.17.	Naplaćena potraživanja od finansijskog najma		(+)	425		
2.18.	Naplaćena potraživanja od finansijskog podnajma		(+)	426		
2.19.	Kupovina udjela u zavisnim društvima		(-)	427		
2.20.	Prilivi od otuđenja udjela u zavisnim društvima		(+)	428		
2.21.	Kupovina udjela u pridruženim društvima		(-)	429		
2.22.	Prilivi od otuđenja udjela u pridruženim društvima		(+)	430		
2.23.	Kupovina udjela u zajedničkim poduhvatima		(-)	431		
2.24.	Prilivi od otuđenja udjela u zajedničkim poduhvatima		(+)	432		
2.25.	Priljene dividende		(+)	433		
2.26.	Prilivi po osnovu trgovanja derivatnim finansijskim instrumentima		(+)	434		
2.27.	Odlivi po osnovu trgovanja derivatnim finansijskim instrumentima		(-)	435		
2.28.	Ostali prilivi iz ulagačkih aktivnosti		(+)	436	18.096.400	
2.29.	Ostali odlivi iz ulagačkih aktivnosti		(-)	437		
B.	Neto gotovinski tok koji je generisan/ (korišten) u ulagačkim aktivnostima (409 do 437)		(+) (-)	438	-494.166.683	-480.137.715
3.	GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI					
3.1.	Prilivi od emisije dionica / uplaćeni vlasnički kapital		(+)	439		
3.2.	Sticanje vlastitih dionica		(-)	440		
3.3.	Prilivi od prodaje stečenih vlastitih dionica		(+)	441		
3.4.	Isplaćene dividende		(-)	442		
3.5.	Prilivi od uzetih kredita		(+)	443	306.476.026	367.242.195
3.6.	Otplata glavnice uzetih kredita		(-)	444	-88.407.035	-109.858.823
3.7.	Otplata kamate po uzetim kreditima		(-)	445	-12.245.600	-21.085.468
3.8.	Otplata glavnice po najmovima		(-)	446	-146.978	
3.9.	Otplata kamate po najmovima		(-)	447		
3.10.	Prilivi po osnovu izdatih dužničkih instrumenata		(+)	448		

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka (+) / (-)	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6	7
3.11.	Odlivi po osnovu otplate izdatih dužničkih instrumenata		(-)	449		
3.12.	Ostali prilivi iz finansijskih aktivnosti		(+)	450	65.475.542	
3.13.	Ostali odlivi iz finansijskih aktivnosti		(-)	451	-416.958	
C.	Neto gotovinski tok koji je generisan/(korišten) u finansijskim aktivnostima (439 do 451)		(+) (-)	452	270.734.997	236.297.904
4.	NETO POVEĆANJE / (SMANJENJE) GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA (A+B+C)		(+) (-)	453	9.581.053	-10.327.335
5.	GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA POČETKU PERIODA		(+) (-)	454	9.003.152	19.330.487
6.	EFEKTI PROMJENE DEVIZNIH KURSEVA GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA		(+) (-)	455		
7.	GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA KRAJU PERIODA (4+5+6)		(+) (-)	456	18.584.205	9.003.152

Mostar, 23.02.2023.

Mjesto i datum

KOŽUL (PERO) ZDENKO

Certificirani računovođa

CR-4672/5

Broj licence

M.P.

Elmedin Voloder

Direktor

J.P. Autoceste F BiH d.o.o. Mostar

Naziv pravnog lica

Mostar, Adema Buća 20

Sjedište i adresa pravnog lica

Organizacija izvođenja građevinskih projekata

Djelatnost

Union banka d.d. Sarajevo

Naziv banke

1020010000014039

Broj računa

4227691540005

Identifikacioni broj za direktne poreze

227691540005

Identifikacioni broj za indirektne poreze

41.10

Šifra djelatnosti po KDBIH 2010

180

Šifra opštine

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine

Mostar

Mjesto

KOŽUL (PERO) ZDENKO

Certificirani računovođa

CR-4672/5

Broj licence

Elmedin Voloder

Direktor

23.02.2023.

Datum

036/512-324

Kontakt

Kontrolni broj: 18186374

18186374

str. 1 od 2

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
za period koji završava na dan 31.12.2022. godine

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Oznaka za NOP	KAPITAL KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG DRUŠTVA						Akumulirana neraspoređena dobit/ (nepokriveni gubitak)	UKUPNO (3+4+5+6+7+8+9)	KAPITAL KOJI PRIPADA VLASNICIMA MANJINSKIH INTERESA	UKUPNI KAPITAL (10+11)
		Dionički kapital - Vlasnički udjeli - Ostali vlasnički kapital	Dionička premija	Rezerve	Revalorizacijske rezerve za nekretnine, postrojenja i opremu	Revalorizacijske rezerve za finansijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Ostale revalorizacijske rezerve				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Stanje na dan 31.12.2020. godine	901	422.563.207						117.583.965	540.147.172		
2. Efekti retroaktivne primjene promjena računovodstvenih politika	902										
3. Efekti retroaktivnog prepravljivanja iznosa priznatih u skladu sa MRS 8	903										
4. Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2020., odnosno 01.01.2021. (901+902+903)	904	422.563.207						117.583.965	540.147.172		
5. Dobit/(gubitak) za period	905							15.428.755	15.428.755		
6. Ostali ukupni rezultat za period	906										
7. Ukupni rezultat (905+906)	907							15.428.755	15.428.755		
8. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja vlasničkog kapitala	908										
9. Sticanje vlastitih dionica i drugi oblici smanjenja vlasničkog kapitala	909										
10. Objavljene dividende	910										
11. Drugi oblici rasporeda dobiti i pokriće gubitka	911										
12. Ostale promjene	912										
13. Stanje na dan 31.12.2021. godine (904+907+908-909-910+911+912)	913	422.563.207						133.012.720	555.575.927		
14. Efekti retroaktivne primjene promjena računovodstvenih politika	914										
15. Efekti retroaktivnog prepravljivanja iznosa priznatih u skladu sa MRS 8	915										
16. Ponovo iskazano stanje na početku perioda 01.01.2021. godine (913+914+915)	916	422.563.207						133.012.720	555.575.927		
17. Dobit/(gubitak) za godinu	917							9.893.225	9.893.225		
18. Ostali ukupni rezultat za godinu	918										
19. Ukupni rezultat (917+918)	919							9.893.225	9.893.225		
20. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja vlasničkog kapitala	920										
21. Sticanje vlastitih dionica i drugi oblici smanjenja vlasničkog kapitala	921										
22. Objavljene dividende	922										
23. Drugi oblici rasporeda dobiti i pokriće gubitka	923										
24. Ostale promjene	924										
25. Stanje na kraju perioda na dan 31.12.2022. godine (916+919+920-921-922+923+924)	925	422.563.207						142.905.945	565.469.152		

Kontrolni broj: 18186374

str. 2 od 2

Sjedište u Mostaru, U. Adilno Buća 27, 88000 Mostar, Tel.: +957 96 612 900, Fax: +957 96 612 901
Ured u Sarajevu, JI. Hamdije Karić (Jakovčić) 19, 71000 Sarajevo, Tel.: +957 33 217 900, Fax: +957 33 217 901

Broj: 01- 2272/23
Datum: 10.03.2023. godine

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH

IZJAVA UPRAVE

Ova izjava (u skladu sa zahtjevima ISSAI 1580) daje se u vezi s vašom finansijskom revizijom **Javnog preduzeća „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar** za 2022. godinu, u svrhe izražavanja mišljenja o tome da li finansijski izvještaji daju istinit i objektivni prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Izjava se daje i u svrhu potvrđivanja da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, prikazane u finansijskim izvještajima **Javnog preduzeća „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar**, u svim značajnim aspektima usklađene sa nadležnom zakonskom i drugom pravnom regulativom.

Potvrđujemo sljedeće (po našem najboljem znanju i uvjerenju, nakon ispitivanja koje smo smatrali neophodnim kako bismo se odgovarajuće informisali):

Finansijski izvještaji

- Ispunili smo svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.
- Značajne pretpostavke koje smo koristili u izradi računovodstvenih procjena, uključujući i one mjerene po fer vrijednosti, razumne su i osnovane.
- Odnosi i transakcije između povezanih strana su adekvatno računovodstveno obuhvaćene i objavljene u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.
- Svi događaji nakon datuma finansijskih izvještaja i za koje Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja zahtijevaju prepravljanje ili objavljivanje bili su prepravljeni ili objavljeni.
- Pravično smo procijenili, evidentirali i objavili sve gubitke po osnovu nenaplativih potraživanja, preuzetih obaveza i obezvređivanja imovine.
- Preduzeli smo neophodne aktivnosti da spriječimo prevare i zloupotrebe javnih sredstava, za slučajeve koji su nam bili poznati.
- Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima nadležne zakonske i druge pravne regulative, koje bi, u slučaju nepoštovanja, mogle imati značajne efekte na finansijske izvještaje.

Identifikacioni broj: 4227021510005979 broj: 22709150075

Ured za reviziju institucija u FBiH, U. Adilno Buća 27, 88000 Mostar, Tel.: +957 96 612 900, Fax: +957 96 612 901
Ured u Sarajevu, JI. Hamdije Karić (Jakovčić) 19, 71000 Sarajevo, Tel.: +957 33 217 900, Fax: +957 33 217 901
Registrowano u Općini Mostar, MBO 35401-0173-10

- Nabavke roba, usluga i radova smo proveli u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, rukovodeći se principima racionalnog trošenja javnih sredstava i obezbjeđivanja najboljeg kvaliteta nabavljenih roba, usluga i radova.
- Postupili smo u skladu sa svim aspektima odredbi ugovora koje smo zaključili tokom godine ili u ranijem periodu, a koje bi, u slučaju nepridržavanja, mogle imati značajne efekte na finansijske izvještaje.
- Sve transakcije su evidentirane u računovodstvenim evidencijama i prezentovane u finansijskim izvještajima.

Omogućili smo vam:

- pristup svim poslovnim knjigama, evidencijama i dokumentaciji za koje smatramo da su relevantne za pripremu finansijskih izvještaja;
- pristup svim informacijama o sudskim sporovima u toku, pokrenutim protiv **Javnog preduzeća „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar** i pokrenutim od strane **Javnog preduzeća „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar**, procjenu ishoda tih sporova, kao i procjenu rezervisanja za njih;
- pristup dokumentaciji vezanoj za sudska poravnjenja i isplate po tim osnovama;
- dodatne informacije koje ste zahtijevali od nas za potrebe revizije;
- neograničen pristup osobama u **Javnom preduzeću „Autoceste Federacije BiH“ d.o.o. Mostar**, za koje ste utvrdili da je neophodno da daju revizorske dokaze.

Pružene informacije

- Otkrili smo vam sve poznate slučajeve neusklađenosti sa zakonskom i drugom pravnom regulativom ili sumnjama da one postoje.
- Otkrili smo vam identitet povezanih stranaka subjekta i sve odnose i transakcije koje su nam poznate.
- Dali smo vam sve informacije u vezi sa prevarom i sumnjom da ona postoji, za koje imamo saznanja i koja mogu uticati na subjekt, a uključuju:
 - rukovodstvo;
 - zaposlene koji imaju značajnu ulogu u internoj kontroli ili
 - ostale, gdje prevara može imati značajan učinak na finansijske izvještaje.

Direktor
Elmedin Voloder dipl. ing. građ.

Identifikacijski broj 4227691540005 PDV broj 227691540005
Glavni račun: Union banka Sarajevo 1020010000014039
Transakcijski račun: Raiffeisen bank dd Sarajevo, glavna filijala Mostar 1610200062470038
Federalna taksa za korištenje autoceste: 1610200062470232 i 3386902296565422
Naknada za korištenje cestovnog zemljišta: 1610200062470135 i 3386902296565459
Registровано u Općinskom sudu u Mostaru, MBS 58-01-0179-10